

Waardvogel

64e JAARGANG | NUMMER 3 | JUNI 2026
WWW.NVWK.NL

Big Birding Day 2026 18

Drie teams vogelaars streden om de wisseltrofee

Basiskwaliteit Natuur 32

Natuur is noodzaak, geen luxe

Dit is Vlist! en 10 jaar Weidehof 39

'Natuur op z'n mooist, boeren op hun best'

Namen, telefoonnummers en e-mailadressen

Bestuur

Voorzitter	Marije Willems, voorzitter@nvwk.nl	06 18736946
Secretaris	Marieke von Lindern, info@nvwk.nl	
	Rijdsdijk 18, 2931 AW Krimpen aan de Lek	06 12037801
Penningmeester	Michiel Fokkema, penningmeester@nvwk.nl	06 20565775
	bankrekening NVWK: NL82 RABO 0127 2948 80	
Communicatie	Jocelyn da Cruz Freitas, jocelyndacruzfreitas@nvwk61.onmicrosoft.com	06 17430505
Algemeen	Benjamin Hallie, benjaminhallie@nvwk61.onmicrosoft.com	06 28430807
Algemeen (tot zomer 2026)	Roel van der Vet, roelvandervet@nvwk61.onmicrosoft.com	06 46602810

Werkgroepen

Ledenadministratie	Frans van der Storm, ledenservice@nvwk.nl	06 55812250
Redactie Waardvogel voor kopij	Maria Kuijf en Joke Colijn, nvwkredactie@gmail.com	06 44744408 0182 359778
Foto's t.b.v. de website	Redactie, nvwkredactie@gmail.com	
Werkgroep Ruimtelijke Ordening	Leen Verschoor, werkgroepro@nvwk.nl	06 30575522 0180 682860
Coördinator vogelwerkgroepen	Vacant	
Coördinator weidevogelbescherming	Tom van Tintelen, weidevogels@nvwk.nl	06 30958585
Overige leden van het weidevogelteam	Bernard de Jong, weidevogels@nvwk.nl	06 50276995
	Joke Colijn	06 44744408
	Arnout de Redelijkheid, weidevogels@nvwk.nl	06 27324009
Coördinator zwarte stern Krimpenerwaard	Max Ossevoort, maxossevoort@gmail.com	06 58870179
Coördinatoren plantenwerkgroep	Mariëlla van Gemeren en Jacqueline Veltman, resp. planten@nvwk.nl	06 18365815 06 54213988
Contactpersoon werkgroep landschaps- onderhoud	Edwin Valentijn, landschapswerkgroep@nvwk.nl	06 48131144
Coördinatoren vlinders- en libellen- werkgroep	Ton Hoefnagel en Wil Sluis, vlinderwerkgroep@nvwk.nl	06 53209161 06 11156898
Coördinator wintervogeltellingen	Hans Kouwenberg, wintervogels@nvwk.nl	06 12417622
Coördinatoren grote zilverreigertelling	Mieke Veen, mieke.veen@hotmail.com	06 48758908
Coördinatoren uilenwerkgroep	Joep Vanderbroeck	06 55588849
	Rob Kok, uilenwerkgroep@nvwk.nl	06 11446948
Coördinator ransuilproject	Lilian Roosenboom, ransuilen@nvwk.nl	06 11568298
Coördinator zwaluwenwerkgroep	Paul Appeldoorn, zwaluwen@nvwk.nl	06 15905344
Coördinatoren jeugdwerkgroep	Vacant , interim: Benjamin Hallie, b.hallie@hetnet.nl	06 28430807
Aanspreekpunt Knotgroep Krimpen	Yolande Nederveen, knotgroepkrimpen@gmail.com	06 42508452
Coördinator roofvogelwerkgroep	Jaap Jan Leeuwenburgh, roofvogelwerkgroep@nvwk.nl	06 40726332
Coördinator waterwerkgroep	Vacant , waterwerkgroep@nvwk.nl	
Contactpersoon zoogdierenwerkgroep	Vacant , zoogdierenwerkgroep@nvwk.nl	
Coördinator vlermuizenwerkgroep	Robbert Koornwinder, vlermuizen@nvwk.nl	06 55060550

Andere belangrijke instanties

Dierenambulance Gouda e.o.	Ook voor ophalen zieke dieren met vogelgriep	0182 529059
Dierenbescherming	Afdeling Krimpenerwaard	0180 510984
Meldpunt m.b.t. milieu en de jacht	Politie Hollands Midden, Regionaal Milieu Team	0900 8844
Melden van zwerfvuil	Contact opnemen met de gemeente Krimpenerwaard	140182
Meldpunt Laagvliegen Krimpenerwaard		010 4733333
Vogelasiel	Vogelklas Karel Schot	010 4857847
Meldpunt klachten onderhoud sloten, bermen of dijken	Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard, info@hhsk.nl	010 4537356
Milieutelefoon Zuid-Holland	Bij verstoringen van de natuur, milieudelicten, dag en nacht	0888 333555
Illegale (roof)vogelvervolgning	Melden via www.natuurverstoring.nl of bij de politie	0900 8844
Meldpunt invasieve plantensoorten	In bermen N-wegen ter bestrijding en monitoring: zuidholland@pzh.nl	
Onderzoek doodsoorzaak wilde dieren	Dutch Wildlife Health Centre www.dwhc.nl/meldingsformulier	
Drie of meer dode watervogels of pluimvee	Landelijk Meldpunt voor dierziekten, Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA)	045 5463188

Lid worden?

Wilt u actief deelnemen aan de Natuur- en Vogelwerkgroep Krimpenerwaard of wilt u de doelstellingen van ons vereniging steunen, word dan lid. Op onze website kunt u van alles over ons vinden, wat we doen en waar we voor staan. Meld u aan op www.nvwk.nl en klik op de knop Ja, ik word lid, onderaan de pagina. U kunt ook bellen met de ledenadministratie via nummer 06 55812250. Zie de colofon voor de soorten lidmaatschap.

Colofon

De Waardvogel
ISSN 1384-8240
Jaargang 65
verschijnt 5 x per jaar, februari-
april-juni-september-december

Kopij aanleveren
Vóór 15 januari, 15 maart, 15 mei,
15 augustus en 15 november

Oplage: 1150 exemplaren

E-mail redactie
Joke Colijn en Maria Kuijf
nvkwredactie@gmail.com

Website www.nvwk.nl

 www.facebook.com/denvwk/

 [uilenwerkgroep_nvwk.nl](https://www.instagram.com/uilenwerkgroep_nvwk/)

Secretariaat
Marieke von Lindern
Rijsdijk 18
2931 AW Krimpen aan de Lek
info@nvwk.nl

Ledenadministratie
Frans van der Storm
Boschpolderstraat 14
2807 LJ Gouda
06 5581 2250
ledenservice@nvwk.nl

Lid worden
U kunt lid worden via www.nvwk.nl,
klik op de button Ja, ik word lid,
onderaan de pagina

Contributie per kalenderjaar
€ 5,- voor een jeugdlidmaatschap,
één kind t/m 16 jaar
€ 20,- voor een basislidmaatschap
€ 25,- voor een gezinslidmaatschap

Bankrekeningnummer
NL82 RABO 0127 2948 80

Op de voorpagina
Gewone berenklaauw
foto: Maria Kuijf
Foto van de maand:
Kolibrivlinder
foto: Peter van Elst
Overname van artikelen
Overname van artikelen uit dit blad is
toegestaan met bronvermelding

Disclaimer
Artikelen of uitingen van derden
in de Waardvogel geven niet
noodzakelijkerwijs de mening van de
redactie of van de Natuur- en Vogel-
werkgroep Krimpenerwaard weer,
maar zijn voor rekening van de
auteurs, de geciteerden of de bron

Drukkerij
Efficiëntia, Krimpen aan den IJssel
Zie advertentie

Voor advertenties
nvkwredactie@gmail.com
Jaartarief (= vijf edities):
1/8 pagina: € 50,-
1/4 pagina: € 90,-
1/2 pagina: € 150,-

Van de voorzitter

Marije Willems

Als ik dit voorwoord schrijf, hebben we de maand mei weer achter de rug. Een maand waarin we op 4 en 5 mei gedenken en vieren, nadat we eind april onze monarch weer hebben toegezongen al dan niet met een bittertje in de hand. Ik weet natuurlijk niet hoe het u vergaat maar ik ben me in deze periode van het jaar toch altijd net iets meer bewust van het belang van democratie en vrede. En van de verworvenheden die dat in ons land met zich meebrengt. En hoe belangrijk ik het vind dat we die koesteren, en bewaken. En hoe broos die lijken te zijn als je naar het nieuws kijkt. Ik vind het goed om me dit te blijven realiseren.

De democratie is een verworvenheid waar we zuinig op moeten zijn. Puur persoonlijk vind ik dan ook dat je bij verkiezingen altijd gebruik maakt van je stemrecht.

En... volgend jaar staan er weer verkiezingen op stapel! In 2027 mogen we naar de stembussen voor de Waterschapsbesturen en voor de Provinciale Staten. Beide zijn natuurlijk van belang, maar als vereniging willen we in aankomende edities van de Waardvogel toch even extra stilstaan bij het grootste waterschap in ons werkgebied: het Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard. De reden mag duidelijk zijn; waterkwaliteit en -kwantiteit zijn van levensbelang voor ons gebied. De keuzes van het waterschap hebben effect op alles wat leeft en groeit in de polders, de bermen en het water. Redenen genoeg voor wat extra aandacht in ons blad. Wordt vervolgd.

Toch ook nog even een kleine terugblik naar april, Koningsdag. Een zonnige Koningsdag met gezelligheid en kleedjesmarkten. Maar ook altijd een moment dat uit naam van de Koning mensen in het zonnetje gezet worden. Mensen die zich bovenmatig hebben ingezet voor de gemeenschap. En die daar voor worden verrast, onderscheiden, toegesproken met fraaie woorden, een lintje en het Wilhelmus. Dit jaar zijn er weer leden van de vereniging onderscheiden. Voor zover ik weet zijn het er vijf; vier leden in de orde van Oranje Nassau, en één ridder. We memoreerden het al op onze site. Allemaal vanaf deze kant nog van harte gefeliciteerd met deze mooie erkenning. Wat ongelooflijk waardevol is het om zulke betrokken en geëngageerde leden te hebben. Mensen die met hart en ziel zich inzetten voor hun omgeving.

Hoe gaat het in onze leefomgeving? We zijn bijna aan het einde van het weidevogelseizoen. Het was een zonnig en wat droog voorjaar met al het nodige watertekort. Onze weidevogels nestelden en broedden al veelvuldig, we hopen dat die broedsels groot worden en dat het een mooi weidevogeljaar mag worden.

Ondertussen bloeien de bermen weelderig en worden ook de eerste of tweede snedes maaisel van het land of de taluds gehaald. Dat levert niet alleen voedsel op voor vee, maar helpt ook de bodem voedselarmer te maken, wat bijdraagt aan een grotere rijkdom aan terugkerende planten en insecten. Bewuster maaien in je eigen tuin draagt daaraan ook bij. En dat is best eenvoudig. Niet te vaak, stukjes overslaan en ga voor een gevarieerde grasmat met wat bloemen en bollen. Een tractatie voor hongerige hommels en wilde bijen.

Wat heeft de rest van dit voorjaar nog in petto? Als deze Waardvogel op de mat ligt, heeft de Stekjesmarkt en Informatiemarkt inmiddels plaatsgevonden. Het was weer succesvol en we zijn hartelijk en gastvrij ontvangen op biologische boerderij De Bonte Weide. Een verslag vindt u verderop in ons blad. Verder gaan we als bestuur eindelijk aan de slag met het opfrissen van de website nu we kort geleden een mooie gift hebben ontvangen. Een klus die al langer bij het bestuur op het wensenlijstje stond. In september volgt weer de Vrijwilligersdag voor iedereen die zich op welke manier dan ook inzet voor onze vereniging (houd de Nieuwsbrief in de gaten!). En we bereiden een volgend Natuurcafé voor. Voor nu wens ik u een heerlijke zomer. Met zon, een wolkje en af en toe een zomerse bui. Daar gedijen we best goed op. Veel plezier met deze dikke Waardvogel! 🐦

In dit nummer

Belangrijke gegevens 2
Van de voorzitter 3
Even Noteren 4
Kolibrivlinder, foto van de maand 5
Schermbloemen op de voorpagina 6
Klussenbank: wie helpt mee? 9
Jeugdpagina 10
Voorjaarsmarkt in Haastrecht 11
Lintjesregen Gouda: 20 Gouwenars verrast 13
Lintjesregen 2026 - Krimpen eert 14 inwoners 13
Vleermuiswerkgroep 14
Minder padden geteld in Stolwijk 15
Hooft u een jonge ransuil? 16
Dubbel geluk 16
Nieuwe werkgroep ransuilen 17
Antwoorden uilenvragen 17
Big Birding Day 2026 18

Polder Stein met Piet van Ipenburg 22
Leren van grutto's 27
We doen iedere keer alsof... ons overkomt 29
NVWK en JNW 'vogelen het uit' 29
Nieuws uit de werkgroep RO 30
Vervang die hete tegels... door bomen 31
Basiskwaliteit Natuur 32
Een kat in het weiland is een stressfactor... 33
Protocollen zwaluwen tellen 34
Stekjesmarkt en Ledendag 35
Voedsel familie over voedsel educatie 36
Dit is Vlist! en 10 jaar Weidehof 39
De Tierendag 41
Torenavalken logboek 42
Tellers IHC-bos en De Zaag 44
Markerwadden excursie op 25 april 45
Bijzondere vondst 46
Nederland moet bescherming grutto... 47

Even wateren

Nachtelijke uilenfietstocht op herhaling!

In de avondschemering gaan we op de fiets op zoek naar bedelende jonge uilen en vleermuizen (ca. 10 km). Er is plek voor 25 deelnemers die in twee groepen fietsen. Je kunt nog mee!! Meer informatie en het opgaveformulier vind je op de site. Vrijdagavond 26 juni vanaf 21:45 tot 23:15. Start op de parkeerplaats van het Loetbos aan de Lekkerkerkse Kerkweg. Bij slecht weer kijken we uit naar zaterdag 27 juni.

Plantenwerkgroep

Zaterdag 4 juli van 10.00–12.00 uur. Struinen door De Kwakels met de plantenwerkgroep op jacht naar het gentiaanblauwtje. Wil je op de hoogte gehouden worden van het programma van de plantenwerkgroep? Geef je dan op bij planten@nvwk.nl.

Excursie vlinderwerkgroep naar Arnhem - het Veteranenlandgoed Vrijland

Op zaterdag 4 juli bezoeken we het Veteranenbos in Arnhem. Dit is een bosterrein (Natura2000) op zandgrond met open plekken. Bij de (her)inrichting van het Veteranenlandgoed 'Vrijland' is bewust gekozen voor het aanplanten van inlandse boomsoorten en dan met name loofbomen. De bermen worden doelbewust eco gemaaid en het maaisel wordt afgevoerd waardoor steeds meer vershraling ontstaat. Door deze aanpak is dit gebied rijk aan vele soorten insecten, waaronder te verwachten zeldzame vlindersoorten zoals grote parelmoervlinder, kleine ijsvogelvlinder, geelsprietdikkopje en grote weerschijnvlinder. We kunnen en hopen ze allemaal te zien tijdens deze excursie! Vertrek 8.30 uur bij Restaurant De Loet, Kerkweg 279, 2941 LA Lekkerkerk. Graag carpoolen met elkaar als het kan. Daarna rijden we naar Schoonhoven, de parkeerplaats bij Albert Heijn, Cellebroedersstraat 1, waar het tweede ontmoetingspunt is voor vertrek om 9:00 uur. We rijden dan naar de Hoenderloseweg, parkeerplaats West Vrijlandweg 2D. Deelnemers kunnen ook op eigen gelegenheid gaan. Zorg dan dat je daar voor 10.30 uur bent. Neem zelf eten en drinken mee, want er is geen horeca voorziening.

We verwachten 's middags tussen 15.00–16.00 uur weer terug te zijn. Verdere info volgt na aanmelding! We hopen op goede weersomstandigheden. Bij regen verplaatsen we naar zondag 5 juli. Voor meerijden is een standaardtarief afgesproken van 10 cent per km per persoon.

Aanmelden verplicht! Er is een maximum aantal plaatsen. U kunt zich aanmelden via de mail: vlinderwerkgroep@nvwk.nl, bij Ton Hoefnagel: 06-53209161 of Wil Sluis: 06-11156898.

Maaien en hooien van schraalgrasland

Nader te bepalen zaterdagen eind juni, begin juli wanneer de biomassa op zijn hoogtepunt is.

De landschapswerkgroep gaat hierbij enkele zaterdagen maaien en hooien in het Loetbos. De exacte data worden gecommuniceerd in de appgroep van de landschapswerkgroep.

Ook volgt meer info in de Nieuwsbrieven. Wil je een keer meedoen? Neem dan contact op via landschapswerkgroep@nvwk.nl.

Nationale Nachtvliedernacht

Vrijdag 17 en zaterdag 18 juli 2026. Als de NVWK een telling organiseert, ontvangt u ook hiervoor in de Nieuwsbrief de juiste datum, tijd en locatie. Nachtvliedersaars kunnen hun tellingen doorgeven op waarneming.nl, telmee.nl, en meetnet nachtvlieders.

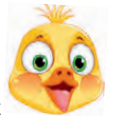

Plantenwerkgroep

Augustus is vakantie!

Europese Nacht van de Vleermuis

Vrijdag 28 en zaterdag 29 augustus. Een activiteit door de nieuwe vleermuiswerkgroep zit in de pen, meer informatie volgt in de Nieuwsbrief.

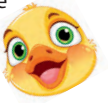

Rabo Club Support

Stemmen op je favoriete club kan van 7 t/m 29 september 2026, voor leden van de Rabobank. Stem jij ook op de NVWK? Dank je wel!

World Clean Up Day

Zaterdag 20 september. Een mooi initiatief voor iedere bewoner die zich het zwerfvuil in de natuur aantrekt, om een dijktaf of berm eens onder handen te nemen. Leuker is uiteraard gezamenlijk. Wellicht ook als Jeugdactiviteit?

Bezoek VRS Nebularia aan Westenschouwen, Zld

Zaterdag 17 oktober van 9.00–12.30 uur voor leden van de NVWK, in de piek van de vogeltrek. Bijdrage € 7,50 p.p. voor onkosten van het ringonderzoek en onderhouden van het terrein en materiaal. Er is maximaal tijd en ruimte voor 10 personen; vol is vol. Het Vogelringstation (VRS) bevindt zich op de kop van het eiland Schouwen-Duiveland.

Aanmelden kan bij Cor Oskam, 06-18955591 of cga.oskam@gmail.com. Meer info en een routebeschrijving volgen na aanmelding. Mocht het slecht weer zijn, dan krijgt u tijdig bericht.

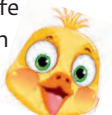

Natuurcafé

Op woensdag 28 oktober organiseren we weer een natuurcafé met als thema Basiskwaliteit Natuur (BKN). BKN is een programma dat landelijk wordt uitgerold door natuurbeschermingsorganisaties en de overheid. Het is van belang dat we als groene partijen in de regio samenwerken om de kwaliteit van de natuur zo goed mogelijk te onderhouden, vooral tussen natuurgebieden en in de bebouwde leefomgeving. Hoe doen we dat? Zet de datum vast in je agenda! En wil je meedenken? Lees de bijdrage op pag. 32.

Euro Birdwatch

Zaterdag 30 oktober 2026, de grootschalige Europese vogeltelling tijdens de trektijd, georganiseerd door BirdLife International. Op tal van telposten in meer dan 35 landen in Europa wordt geteld, en ook op onze trektelpost, van een half uur voor zonsopgang tot een half uur na zonsondergang, of zolang de trek duurt.

Wij zoeken foto's van composieten

Wat zijn composieten? Composieten behoren tot één van de grootste plantenfamilies ter wereld en ook van Nederland. Heel veel composieten bloeien geel, zoals heeblaadjes, leeuwentand en paardenbloemen, maar ook cichorei, korenbloemen, distels, margrietten, zonnehoe, guldenroede, zonnebloem, fijnstraal, knoopkruid, boerenwormkruid, asters, kamille, duizendblad, koninginnenkruid en nog veel meer planten vallen in deze familie. In het septembernummer wordt deze groep planten het onderwerp van het artikel over de voorpagina. Dus fotografen: wij vragen jullie om zomerse foto's van deze planten! Een voorpagina foto moet in landscape zijn, maar er komen ook foto's bij het artikel zelf. Dus: schiet maar raak en stuur maar op! Dank je wel vast, veel foto-plezier! 📷

Een zeer gemeend dankjewel voor onze drukker Efficiënta

Wij van de redactie vinden dat onze drukker een dik compliment verdient. Dat doen we nu maar eens schriftelijk. Het programma waarmee we werken om de Waardvogel te maken, heet InDesign. Dat is geen makkelijk programma, maar op dit moment het beste voor ons doel (we hebben al naar alternatieven gezocht, ja). Wij zijn gebruikers, geen it-ers, geen programmeurs. Regelmatig staan we voor verrassingen als InDesign ons bijvoorbeeld na een update, weer eens een poets bakt, en dan bij voorkeur tegen de deadline aan. Wij hebben dan werkelijk geen idee: waar, hoe, wat? Eigenaar Carla toont dan begrip en wil altijd meedenken óók als het heel druk is, en Fred van de Studio is dan onze redding en vraagbaak. Dus hierbij nog maar eens: DANK JULLIE WEL! Maria en Joke 📷

Rabo ClubSupport stemcampagne

Elk jaar organiseert de Rabobank de Rabo ClubSupport Stemcampagne, waarmee ze clubs en verenigingen een financieel steuntje in de rug geven. Leden van de Rabobank kunnen bepalen welke clubs en verenigingen support ontvangen door te stemmen. Ook jij kunt volgend jaar weer de NVWK ondersteunen met je stem in de Rabo App. Hoe meer stemmen, hoe meer geld voor je vereniging. Je maakt dus écht een verschil. Stem dus op de NVWK!

Van 7 september tot 29 september kun je stemmen als je lid bent van de Rabobank. 📷

Krijgt u onze maandelijkse Nieuwsbrief al?

Geregeld zijn er activiteiten die niet in de Waardvogel staan omdat die ten tijde van verschijnen nog niet bekend waren. Daarom sturen we maandelijks een Nieuwsbrief rond via de e-mail. Daarin staan niet alleen de laatste agendapunten, maar dus ook actuele nieuwe evenementen en andere nieuwtjes.

Krijgt u de Nieuwsbrief nog niet, stuur dan een mailtje naar de secretaris Marieke von Lindern, info@nvwk.nl. 📷

Wij wensen onze leden een fijne zomer!

Wij gaan er in elk geval even tussenuit tot het septembernummer.

Tot dan! Maria en Joke

Kolibrievlinder foto van de maand

Maria Kuijf

Een dagvlinder vliegt overdag en een nachtvlinder vliegt 's nachts, toch? Was het maar zo eenvoudig! Dagvlinders zijn inderdaad alleen overdag actief, maar nachtvlinders kunnen overdag en in de nacht actief zijn. De indeling dag- en nachtvlinder is gemaakt naar de anatomische bouw van de vlinder. Dagvlinders kenmerken zich doordat ze hun vleugels omhoog dichtvouwen als ze gaan rusten. Hun antennes eindigen met een knopje. Nachtvlinders leggen in rust de vleugels plat op de rug, of als een driehoekig dakje over het lichaam, of opgerold over het lijf. De antennes eindigen nooit in een knopje. De antennes zijn vaak geveerd of vormen een soort kammetje. Nachtvlinders die (ook) overdag vliegen noemen we dagactieve nachtvlinders, zoals de kolibrievlinder die van warmte houdt en daarom eigenlijk alleen overdag foerageert. 📷

De kolibrievlinder (*Macroglossum stellatarum*) is een opvallende en bijzondere nachtvlinder die overdag leeft en direct herkenbaar is aan zijn vlieggedrag dat exact lijkt op dat van een kolibrie. Door zijn unieke manier van vliegen en zijn lange roltong is dit een van de meest herkenbare en fascinerende insecten in West-Europa.

De vlinder slaat zijn vleugels zo snel (ongeveer 70 tot 80 keer per seconde) dat hij perfect stil kan hangen voor een bloem. Net als een kolibrie kan deze vlinder snel zijwaarts zwenken en zelfs achteruit vliegen.

De kolibrievlinder heeft een extreem lange roltong (proboscis) waarmee hij diep in bloemen kan reiken, zonder op de bloem te landen. Het achterlichaam eindigt in een brede kwast van zwarte en witte haren, wat erg lijkt op de staart van een vogel. De voorvleugels zijn onopvallend grijsbruin voor camouflage, maar de achtervleugels zijn daarentegen fel oranjegeel, wat pas goed zichtbaar wordt zodra de vlinder vliegt.

De kolibrievlinder is voornamelijk een trekvlinder. Hij komt in het voorjaar vanuit Zuid-Europa naar het noorden om zich hier voort te planten. Tot de twintigste eeuw was hij een zeldzame zomergast, maar tegenwoordig is hij een vrij algemene verschijning geworden. Dit komt door de klimaatverandering. Strenge winters overleeft hij niet. Doordat de winters steeds zachter worden kunnen kolibrievlinders in Nederland tegenwoordig wel overwinteren. En de warmere zomers zorgen ervoor dat de vlinders zich heel snel kunnen voortplanten. Geliefde nectarplanten van de kolibrievlinder zijn vlinderstruik, lavendel, phlox, ijzerhard en spoorbloem. Primula's en stinzenplanten zijn belangrijke voedselbronnen voor de overwinterende vlinders. 📷 Bron: de Vlinderstichting

Schermbloemenfamilie op de voorpagina

Tekst en foto's: Mariëlla van Gemeren (tenzij anders vermeld)

De schermbloemenfamilie (*Apiaceae*) is een enorme plantenfamilie met wereldwijd ruim 440 geslachten en meer dan 3500 soorten. In de Heukels' Flora zijn zo'n 45 geslachten uitgewerkt. De kruiden uit de schermbloemenfamilie omvatten land-, moeras en waterplanten. Je kunt ze herkennen aan hun schermvormige bloeiwijzen die afzonderlijk klein zijn, maar massabloei vertonen waardoor ze opvallen. De soorten hebben vaak een onvertakte penwortel met een rozet. Er zijn eenjarige, tweejarige en vaste planten onder deze familie te vinden. 🐛

De bloempjes zijn vijftalig en staan in één (bollig) vlak en hun bloemstelen staan alle bij elkaar op één gezamenlijke steel. Zo'n geheel noemen we een schermpje, de bloemstelen noemen we straalpjes en de gezamenlijke steel heet de straal. Veel schermpjes vormen samen een scherm, dat kan tot wel vijftig schermpjes omvatten. Direct onder de plaats waar de straalpjes respectievelijk de stralen samenkomen, kunnen meerdere kleine of grotere blaadjes staan, de omwindselblaadjes en de omwindselbladen. De bladeren zijn meestal samengesteld of ten minste veerdelig ingesnedden. De planten hebben onderstandige vruchtbeginsels en groeien uit tot splitvruchten. Veel vruchten worden in de keuken gebruikt om te kruiden. De bladeren van deze kruiden staan verspreid aan de stengels en op de aanhechtingsplaats aan de stengel is de bladsteel tot een vlakke of min of meer holle schede verbreed.

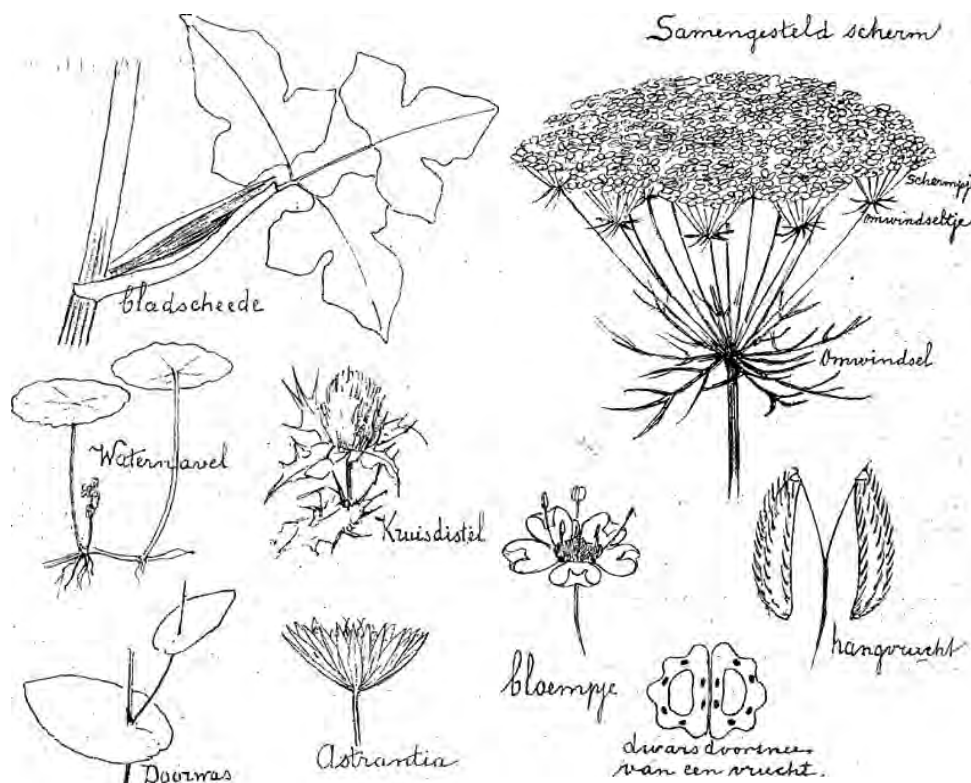

Soldaatjes op gewone berenklaauw

De familie bevat enkele zeer giftige soorten zoals de gevlekte scheerling en dollé kervel, maar ook zeer nuttige planten zoals anijs, karwij, venkel, peterselie, pastinaak en wortel maken deel uit van deze familie. De planten zijn vaak aromatisch. Juist daarom is het extra belangrijk om goed onderscheid tussen eetbare en giftige soorten te kunnen maken.

Ecologische betekenis

Schermbloemigen zijn heel belangrijk voor de biodiversiteit. De bloeivorm vormt een soort landingsplatform waar insecten makkelijk op kunnen zitten en voedsel kunnen verzamelen. Inheemse soorten zoals fluitenkruid (in het voorjaar) en wilde peen (in de zomer) zijn hier topvoorbeelden van. Ook oeverplanten zoals melkeppe, watereppe, groot moerasscherm, en dergelijke zijn echte insectentekkers. Vaak zie je meerdere soorten insecten tegelijk op een bloeis scherm die zich tegoed doen aan de nectar en het stuifmeel. Ze kruipen over de bloemen, waardoor ze zorgen voor de bestuiving van de planten.

De schetsen geven de bouw van de planten en enkele voorbeelden weer. Dit is een oude plaat waarin waternavel nog als lid van de schermbloemen staat. Tegenwoordig is deze soort ingedeeld bij de klimopfamilie. Illustratie: Eli Heimans et al. 1909. Geïllustreerde flora van Nederland. Via DBNL - Digitale Bibliotheek voor de Nederlandse Letteren

Waarom zie je juist op de bloemen van schermbloemigen zoveel verschillende soorten insecten? Schermbloemigen trekken insecten die een korte tong hebben. Zij zijn afhankelijk van open bloemen om de nectar uit te halen. Vooral zweefvliegen maken hier dankbaar gebruik van. Stuifmeel en nectar zijn bij schermbloemen gemakkelijk te halen. En omdat ze veel bloempjes bij elkaar hebben staan, vormen ze een soort tankstation waar makkelijk voedsel te halen is. Schermbloemen worden ook bezocht door luizen, deze trekken weer andere (roof)insecten en kevers aan. Mineervliegen graven zich gangen door de bladeren. Vogels eten de zaden. En zo vormt zich een hele voedselketen rondom de planten.

Tegelijkertijd zijn schermbloemigen als voedselplant voor rupsen juist vrij selectief. Ze bevatten namelijk stoffen die giftig zijn voor de meeste rupssoorten. Slechts een enkele soort heeft zich daaraan aangepast. Bijvoorbeeld de koninginnenpage, een opvallende vlinder waarvan de rupsen juist afhankelijk zijn van schermbloemen zoals wilde peen en venkel. Zo ontstaat een bijzondere relatie: wat voor veel soorten een barrière is, vormt voor enkele specialisten juist een niche.

De rups van de koninginnenpage op venkel, foto: Marije Spruit

Enkele soorten uitgelicht

Misschien wel de bekendste planten uit deze familie zijn het fluitenkruid en de reuzenberenklauw. Ook soorten als zevenblad, gewone berenklauw en venkel zijn voor de meeste mensen makkelijk herkenbaar als schermbloemige. Minder bekende soorten zijn misschien de planten die langs oevers groeien. Denk aan groot moerasscherm, watertorkruid, watereppe, melkeppe etc. Dan zijn er nog soorten waarvan je misschien denkt dat ze tot de schermbloemen behoren, zoals moerasspirea. De bloeiwijze lijkt ook wat schermachtig. En de bladeren zijn ook geveerd. Maar de plant mist de typische bladschedes en ook de bloei met vier bloemblaadjes laat zien dat het geen schermbloemige is. Spirea behoort tot de rozenfamilie. Ook echte valeriaan zou je misschien voor een schermbloem kunnen aanzien, zeker als de bladen nog jong zijn. Maar als je inzoomt, is ook hier geen sprake van typische bladschedes, en als je met een loep de bloemen bestudeert zie je dat ieder bloempje een soort klokje vormt en dus niet de typische vijftallige vlakke bloemvorm heeft.

Gewone berenklauw en reuzenberenklauw

Gewone berenklauw is een vaste plant. Gewone berenklauw komt vooral voor op zeer voedselrijke, vooral stikstofrijke, vochtige grond zowel in de volle zon als in halfschaduw. De plant groeit in verruigde bermen, tegen de randen van struwelen, in loofbossen en ook in ruigten is *Heracleum sphondylium*

De bloemetjes van echte valeriaan, een soort klokjes

gemakkelijk vinden. Het is een grove plant met behaarde veerdelige bladeren die met een grote schede aan de gegroefde stengel zitten. De gewone berenklauw kan, in mindere mate dan de verwante reuzenberenklauw, voor gevoelige mensen vervelend zijn. Bij aanraking aan de haren en in combinatie met UV licht kunnen hinderlijke jeuk en irritatie ontstaan tot zelfs brandblaren toe. In de Baltische staten worden de jonge stengels met handschoenen geplukt, gedroogd en gegeten; ze smaken zoet, naar kokos en mandarijntjes. Ook de zaden van de gewone berenklauw kunnen in de keuken gebruikt worden.

De reuzenberenklauw (*Heracleum mantegazzianum*) is één van de meest opvallende schermbloemen. Met zijn enorme hoogte van soms meer dan vier meter en zijn grote witte bloemschermen trekt de plant direct de aandacht. De soort is te herkennen aan de diep ingesneden bladeren, de dikke holle stengel met roodpaarse vlekken en de stijve haren. Daarmee onderscheidt hij zich duidelijk van de inheemse gewone berenklauw, die veel kleiner blijft.

Oorspronkelijk afkomstig uit de Kaukasus, heeft de reuzenberenklauw zich in grote delen van Europa gevestigd. De plant groeit vooral op voedselrijke, vochtige gronden langs watergangen, dijken, wegbermen en braakliggende terreinen.

De soort groeit snel via worteluitlopers en via zaad en vormt dichte bestanden waarmee ze de oorspronkelijke vegetatie verdringen. Insecten vliegen wel op de bloemen, maar dat zijn generalisten. Meer specialisten die afgestemd zijn op een specifieke plant hebben niets aan de reuzenberenklauw.

Omdat de reuzenberenklauw op de Europese Unielijst van invasieve exoten staat, zijn overheden verplicht verspreiding tegen te gaan. Gemeenten, provincies, waterschappen en terreinbeheerders moeten de soort beheersen en verdere uitbreiding voorkomen. Dat is geen eenvoudige opgave: één plant kan duizenden zaden produceren die jarenlang kiemkrachtig blijven. Het sap en de haren van de plant kunnen ernstige gevolgen hebben op de huid, en bij inademing in de longen.

In Krimpen aan den IJssel heeft de reuzenberenklauw zich de afgelopen jaren op diverse locaties sterk uitgebreid. Verspreiding kan onbedoeld worden bevorderd wanneer beheermaatregelen niet op het juiste moment worden uitgevoerd. Zo kunnen maaien of onderhoudswerkzaamheden met grote machines bijdragen aan de verspreiding van zaden wanneer deze al rijp zijn. Ook grondverzet en transport van maaisel kunnen ervoor zorgen dat de soort nieuwe groeiplaatsen bereikt. Een zorgvuldige planning van beheermaatregelen is daarom essentieel om verdere uitbreiding van de plant te voorkomen.

Er staat een donker middenblaadje in het bloemscherm van wilde peen

Wilde peen

Wilde peen is makkelijk herkenbaar door zijn geur. Kneus het blad even tussen je vingers en je ruikt de typische worteltjesgeur. Onze eetbare wortelen zijn afstammelingen van de wilde peen. De wilde peen heeft meestal een kleurloze wittige wortel. Een kenmerk van wilde peen is dat er vaak een donkere bloem groeit in het midden van een bloeiend scherm. De functie is niet helemaal duidelijk, mogelijk lokt het insecten. In de verspreidingsatlas is te zien dat wilde peen door heel Nederland gevonden kan worden in graslanden, bermen, dijken, duinen, omgewerkte grond etc. Wilde peen wordt ook vaak toegepast in zaaimengsels.

Zevenblad

Zevenblad staat vaak negatief bekend als onkruid. In de verspreidingsatlas staat onder andere dat de soort zeer algemeen in het hele land voorkomt. De plant kan zich erg invasief gedragen en vormt een heel lastig te verwijderen onkruid door zijn lange ondergrondse uitlopers. Zevenblad werd vroeger als moes gegeten of verwerkt in soepen en was medisch in gebruik

als middel bij jichtbestrijding. Zo werden de wortels tot een thee bereid en de gekneusde bladeren als omslag van pijnlijke plaatsen gebruikt. In de moestuin wordt dan ook vaak over zevenblad gezegd: "If you can't lose it, use it." Wie goed kijkt ziet toch wel een mooie plant waar veel insecten op te vinden zijn. En dat vind ik dan weer leuk.

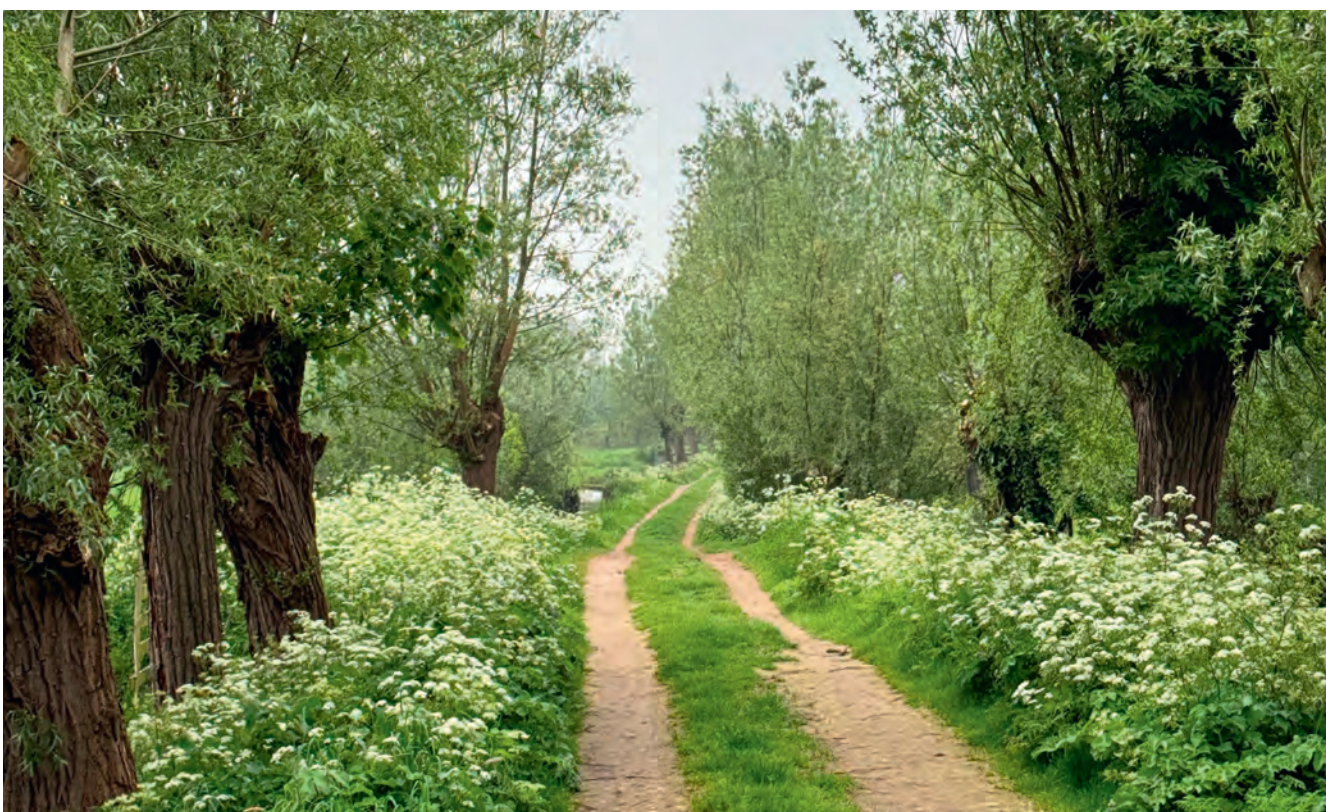

Links een spitskopje en rechts een langlijffe op de schermen van zevenblad

Fluitenkruid

Tegenwoordig is fluitenkruid zeer algemeen door heel ons land. Fluitenkruid kan slecht tegen begrazing en heeft pas in de twintigste eeuw door de toegenomen bemesting een sterke uitbreiding te zien gegeven in de zandstreken, vooral in bermen en op dijken. Omdat de soort zo algemeen is, denken we vaak dat alles wat in de bermen groeit automatisch fluitenkruid is. Echter, in de bermen kunnen ook andere soorten staan, zoals dolle kervel (dat zeer giftig is) en gouden ribzaad (zeldzaam). Daarom is het leuk om net even verder te kijken en soorten te determineren.

Bronnen: o.a. Digitale bibliotheek van Nederland, Flora van Nederland, Wageningen University & Research, Natuurmonumenten, Vlinderstichting en diverse Nederlandse entomologische publicaties (Van Rijn e.a.) en Verspreidingsatlas.nl.

Typisch Hollands beeld: een tiendweg omzoomd door fluitenkruid ofwel Hollands kant. Foto: Marije Spruit

Klussenbank: wie helpt mee?

De NVWK krijgt het steeds drukker. Dat is prachtig, want in de praktijk betekent het dat we als vrijwilligersvereniging meepraten bij de grote projecten in de Krimpenerwaard en daar het natuurbelang kunnen inbrengen, maar ook dat we uit eigen initiatief met projecten kunnen aankloppen bij de beide gemeenten, het waterschap en de provincie. Daarom hebben we een klussenbank opgericht; er staan ook klussen op de website onder Actueel. Vaak gaat het om kortlopende taken of seizoensklussen, soms komt een klus op herhaling en voor tijdelijke projecten zijn ook handen nodig. Een paar uurtjes over per week? Lekker naar buiten? Help mee! 🐿

Nieuw lid voor de werkgroep RO?

Wie is geïnteresseerd in de Europese Natuurherstelwet, of de Omgevingswet, of de Basiskwaliteit Natuur, of de energietransitie, of anderszins in de effecten van planontwikkeling op de natuur? Er zijn heel veel ruimtelijke ontwikkelingen in ons kleine land die de natuur bedreigen. Een nieuw kabinet betekent weer nieuwe plannen! Maar ook de gemeente Krimpenerwaard heeft een nieuw Bestuursakkoord waarin voor ons uitdagingen liggen. Leen Verschoor van de werkgroep RO krijgt soms erg veel op zijn bordje en wil graag een nieuw lid verwelkomen. Zie je hierin ook de uitdaging? Neem dan contact op met hem via de wergroepro@nvwk.nl.

(Mede)coördinator voor de jeugdwerkgroep

Benjamin zoekt nog steeds versterking voor de jeugdwerkgroep. Hij is creatief in het bedenken van activiteiten, maar zou blij zijn met versterking voor het uitvoeren van die leuke plannen. Benjamin heeft een drukke baan en het zou voor het moment al helpen als een ouder of grootouder de praktische organisatie van al is het maar één activiteit op zich wil nemen. Neem contact op met Benjamin Hallie voor informatie, zie pag. 2.

Motormaaiers voor de Idylles gevraagd

Het is weer zover! Voor het maaien van de Idylles in het Loetbos zoeken onze motormaaiers nieuwe collega's. Het maaien met de maaibalktrekker vraagt wat kennis, die je ook voor je veiligheid leert op een cursus. Met het certificaat op zak kun je de uitgedunde maaiploeg versterken! Een cursus via De Groene Motor wordt aangevraagd. Meer informatie: Edwin Valentijn van de landschapswerkgroep, zie pag. 2.

BMP-tellen in de Overtuin in Haastrecht

Er bestaat een lange reeks van tellingen in de Overtuin in Haastrecht, in het kader van het Broedvogel Monitoring Project van Sovon. Dat wil zeggen tenminste een vijftal tellingen doen volgens protocol en die invoeren. Helaas kan de huidige teller onvoldoende tellingen doen, waardoor de resultaten voor Sovon niet erg waardevol zijn. Houd je van overal vogels ziet vind je het leuk tuin te tellen? Of kennis die je op voorjaar opdeed brengen? Meld je helpen je op weg! gmail.com of nvwkredactie@bel06-44744408.

Hulp gevraagd bij organiseren van lezingen

Om ook in de toekomst een structureel aanbod van lezingen binnen de NVWK te kunnen bieden, is de vereniging hard op zoek naar iemand die betrokken wil zijn bij de organisatie. Het gaat hierbij om ongeveer een viertal lezingen per jaar, meestal georganiseerd in de periode tussen september en mei. Vanuit het bestuur blijft (indien gewenst) altijd iemand op de achtergrond betrokken voor het regelen van de locatie, voldoen van eventuele sprekersvergoedingen en coördinatie. Ook beschikt de vereniging over een lijst met potentiële sprekers. Het is geen grootse investering en je staat er dus allerminst alleen voor! Toch al geïnteresseerd in onderwerpen over natuur, wellicht vaker aanwezig tijdens lezingen en bereid tot deelname aan organisatie? Stuur dan even een mailtje naar Benjamin, zie pag. 2 voor contactgegevens.

Wie helpt Mieke coördineren?

Mieke Veen is al jaren actief in de vereniging en houdt zich nu bezig met het coördineren van de slaapplaats-tellingen van de grote zilverreigers in de Krimpenerwaard. Het is een landelijke telling op drie vastgestelde data. Er overwinteren er steeds meer in Nederland en er komen ook hier meer slaapplaatsen bij. Er is behoefte aan meer tellers zodat er ook geteld wordt mocht iemand ziek zijn, en ze zoekt een maatje om de tellingen te helpen regelen. Mail je haar? mieke.veen@hotmail.com.

Er is van alles te doen op het Roesteiland!

De Jeugdnatuurwacht (JNW) Krimpen mag het Roesteiland beheren en wil hun 'eigen' terrein graag ecologisch en educatief inrichten. Dat vraagt kennis en inzet die je niet van 10-jarigen kunt verwachten. Dus vragen André en Paul van de JNW om hulp. Ze willen graag weten welke soorten er al voorkomen, en hoe ze de biodiversiteit er door aanleg en onderhoud van inheemse soorten kunnen vergroten. Dus wie wil er inventariseren? Een nulmeting van planten, bomen en paddenstoelen is zeer gewenst, maar ook bijvoorbeeld bijen, vogels en (nacht)vinders staan op de wensenlijst. Groot onderhoud wordt door de knotgroep gedaan, maar regulier bijhouden is ook een wens. De kinderen helpen graag en leren daar héél veel van. Mail André of Paul als je wilt helpen! Of mail Marieke op info@nvwk.nl.

Ben je weg van vlinders en libellen?

Dat komt goed uit, want de coördinatoren van de werkgroep vlinders en libellen gaan stoppen. Dat is geen zware taak, je bepaalt zelf hoeveel tijd je ervoor reserveert. Er zijn jaarlijkse tellingen zoals in de Idylle, voor de argusvlinder, voor de groene glazenmaker. Die tel je natuurlijk niet allemaal zelf, je benadert de vaste tellers. Als je leuke ideeën hebt voor excursies of lezingen krijg je alle ruimte. Kortom: een motiverende mooiweer functie waarin je (samen?) iets voor deze soortgroepen kunt betekenen! Interesse? Bel of mail Marieke, zie pagina 2.

Wat weten jullie van uilen? *Redactie Waardvogel*

De NVWK heeft een actieve uilenwerkgroep. Die weten natuurlijk veel over uilen. Nu willen we jullie wel eens vragen wat jullie weten van uilen.

Vraag 1: Hoe ver kan een uil zijn kop ronddraaien?

- A) Een klein stukje, net als een mens
- B) Driekwart rond (270 graden)
- C) Helemaal rondjes blijven draaien

Vraag 2: Waarom hoor je een uil niet vliegen als hij jaagt?

- A) Omdat hij heel langzaam vliegt
- B) Omdat hij alleen zweeft en zijn vleugels niet beweegt
- C) Door zijn speciale, superzachte veren

Vraag 3: Wat is de grootste uilensoort die in Nederland in het wild leeft?

- A) De steenuil
- B) De kerkuil
- C) De oehoe

Vraag 4: Uilen hebben een heel bijzonder gehoor. Hoe zitten hun oren op hun kop?

- A) Het ene oor zit hoger dan het andere oor
- B) Ze hebben één groot oor midden op hun voorhoofd
- C) Ze hebben helemaal geen oren en horen met hun snavel

Vraag 5: Wat is waar?

- A) Alle uilen maken het bekende geluid: "oehoe, oehoe!"
- B) Alle uilen maken een verschillend geluid
- C) Jonge ransuilen roepen als een piepende schommel

Vraag 6: Wat is een uilenbal?

- A) Dit is een drol die de uil heeft uitgepoept. Hierin zitten alle onverteerbare restjes van zijn eten, zoals botjes en haren
- B) Een uilenbal is een ei van een uil
- C) Een uilenbal wordt door een uil uitgebraakt Hierin zitten alle onverteerbare restjes van zijn eten, zoals botjes en haren

Vraag 7: Wanneer jagen uilen?

- A) In de nacht
- B) In de avond
- C) Overdag

Vraag 8: Welke uilen kun je in de Krimpenerwaard tegenkomen?

- A) Alleen de bosuil
- B) De bosuil en de ransuil
- C) Bosuil, ransuil, steenuil, velduil en kerkuil

Oplossing op pagina 17

Voorjaarsmarkt in Haastrecht

Maria Kuijf

Zaterdag 2 mei was een prachtige zonnige dag. De weergoden hadden besloten om van de Voorjaarsmarkt een ware voorjaarsdag te maken. 🌿

De binnentuin van de Liezeborgh veranderde in een groene oase tijdens de gezellige Voorjaarsmarkt. Ook de NVWK was van de partij om zich te presenteren, met Mieke en Maria als standhouders.

De tuin stond vol enthousiaste natuurliefhebbers. Zo was Buurtgroen aanwezig met een bonte verzameling stekjes en handige informatie. Ook de Tuinrangers waren erbij, aangevoerd door initiatiefnemer Tony Hardenberg. Tussen de bedrijven door ontstond er een ludieke discussie: wie had deze leuke markt nu eigenlijk écht georganiseerd? Was het Tony, of waren het toch de dames van Buurtgroen? Die zijn immers zoals ze zelf zeggen: gedreven en woest enthousiast! De uitkomst maakte gelukkig niets uit. Het doel was immers: groene stekjes ruilen en informatie uitwisselen! Bezoekers liepen af en aan om hun eigen plantjes te brengen en met nieuwe, groene aanwinsten naar huis te gaan.

Ook bij de kraam van de NVWK was het gezellig. Bezoekers konden hun plantenkennis testen bij een prachtige bos bloemen en planten; wie raadde welke soorten erin zaten? Voor de jongste bezoekers was er bovendien een jeugdprijsvraag. De uitslag zorgde voor een unieke plottwist, want alle prijzen vielen in één en hetzelfde nest! De 10-jarige Abel én zijn vader gingen er namelijk met de winst vandoor. Een betere afsluiting van deze geslaagde, zonnige dag had de organisatie zich niet kunnen wensen. 🌿

Fotocompilatie: de dames Loes Ambrosius en Loes Verton van Buurtgroen.

Informatie
Buurtgroen

Informatie
Tuinrangers

Links: Abel met zijn prijsje; een dierenpuzzel. Rechts: Matthijs met de nestkast. Het was een klein feestje om bij hen op bezoek te zijn. Hun erf is ingericht op natuur en het gepiep in een nestkastje grauwe vliegenvangers was voor ons de hoofdprijs!

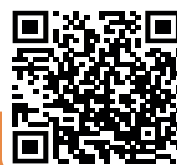

**Van der Velden
Adviseurs**

Vertrouwd advies in de Krimpenerwaard

Al meer dan 160 jaar bieden wij zekerheid voor uw verzekeringen, pensioenen en hypotheek. U krijgt onafhankelijk advies van ervaren specialisten, met persoonlijke aandacht en een vast aanspreekpunt dichtbij.

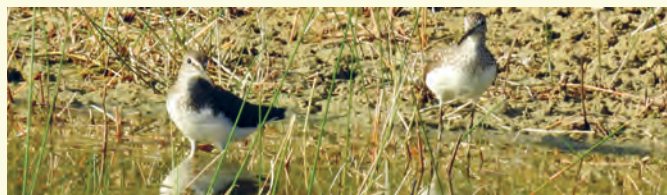
Hulp nodig? Wij denken graag met u mee en geven advies dat écht bij u past.

0180 - 681 188

van-der-velden.nl

**Scan en plan een
vrijblijvend gesprek**

Verblijf in een 'heidehuisje' met een eigen vogelkijkhut grenzend aan een natuur- en stiltegebied. Nico de Haan ging u voor: 'Als je niet aangestaard wordt door de Schotse Hooglanders dan word je wel begluurd vanaf de kale topjes van het struikgewas door de roodborsttapuiten.'

Nieuw is een laadpaal voor elektrische auto's.
Kijk op: www.heidehuisje.nl of bel 06-81525089

De Wielewaal

Natuurmuseum & klompenwinkel v.o.f.

*"Bewonder de natuur van Het Groene Hart
in een schilderachtige omgeving
tussen Lek en IJssel"*

Fam. Rijnveld | Tiendweg 26 | 3411 NB
Willige Langerak (Lopik) | 0182-384454
Al vanaf 1998 actief in natuureducatie

Voor actuele openingstijden en overige informatie zie
www.museumdewielewaal.nl

't Groenehart

tuin & parktechniek
onderhoud & reparatie van alle merken

Piet van Oosterom
tel: 06-11 38 16 34

STIGA

Lintjesregen Gouda: 20 Gouvenaars verrast met Koninklijk lintje

Goudse Post, 24 april 2026

PERSBERICHT

Gouda – Maar liefst twintig inwoners van Gouda zijn verrast met een benoeming in de Orde van Oranje-Nassau. Vier Gouvenaars zijn benoemd tot Ridder en 16 Gouvenaars zijn benoemd tot Lid in de Orde van Oranje-Nassau.

In de Sint Janskerk reikte burgemeester Pieter Verhoeve de lintjes persoonlijk uit. Hij prees de gedecoreerden om hun inzet voor de samenleving. "De mensen die vandaag een lintje krijgen zijn van onschatbare waarde voor onze samenleving. Ze zijn een voorbeeld voor hoe het leven geleefd kan worden. Zij maken niet alleen anderen blij, maar uit wetenschappelijk onderzoek is gebleken dat mensen die zich inzetten voor een ander vaak zelf ook gelukkiger en gezonder zijn", aldus Verhoeve.

Mw. en Frans van der Storm met Pieter Verhoeve, burgemeester van Gouda. Foto: Astrid den Haan

[‘Onze’ Frans, jarenlang secretaris van de NVWK en nu nog beheerder van de ledenadministratie, viel de eer ten deel om zich nu Ridder in de Orde van Oranje-Nassau te mogen noemen. De vermelding bij zijn benoeming luidde als volgt; red.]

De heer F.A.M. (Frans) van der Storm, Ridder in de Orde van Oranje-Nassau, Secretaris van de stichting Gouda Up Wonen, Natuur- en Vogelwerkgroep Krimpenerwaard, Natuurmonumenten Zuid-Holland en de vereniging Orde van Organisatieadviseurs.

Lintjesregen 2026 - Krimpen eert 14 bijzondere inwoners

[Krimpenaandenijssel.nl/lintjesregen-2026](https://krimpenaandenijssel.nl/lintjesregen-2026), 24 april 2026

PERSBERICHT

Op vrijdag 24 april reikte burgemeester Harriët Westerdijk de Koninklijke onderscheidingen uit namens Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander. Tijdens de traditionele lintjesregen benoemde zij 14 Krimpenaren tot Lid in de Orde van Oranje-Nassau. Eén van hen kreeg de onderscheiding mét de zwaarden toegekend. Tijdens de feestelijke bijeenkomst in het raadhuis van Krimpen spelde de burgemeester bij 5 dames en 9 heren de versierselen op.

Burgemeester Westerdijk: "Ik ben blij dat ik dit jaar – namens de Koning – zoveel betrokken inwoners mag verrassen. De lintjesregen is 1 van de hoogtepunten in het jaar. En dé gelegenheid om waardering te geven aan inwoners die zich vele jaren aaneengesloten en zonder eigenbelang inzetten voor de medemens en de natuur. Krimpen mag zich gelukkig prijzen met zoveel inwoners die zich inzetten voor de gemeenschap. Ik ben er dan ook trots op burgemeester te mogen zijn van zoveel betrokken, toegewijde en sociaal bewogen inwoners."

Voor een benoeming in de Orde van Oranje-Nassau komen inwoners in aanmerking die zich voor de samenleving bijzonder verdienstelijk hebben gemaakt. Op hoofdlijnen de verdiensten van de gedecoreerden.

Jos de Nood Als oprichter van de Knotgroep Krimpen heeft de heer De Nood aan de basis gestaan van een initiatief waarvan mensen vandaag nog kunnen genieten. Hij richtte de knotgroep begin jaren zeventig op, gedreven door zijn liefde voor het landschap. Ook is hij al vele jaren actief binnen de lokale kerkelijke gemeenschap. Hij is verantwoordelijk voor de onderhoudswerkzaamheden. Ook regelt hij vervoer voor mensen met een beperking, zodat zij de kerk kunnen bezoeken. Daarnaast is hij sinds 2013 de drijvende kracht achter het onderhoud van het Zwaneneiland.

Bert Verveer, Jos de Nood en Harriët Westerdijk, burgemeester van Krimpen aan den IJssel

Bert Verveer Meneer Verveer is vanaf de jaren 90 lid van de Knotgroep Krimpen. Zijn inzet, betrokkenheid en toewijding hebben een belangrijke rol gespeeld aan het succes en de continuïteit van de Knotgroep. Hij leverde een belangrijke bijdrage aan de verbinding met andere knotgroepen binnen de Natuur- en Vogelwerkgroep Krimpenerwaard. Ook is hij lief-leedcoördinator binnen de sportschool waar hij zelf sport. Daar zorgt hij al jarenlang voor persoonlijke aandacht bij ziekte, jubilea, afscheid en verlies.

[Het spreekt voor zich dat zowel de Knotgroep Krimpen als de NVWK reuzetrots zijn op deze knotkanjers van het eerste uur! Zie voor een persoonlijk bericht van waardering door de Knotgroep Krimpen het Nieuwsbericht op onze website van 30 april jl.; red.]

Vleermuiswerkgroep

Even voorstellen: de coördinator

Robbert Koornwinder, coördinator vleermuizenwerkgroep

Mijn naam is Robbert Koornwinder en ben woonachtig in Lekkerkerk, midden in het groen. Ik ben werkzaam bij een bedrijf dat zich hoofdzakelijk bezighoudt met het maken van nestkasten op maat, en verder vele ecologische oplossingen uitvoert ten bate van de natuur. In de praktijk gaat het hoofdzakelijk over de vleermuis, huismus en gierzwaluw.

Mijn hele leven heb ik al een duidelijke klik met de nacht. Op jonge leeftijd struinde ik met een verrekijker de hemel af. Nu, vele jaren later en vele telescopen verder, heb ik nog steeds die bewondering voor de sterrenhemel. Gedurende de nachten achter de telescoop hier in de tuin ben ik in aanraking gekomen met de uilen die hier rondvliegen. Daar wilde ik iets mee gaan doen. Dat resulteerde in aanmelding bij de uilenwerkgroep en dat doe ik inmiddels een kleine tien jaar. Maar dat was nog niet genoeg: zie ik daar nog wat vliegen? Juist ja, vleermuizen! Na het bijwonen van de Nacht van de Vleermuis in het Kralingse Bos ontstond er een grote interesse voor deze dieren en had ik vooral heel veel vragen.

Mijn aanmelding bij de zoogdierwerkgroep van de NVWK bracht niet wat ik voor ogen had. Uiteindelijk heb ik besloten om een vleermuisgroep te starten om leuke projecten te gaan doen en daarvoor zijn al mooie plannen. Misschien tot ziens ergens in de nacht!

Robbert met een jonge kerkuil

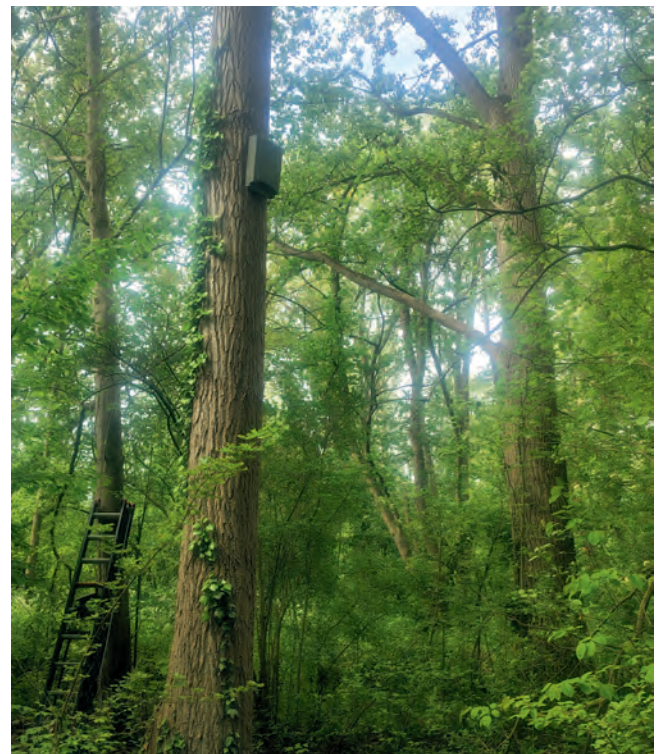
Werkzaamheden vleermuizenwerkgroep

Robbert Koornwinder, coördinator vleermuizenwerkgroep

Inmiddels beginnen de projecten van de vleermuiswerkgroep vorm te krijgen. Er staan een paar onderzoeken in de wacht en we zijn voornemens dit uit te breiden. De Nacht van de Vleermuis komt er weer aan en we willen nog een paar kerzolders bezoeken, om maar wat te noemen.

De vleermuiswerkgroep heeft bij de Jeugdnatuurwacht in Krimpen aan den IJssel op hun Roesteiland vier vleermuiskasten opgehangen. Deze vraag stond uit en we hebben daar mede door de firma Bats & Birds uit Mookhoek aan kunnen voldoen. De kasten zijn van steenachtig materiaal en hangen verspreid over het terrein. Nu is het natuurlijk spannend of de kastjes ook door de vleermuizen gevonden gaan worden. Momenteel is niet duidelijk welke soorten hier leven, maar daar gaan we in de nabije toekomst naar kijken.

Tevens is een kraamkast opgehangen op een locatie in Krimpen aan de Lek. Hier heeft ooit een kraamkolonie gezeten. Deze bevond zich echter in de spouwmuur. De bewoners wilden graag een dergelijke kast aan de muur in de hoop ooit weer een vleermuiskolonie te verwelkomen.

Vleermuiskast op het Roesteiland

Verder zijn we betrokken bij het SMP* onderzoek dat momenteel plaatsvindt in Krimpen aan den IJssel. Dit wordt uitgevoerd door Blom Ecologie uit Waardenburg en we zijn gevraagd of we daar een steentje aan wilden bijdragen. Onze taak is het uittellen van gevonden vleermuis verblijfplaatsen. Een SMP onderzoek bestaat uit verschillende rondes. Er zijn avond- en ochtend rondes. Bij deze ochtendonderzoeken is het doel om terugkerende vleermuizen op te zoeken die weer naar hun schuilplek gaan. Het wonderlijke is dat vleermuizen niet direct naar binnen gaan, maar eerst een tijdje voor de ingang rondvliegen, het zogenaamde zwermen. Al naargelang de grootte van de groep is dit een indrukwekkend gezicht. Als je op de juiste tijd op de juiste plek bent, dan is redelijk goed te ontdekken waar de beestjes naar binnen gaan. Echter, één vraag blijft dan onbeantwoord: Hoeveel zijn het er? Er is maar één manier om daarachter te komen en dat is diezelfde dag na zonsondergang te gaan posten bij de gevonden plek. En daar komen wij aan te pas. Met totaal zes enthousiastelingen proberen we aan de vraag te voldoen door deze uitvliegtellingen te verzorgen. Meestal een klein half uurtje na zonsondergang komen de eerste exemplaren naar buiten (afhankelijk van weer en soort vleermuis). Altijd is het weer spannend hoeveel het er zijn. Soms zitten daar verrassingen bij: zo hadden we een 'groep' van slechts één exemplaar, maar ook een mooie groep gewone dwergvleermuizen van maar liefst 111 stuks verscholen achter een betimmering. Een aantal van de gevonden locaties willen we nog een keer uittellen, de kans bestaat dat hier een kraamkolonie is gevormd en waarschijnlijk in aantal zal groeien. Interessant! 🐉

***Wat is een Soortenmanagementplan (SMP)?** In het kort: Het SMP is een plan waarin beschreven staat hoe omgegaan wordt met beschermde soorten en biodiversiteit in een gebied waar ook

Telescoop met nachtkijker, foto: Robbert Koornwinder

allerlei ruimtelijke ontwikkelingen en activiteiten plaatsvinden. Een gemeente legt daarin vast welke beschermde soorten voorkomen en welke maatregelen nodig zijn voor bescherming bij ingrepen. Het opstellen kan een tot twee jaar duren voor alle soorten in beeld zijn. Voor het opstellen stelt de overheid ruim middelen beschikbaar. Na indienen en goedkeuring door de provincie scheelt het SMP per project het doorlopen van een ontheffingstraject en een uitgebreid ecologisch onderzoek; een quickscan kan nog wel nodig zijn om te checken of een project binnen het gelopen protocol past; red.

Minder padden geteld in Stolwijk, inzet vrijwilligers blijft onmisbaar

paddentrekzuidwest@dierenbescherming.nl, 6 mei 2026, Pamela Zaat

PERSBERICHT

Pad in de hand, foto's: Pamela Zaat, paddentrekzuidwest@dierenbescherming.nl

Tijdens de paddentrek van 2026 zijn in Stolwijk 176 amfibieën veilig overgezet op twee locaties langs de Bovenkerkseweg en Goudseweg. Dit is minder dan in voorgaande jaren..

De daling past in een breder beeld van een droog voorjaar, waardoor amfibieën waarschijnlijk minder massaal trokken. Tegelijkertijd is er, ondanks het plaatsen van verkeersborden door de gemeente Krimpenwaard en de inzet van vrijwilligers, sprake van een relatief hoog sterftepercentage, vooral onder kikkers (26%) en salamanders (+29).

Ondanks de lagere aantallen overgezette dieren blijven deze locaties belangrijk om populaties te monitoren en te beschermen. Vrijwilligers uit (de omgeving van) Stolwijk speelden hierbij een cruciale rol.

Wil je meer informatie of volgend jaar helpen? Kijk op www.dierenbescherming.nl/paddentrek.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met: Pamela Zaat / T 088 811 3956 / paddentrekzuidwest@dierenbescherming.nl.

Hoort u een jonge ransuil?

Lilian Rosenboom, uilenwerkgroep

Dit broedseizoen, 2026, lijken de ransuilen vrij vroeg te zijn gestart met broeden. De eerste ransuil jongen – we noemen die takkelingen – zijn alweer waargenomen in onze waard. Voor de uilenwerkgroep is het daarom nú de beste tijd om de uilskuikens te inventariseren. Helpt u mee? 🦉

Broedgevallen van ransuilen zijn lastig te inventariseren, want het is een vrij stille uil. De uilskuikens roepen juist heel veel. Die bedelroep van een jonge ransuilen is al van veraf goed hoorbaar, vooral op windstille avonden. Takkelingen kunnen (nog) niet vliegen en zitten in de buurt van het nest in bomen of struikgewas. Ze roepen om de tien à twintig seconden.

Hun bedelroep is het best te vergelijken met het snerpende geluid van een ongeoliede piepende schommel. Het langgerekte 'iieeeee – iieeeee' gaat maar door. Jonge ransuilen beginnen te roepen als de schemering begint. Zo laten ze hun oudervogels weten waar het eten naartoe moet.

Meer inzicht krijgen in de aantallen ransuilen in de Krimpenerwaard, is belangrijk om de soort te kunnen beschermen. Voor onze uilenwerkgroep is het nu de tijd om jonge ransuilen te inventariseren. Wij doorkruisen daarvoor op de fiets, via vaste routes, de Krimpenerwaard.

Helpt u ons daarbij? Als u uilskuikens hoort bedelen in uw omgeving, geef dit dan alstublieft door aan onze werkgroep.

E-mail: ransuilen@nvwk.nl

of telefonisch: 06 115 682 98 (Lilian)

Om voedsel roepende jonge ransuil, foto: archief ransuilenwerkgroep

Belangrijk! Het welzijn en de bescherming van de uilen staat bij ons altijd op de eerste plaats. Uw melding wordt daarom nooit openbaar gemaakt. 🦉

Dubbel geluk

Tekst en foto: Marije Spruit

Op een mooie lenteavond liep ik samen met mijn vriend Martijn door het park in Haastrecht. Sinds ik hem ken, sprak hij de wens uit om ooit eens een uil 'in het echt' te zien. In Boskoop, waar hij woont, was dat hem nog nooit gelukt. 🦉

We bleven staan bij een bloesemboom en verwonderden ons over de heerlijk geurende bloemen. Zonder het gebruik van een app probeerden we te achterhalen om welke boomsoort het ging. Maar al snel werd dat van ondergeschikt belang. In de boom bleek namelijk nóg een verrassing verborgen te zitten: een ransuil.

Wat een bijzondere ontdekking van twee stukjes natuur op zijn puurst; uitbundige bloesem én de aanwezigheid van een ransuil, die rustig terugkeek naar twee gelukkige mensen. 🦉

Nieuwe werkgroep ransuilen

Lilian Rosenboom, ransuilenwerkgroep

Sinds enkele jaren houdt een zestal mensen binnen onze uilenwerkgroep zich ook intensief bezig met het ondersteunen en monitoren van de ransuilpopulatie in onze waard. Deze werkzaamheden verschillen inhoudelijk en wat tijdsbesteding betreft wezenlijk van het werk ter ondersteuning van de steen- en kerkuilpopulaties. Om die reden is besloten tot een zelfstandig functionerende NVWK-ransuilwerkgroep. 🐿

Ook samenwerkingsverbanden met collega ransuilwerkgroepen worden hierdoor soepeler mogelijk. Ransuilen zijn helaas een rode lijst soort; door de handen ineen te slaan kunnen we hopelijk het afnemend tij nog keren.

Werkzaamheden:

- De pilot Broedmand voor een ransuil, officieus gestart in 2023 loopt nog door tot 2028.
- Daarnaast monitoren we (sinds 2014) de populatie.
- Winterperiode: aantals telling bij de roestlocaties.
- Broedseizoen: het inventariseren van broedgevallen.

- In dec./jan. het karteren van grote oude takkennesten in de Krimpenerwaard, omdat die mogelijk een indicatie zijn voor een geschikte broedlocatie.

Coördinator is Lilian Roosenboom.
Nieuw e-mail adres is: ransuilen@nvwk.nl

Werkgroepleden
Robbert Koornwinder; Jannie Monhemius; Pia Vrucht; Stefan van der Heijden; Fulco den Hollander; Lilian Roosenboom

Antwoorden uilenvragen Redactie Waardvogel

Vraag 1: Een uil kan zijn kop 270 graden draaien. Dat is nét niet helemaal rond. De ogen van een uil staan dicht bij elkaar, zoals bij elke andere roofvogel (én roofdier). Daardoor kan hij heel goed zien wat recht voor hem is, dat is belangrijk voor een roofvogel, maar niet wat er naast of achter hem is. Daarom heeft een uil geleerd om zijn kop bijna rond te draaien.

Vraag 2: Je hoort een uil niet wanneer hij vliegt, omdat hij hele speciale veren heeft!

Vraag 3: De grootste uil van Nederland is de oehoe. Hij is ook de grootste uil van Europa. Hij wordt tot 75 cm groot en wanneer hij zijn vleugels uitspreidt en vliegt (de spanwijdte) is dat bijna twee meter!

Vraag 4: Uilen hebben hun oren aan de zijkant van hun kop, maar op verschillende hoogte. Daardoor kunnen ze nóg beter bepalen waar het geluid vandaan komt. Dat is handig, want in het donker kun je natuurlijk niet zo goed zien.

Vraag 5: Dit is een strikvraag. Twee antwoorden zijn goed. Alle uilen maken een verschillend geluid. Én de jongen van ransuilen roepen als een schommel die piept.

Vraag 6: Een uilenbal wordt uitgebraakt. In de uilenbal zitten resten die hij niet kan verteren. Je kunt een uilenbal uitpluizen en dan ontdekken wat de uil gegeten heeft. Dan weet je ook meteen welke muizen er in de omgeving van de uil leven. Handig hè!!

Vraag 7: Weer een strikvraag. Sommige uilen jagen alleen 's nachts (bosuil en kerkuil), sommige uilen jagen in de avond (ransuil en oehoe) en sommige uilen jagen ook overdag actief (velduil en steenuil). De kleur van hun ogen verradt hun levenswijze: hoe donkerder hoe nachtelijker. De bosuil en kerkuil hebben zwarte ogen. De ransuil en oehoe hebben oranje ogen. De steenuil en de velduil hebben gele ogen.

Vraag 8: In de Krimpenerwaard kun je de bosuil, ransuil, steenuil, kerkuil en velduil tegenkomen. Alleen de velduil broedt hier niet, die komt wel eens langs. De andere uilen broeden hier wel! 🐿

Big Birding Day 2026

Inleiding: Coen van Nieuwamerongen, organisator

Op zaterdag 25 april was het weer tijd voor de jaarlijkse vogelwedstrijd. Welk team scoorde de meeste soorten op één dag binnen de grenzen van de Krimpenerwaard? Drie teams verzamelden zich vol energie om 5.00 uur op de parkeerplaats bij café De Loet. De messen waren geslepen. Iedereen stond op scherp. In totaal zagen alle teams samen meer dan 120 soorten vogels deze dag. De teams waren als volgt samengesteld. Het eerste team: Vincent Vuik (verslagmaker), Arie Dorsman, Arie Ros en Paul Schrijvershof. Het tweede team: Jochem Bloemendaal, Marten van der Ham (verslagmaker), Manuel Hamelink, Hidde van der Linden. Het derde team: Jonathan van Erkel, Quinten van Erkel (verslagmaker), Jaap Oosterom en Coen van Nieuwamerongen. Al nieuwsgierig geworden hoe die dag bij elk team verliep? Lees dan gauw verder. 🐦

Eerste team: uilen, koereigers, dodaars, maar geen gaai...

Vincent Vuik

Een Big Birding Day op 25 april, dat is toch net anders dan andere jaren. Sommige soorten zijn nog niet of nauwelijks terug, terwijl je nog wel kans hebt op leuke doortrekkers. Arie Dorsman, Arie Ros, Paul Schrijvershof en ik stapten om 5 uur in de auto om er het beste van te maken. 🐦

Aan de voorbereiding kon het niet liggen. In de weken vooraf verzamelden we al plekken voor lastige soorten als de sprinkhaanzanger, zwarte roodstaart, braamsluiper en zo eind april ook nog grasmus en tuinfluiter. Een nachtelijk rondje leverde weer een goed beeld op van stekken voor de vier soorten uilen in de Krimpenerwaard. En wat te denken van de kwak die Paul op De Zaag vond, de zes koereigers bij Achterbroek van Arie Ros of de combinatie van paapje en poodborsttapuit van mijzelf in polder Den Hoek? Nu nog hopen dat ze ook op de BBD zelf te vinden zouden zijn...

De dag begon zoals altijd met een race tegen de klok om uilen te vinden. De **kerkuil** was meteen raak op de eerste locatie. Daarna terug naar het Loetbos waar we jonge **bosuilen** wisten te zitten. Ze waren niet te zien, maar des te beter te horen, net als de **nachtegaal**. Daarna via de polders richting – voor zover wij weten – het enige paartje steenuil dat de Krimpenerwaard nog rijk is. Voor steenuilen is de vroege ochtend ook nog prima, dus onderweg eerst maar een tussenstop bij de Berkenwoudse Driehoek, waar we op twee plekken een **roerdomp** hoorden. Een **sprinkhaanzanger** die eerder in de week nog lastig te vinden was, zong nu luid en duidelijk. En ook de **steenuil** konden we vinden. Mooie soorten om vast af te kunnen strepen!

Het Doove Gat bij Haastrecht is altijd een uitgebreide stop waard. Ook dit keer leverde het al een lekker complete lijst steltlopers op: **regenwulp**, **kleine plevier**, **bosruiter**, **zwarte ruiter**, **groenpootruiter**, **oeverloper**, **witgat** en **kluut**. Verder vonden we hier een **zwarte stern** op het slik, een zingende **snor** en nog wat **kolganzen** en **wintertalingen** aan het eind van hun winterse verblijf hier in Nederland. Naast **tuinfluiter**, **groene specht** en **sperwer** konden we hier na een tijdje speuren ook nog een **ransuil** vinden. Als je niet weet waar hij zo ongeveer moet zitten, loop je er gegarandeerd aan voorbij...

Het gaat helaas niet best met de **ringmussen** in de waard, maar in Vlist zijn ze meestal nog wel te vinden. Ook nu vonden we al snel een groepje op een dak. Via de **roeken** in Schoonhoven zijn we richting de Lek gekruist, waar het op dat moment laagwater

was, dus goede omstandigheden met slikrandjes en kribben boven water. Het leverde dit keer een **grote mantelmeeuw**, **Pontische meeuw** en **stormmeeuw** op, en (opnieuw) kleine plevieren en een leuk doortrekkend groepje zwarte sterns. Achter de grote mantelmeeuw aan de overkant van de rivier dook even een **gaai** op in de scoop, maar voordat nummer drie hem had gezien, was hij alweer verdwenen. Met minder dan drie telt hij niet, en dat werd een dure misser... Paul had het de hele ochtend al over de edities zonder **heggemus**, maar een fanatiek zingend mannetje bij de Hoekse Sluis zorgde ervoor dat die al om 9 uur van het wensenlijstje af kon. In polder Den Hoek vonden we leuke soorten als **wulp**, **kneu**, **oeverzwaluw**, **gele kwikstaart** en (verrassend) een **zwarte roodstaart** in het raapzaad. De **smient** kan ook lastig zijn zo eind april, dus mooi dat er twee mannetjes zaten. Verder hier de **purperreiger**, **zwartkopmeeuwen** en zingende **veldleeuweriken**. Bij de Okkerse Kade volgden **grasmus** en **braamsluiper**. Een rondje Kwakels leverde **waterral**, **blauwborst** en **dodaars** op als nieuwe soorten. Vooral die **laatste** was een verrassing, want eigenlijk zijn er nooit broedgevallen in de

Roodborst, foto: Vincent Vuik

Krimpenerwaard. Zo aan het eind van de ochtend begon ook het lijstje te kriebelen met soorten die nog misten, dus mooi dat we ook **staartmees** en een zingende **roodborst** konden scoren. Maar geen **gaai**...

Bij Achterbroek zat gelukkig nog één **koereiger**. Geen zes meer, maar die ene telt net zo hard. In het Loetbos vonden we eindelijk onze eerste **zanglijster** van de dag. In polder Schuwagt zochten we naar boomvalken, maar tevergeefs. Wel vloog een mooi groepje van 18 **kemphanen** over, die we op basis van de foto's hard konden maken. Omdat er vanuit de omgeving veel meldingen kwamen van dwergmeeuwen boven de rivieren, besloten we een tijdje bij telpost

Bakkerswaal te gaan zitten. Helaas geen succes. Hoe lang blijf je dan zitten? Toch maar door naar De Zaag voor de ijsvogel.

Die ijsvogel om 14.01 uur bleek ook onze laatste nieuwe soort van de dag te zijn. Geen grauwe vliegenvanger na een melding in Krimpen, geen zomertaling in de honderden slootjes bij Kadijk en geen tapuit, roodborsttapuit of paapje op de plekken van eerder in de week. Verwoede pogingen om toch die gaai te vinden in het Stormpoldervloedbos en het Loetbos mislukten. Zo eindigde de mooie dag toch een klein beetje in mineur. Maar met 106 soorten, een hoop gezelligheid en een afsluitende borrel in de Loet was het toch weer een geslaagde dag. 🐦

Tweede team: jong en gedreven, met mooi resultaat!

Marten van der Ham

Op 25 april 2026 was het weer zover: de jaarlijkse Big Birding Day van de Krimpenerwaard. Het bekende recept: twaalf uur lang proberen zoveel mogelijk vogelsoorten te scoren. Ambitieuw, fanatiek en vooral heel leuk. Als (verreweg) het jongste team viel ook ons de eer te beurt om een verslag te schrijven voor de Waardvogel. 🐦

Ons team bestond uit vier leden: Hidde van der Linden (14 jaar), Manuel Hamelink (14 jaar), Marten van der Ham (14 jaar) en

Jochem Bloemendaal (chauffeur én morele steun). In alle vroegte – rond 4.30 uur – stonden wij al bij restaurant De Loet. We waren

Paartje braamsluiper, foto: Marten van der Ham

Foto: Jochem Bloemendaal

zelfs zo enthousiast dat we er als eersten waren. Voor ons was het de allereerste keer, en dat maakte de spanning alleen maar groter. Na het startschot van Coen, zo rond 5 uur, konden we eindelijk los.

We begonnen in het Loetbos, waar de eerste soorten zich al snel meldden: **rietgors**, **Cetti's zanger** en **nachtegaal**. Die laatste hadden we tijdens het wachten bij het restaurant al gehoord, maar ja... dat telt natuurlijk nog niet. Gelukkig liet hij zich na het startsein probleemloos opnieuw horen. Een fijne binnenkomer.

Daarna reden we door naar het Oudeland en het Westeinde, op zoek naar kerkuil en bosuil. De kerkuil had duidelijk andere plannen en bleef wijselijk stil, maar de (jonge) **bosuilen** maakten dat ruimschoots goed: die waren luid en duidelijk hoorbaar aanwezig. Het begon langzaam licht te worden en we besloten door te gaan naar de Surfplas voor zangvogels en hopelijk een sperwer. Dat pakte goed uit: **zwartkop** en **zanglijster** konden direct op de lijst. Vervolgens terug naar de Lage Boezem voor een echte kraker: de **roerdomp**. En ja hoor, nog voordat we goed en wel uit de auto waren, klonk het vertrouwde 'hoempen'. Dat geluid blijft toch elke keer weer kippenvel opleveren. Ook **lepelaar**, **grutto** en opnieuw een **rietgors** konden we bijschrijven.

Via polder Achterbroek reden we door naar polder Kattendijk.

In een plasdrasgebied daar noteerden we **groene specht**, **kleine plevier** en **gele kwikstaart**. Absolute bonus: een groep overvliegende **regenwulpen**.

Inmiddels was het volop licht en dus gingen we richting het Doove Gat om onze soortenlijst verder aan te vullen. Bij aankomst zat de **ooievaar** keurig op zijn nest en op het eiland liep een gele kwikstaart. Toen we beter keken, bleek het geen 'gewone' te zijn, maar een **Engelse kwikstaart** – altijd leuk. Verder liepen er **bontbekplevier**, **oeverloper** en **witgat**, en vlogen een **bruine kiekendief** en een **Pontische meeuw** langs. De **koekoek** riep uitbundig en ook de **snor** liet van zich horen. We besloten hier later terug te komen voor onder andere bosruiter en groenpootruiter.

Via Berkenwoude reden we verder. Manuel had hier eerder oeverzwaluwen en een tuinfluiter gezien. De **oeverzwaluwen** en een overvliegende **purperreiger** konden we direct bevestigen, maar de tuinfluiter liet zich niet horen. Daarom door naar het filtergebied en de Okkerse Kade. Bij het helofytenfilter zagen we de **zwarte ruiter** en zelfs een overvliegende **roek**. Aan de Okkerse Kade hoorden we meteen een **braamsluiper**, en ook **grasmus** en **kneu** konden we noteren.

Net toen we wilden vertrekken, dacht Jochem nog een roodborsttapuit te zien. Omdat die nog ontbrak op onze lijst, bleven we kijken. Goeie zet: het bleek een **paapje** te zijn! Even later vloog ook de **zwartkopmeeuw** over, die we eerder op de dag nét gemist hadden.

Langs de Lek reden we terug naar de Surfplas voor een nieuwe poging sperwer en boomkruiper. Onderweg hoorden we een **kleine karekiet** en zagen we een **huiszwaluw** vliegen. Bij de

Surfplas leek het eerst weer niks te worden... tot er ineens een opvallend lichte 'buiserd' overvloog. Na goed kijken bleek het een **visarend** te zijn. Mooier wordt het niet.

Het was inmiddels ruim middag: tijd voor patat. En zelfs dat leverde nog soorten op, want boven de snackbar in de bebouwde kom vlogen **gierzwaluwen**. Na de pauze keerden we terug naar het Doove Gat. Nieuwe soorten bleven daar beperkt; iemand gaf nog de locatie van de ransuil, maar die konden we helaas niet vinden. Wél konden nog de **wulp** noteren.

Inmiddels was de middag al een heel eind om. We hadden nog wel wat tijd over en reden naar het IHC-terrein in de Stormpolder om te checken of de **slechtvalk** thuis was. Met succes: hij vloog prachtig over. De Nieuwe Maas leverde geen extra meeuwen op en ook de zwarte roodstaart bleef onvindbaar. Maar – eindelijk – hoorden we nog een **boomkruiper**. In de laatste minuten gingen we terug naar het Loetbos voor een **staartmees** en daarmee sloten we de dag af. In een flits zagen we nog een rover. Het was geen torenvalk en het zou heel goed een smelleken geweest kunnen zijn. We waren niet zeker en hebben deze topper uiteindelijk niet geteld.

De teller stopte bij 95 soorten. Niet slecht voor een eerste keer! Onze 'schaamsoorten'? Blauwborst en gaai. Die moeten we volgend jaar dan maar goedmaken.

Onder het genot van een hapje en een drankje bij Café De Loet hoorden we dat de andere teams 106 en zelfs 116 soorten hadden gescoord. Wauw – gefeliciteerd! Toch waren wij dik tevreden met onze derde plaats. We hebben enorm genoten, veel geleerd en kijken nu al uit naar de volgende editie. 🐦

Derde team: en zij gaan opnieuw met de trofee strijken!

Tekst: Quinten van Erkel, foto's Coen van Nieuwamerongen

Ons team bestaat uit Coen van Nieuwamerongen, Jaap Oosterom, Quinten van Erkel en Jonathan van Erkel. Om precies 04.45 uur stonden we startklaar. 🐦

We rijden als eerste het Loetbos in waar we al snel een **bosuil** en een **nachtegaal** horen. Direct door naar onze vaste plek voor de **kerkuil**. Het is even wachten, maar na een paar minuten komt de uil gelukkig tevoorschijn. We rijden door naar de Berkenwoudse Driehoek, waar we al snel een **sprinkhaanzanger** horen. Er vliegt ook een **groenpootruiter** over. In de verte hoempt een **roerdomp**. Na de Berkenwoudse Driehoek rijden we richting Haastrecht in de hoop op een **steenuil**. We moeten zeker een kwartier wachten maar dit loonde wel! We horen de steenuil een paar keer roepen.

Het is inmiddels licht dus we besluiten naar het Doove Gat te gaan. Hier kunnen we flink wat soorten bijschrijven. We horen bij aankomst meteen een **tuinfluiter** en een **snor** zingen. Op de plas zien we vier **zwarte ruiters**, een **bosruiter**, **oeverloper**, twee **kolganzen** en een **zwarte stern**. Ook vliegt de eerste **gele kwikstaart** van de dag over.

We missen nog een ransuil op de lijst. Gelukkig weten we nog een plekje bij het Doove gat. Na een hele tijd zoeken waarbij we het hele bosje hebben uitgeplozen kunnen we de uil niet vinden. Terwijl we besluiten om maar verder te gaan doe ik nog een snelle check en zie ik een **ransuil** zitten. Gelukkig maar!

Na het Doove Gat zetten we koers richting de Nespolder. Onderweg hiernaartoe zien we de eerste **regenwulp** van de dag. Ook kunnen we een overvliegende **bruine kiekendief** en

een **ooievaar** bij het nest noteren. Voor de Nespolder rijden we nog even snel langs het industrieterrein in Bergambacht voor de **zwarte roodstaart**. Deze zingt elk jaar meteen bij aankomst, zo ook nu weer.

De Nespolder maakt ons weer aardig wat soorten rijker. We horen **fitis**, **blauwborst** en **waterral**. Ook vliegen er een **watersnip** en een paar **lepelaars** op. Coen checkt met de telescoop het water tussen het riet en pikt er scherp een mooie **dodaars** uit!

Bontbekplevier

Paapje

Een erg goede soort die we eigenlijk nooit op een Big Day zien. De tweede bonus is een mooi **paapje** dat eerst langs komt vliegen en daarna boven in een braam gaat zitten. Tijdens het fotograferen van dit paapje vliegt er een **zwartkopmeeuw** over en horen we een **staartmees** roepen. Na de Nespolder gaan we naar het filter, dit levert ons een **Pontische meeuw** en een zingende **veldleeuwerik** op. Een stukje verder bij de Zuidbroekse Molen weten we een **kleine plevier** te zitten, deze kunnen we bij aankomst meteen noteren waardoor we gelijk doorrijden naar de Okkerse Kade. We lopen hier een rondje en horen een **braamsluiper**, **grasmus** en **groene specht** roepen.

Het lijkt ons inmiddels tijd om even op de Hoekse Sluis te gaan tellen. De ervaring leert dat dit ons vaak nieuwe soorten oplevert. Onderweg naar de telpost vliegt er een **gaai** voor de auto langs, die kun je ook maar beter hebben. Bij de Hoekse Sluis aangekomen zingt er meteen een **heggenmus** naast de telpost. Ook kunnen we soorten zoals **grote mantelmeeuw**, **zilvermeeuw**, **gierzwaluw**, **oeverzwaluw** en **huiszwaluw** bijschrijven. De **havik** die achter ons langs vliegt wordt ook genoteerd. We horen een steltloper roepen. Dit blijkt een **bontbekplevier** te zijn, een soort die we niet veel zien op de Big Day. Tenslotte komt er ook nog een luid roepende **appelvink** recht over. Weer een goede bonus soort! Na dit succesvolle halfuur op de telpost gaan we richting polder Den Hoek waar we een **tapuit** weten te zitten. Ook deze werkt lekker mee en zit op zijn vaste plek.

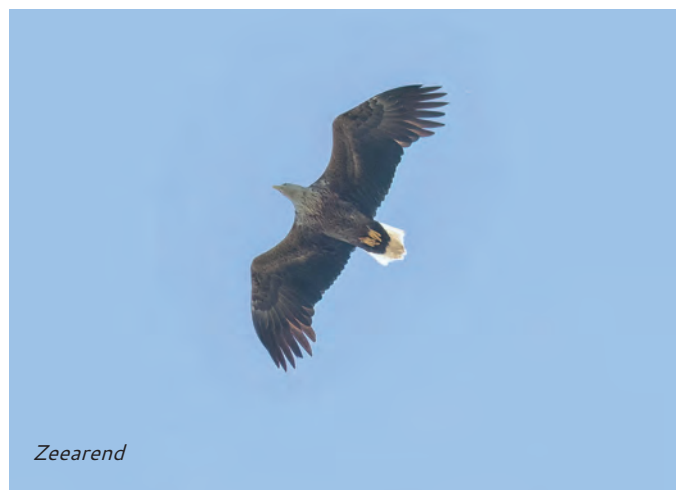
Door naar de polder Schuwacht. Hier zitten jaarlijks boomvalken. Dit jaar zijn ze alleen nog niet gezien, dus we gaan ervan uit dat

het voor saus is [*de moeite niet waard, red.*]. Echter bij aankomst zien we meteen twee **boomvalken** jagen boven de polder.

De volgende target is de slechtvalk op de Stormpolder. Bij aankomst zien we hem niet zitten op de kraan waar we hem normaal wel hebben. We besluiten even te wachten in de hoop dat hij alsnog langs komt vliegen. Terwijl ik de lucht afkijk met de verrekijker, zie ik ineens in m'n ooghoek toch de **slechtvalk** op de kraan zitten. Eerst niet goed gekeken dus, maar wel weer plus één.

We moeten nog een ijsvogel, dus op naar de Zaag. Bij het opendraaien van de ramen horen we meteen een **ijsvogel**, onder de brug doorvliegen, wat een mazzel! We hebben inmiddels een flinke trek gekregen, dus even langs de snackbar in Lekkerkerk om onszelf te trakteren op een patatje. Onderweg hierheen zien we de derde **boomvalk** van de dag. We besluiten de patat op de telpost op te eten. Je weet maar nooit... Terwijl we van ons eten genieten, krijgen we bericht uit IJsselmonde dat er in het afgelopen uur meerdere groepen dwergmeeuwen gezien zijn. Dat moet hier ook kunnen! We hadden deze woorden nog geen vijf minuten uitgesproken toen er een mooi groepje van 24 **dwergmeeuwen** recht over kwam. Dit bleek het startschot van de dwergmeeuwen deze middag. Uiteindelijk zien we er 73! Een mooie soort voor de Big Day en helemaal met deze aantallen. Na een tijdje op de telpost te hebben gestaan houden we het voor gezien en rijden we richting het Doove gat. Onderweg hiernaartoe tikken we in Stolwijk nog een **ringmus** binnen. Aangekomen in het Doove gat komt er roepend een **witgat** over ons heen. Het Doove Gat levert verder geen nieuwe soorten op. Na het Doove Gat zetten we koers richting de Vlisterdijk in de hoop op een vroege grauwe vliegenvanger. Ze zijn hier dit jaar nog niet

gezien omdat het nog vrij vroeg in het jaar is. We stoppen op ons vertrouwde plekje en draaien de ramen open. Het duurt nog geen minuut of we horen een **grauwe vliegenvanger** roepen. Later vliegt deze nog voorbij de auto. We hebben nog twee uur over en eigenlijk zijn al onze soorten al binnen. We besluiten daarom nog een keer naar de Hoekse Sluis te rijden in de hoop op een leuke k.rent. Terwijl we genieten van het zonnetje en de mooie aantallen dwergmeeuwen die langs komen, pikt Jaap scherp een **zeearend** op. Deze komt uiteindelijk prachtig over en is de laatste nieuwe soort van de dag. Het brengt ons op een mooie score van 116 soorten

Zeearend

PolderStein met Piet van Ipenburg

Joke Colijn

In het septembernummer 2025 van de Waardvogel brachten we een gesprek met Fred van Ipenburg, bestuurslid van de Stadsakker Gouda. Het ging toen behalve over de uitbreidingen van de Stadsakker zelf, over de natuurmaatregelen die het aangrenzende boerenbedrijf Van der Stok neemt in de IJssel-uiteerwaard, en over het Steinse Groen. Het Steinse Groen is het smalle groene lint langs de Goudse wijk Goverwelle, dat de NNN-gebieden in de Krimpenerwaard verbindt met het natuurgebied Reeuwijkse Plassen en vandaar noordelijk verder loopt. NNN staat voor NatuurNetwerk Nederland. Fred stelde toen voor om zijn broer Piet te bevragen over het tussenliggende NNN-gebied Polder Stein-Noord. Polder Stein-Noord is 180 ha groot, omvat de polder Kort Roggebroek en grenst aan de polders Lang Roggebroek en Oukoop, waarover hieronder ook wordt gesproken. 🌿

Kennismaking met Piet van Ipenburg

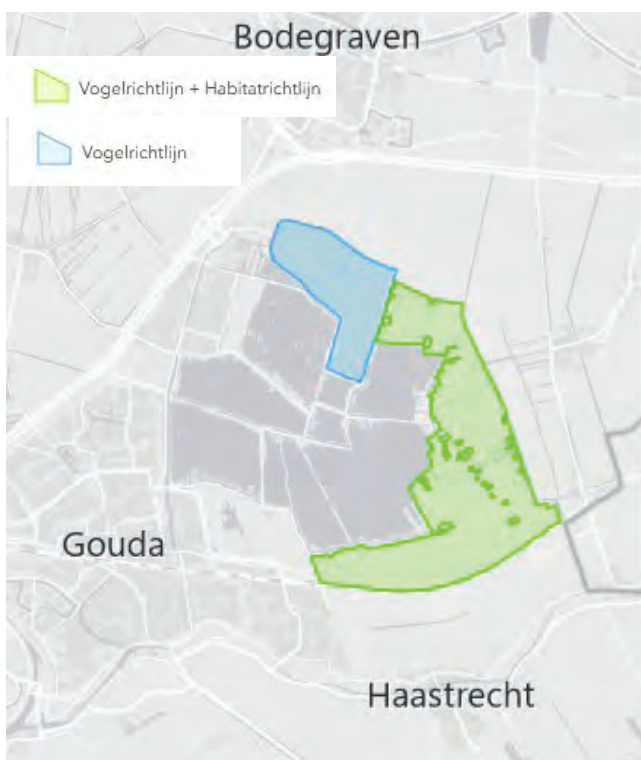
We spraken af op de biologische boerderij Hoeve Stein van de familie De Goeij aan de Oukoopsedijk 20. Daar startten we onze wandeling op een warme maandagmorgen. Piet is gepensioneerd ecooloog en was jarenlang biologiedocent. Hij blijkt een onderhoudend verteller en veel te bescheiden ten aanzien van zijn brede natuurkennis en -ervaring. Onderweg hoorde ik veel mooie verhalen, waarin ik helaas erg veel heb moeten knippen omdat het om een artikel in een magazine gaat, niet om een essay. Om toch een beeld te schetsen: Piet vertelde over zijn verblijf in Peru, waar hij als docent met schoolklassen een week het oerwoud aan de voet van de Andes introk, met als doel de leerlingen liefde bij te brengen voor de rijke biodiversiteit van hun land. Het verblijf in de jungle in een veldstudiecentrum met basale voorzieningen was best een cultuurschok voor tieners van een gegoede school in de hoofdstad Lima, maar ze vonden het fantastisch!

Terug in Nederland ging Piet tot aan zijn pensioen weer verder in het Nederlandse onderwijs. Hij reist tot nu aan toe vrijwel jaarlijks met Nederlandse scholieren en andere belangstellenden naar Peru: een week cultuur (de lang verborgen Incastad Machu Picchu,

rondlopen in de hoofdstad van het Incarijk Cuzco met Spaanse invloeden) en een week jungle. Het leven ter plekke is niet duur, maar de reis erheen wel. Leerlingen die mee willen tekenen een jaar tevoren in, mét een plan hoe ze zelf het geld voor de reis bij elkaar verdienen. In principe kan zo iedereen mee, ongeacht de financiële thuissituatie. Mooi is dan de natuurlijke selectie van wie meegaan: de feestbeesten, de branieschoppers, de grote monden hebben andere belangen dan hun ticket verdienen. Wát een ervaring voor de kinderen die wél meegaan!

En ik weet nu ook waarom hij nog steeds op excursies een brandertje meeneemt en Nescafé drinkt. Niet omdat die koffie lekker is ("eigenlijk niet te drinken") maar uit pure nostalgie.

Piet is opgegroeid in het Reeuwijkse en Krimpenerwaardse polderlandschap. Hij heeft veel gereisd, trouwde met een Amsterdamse, is daar laat vader geworden en is keerde na een afwezigheid van dertig jaar weer naar de basis terug om ook zijn kinderen een jeugd in de polder te gunnen. Hij heeft hij met zijn zoons, nu jonge twintigers, ook al een paar maal een trektocht met inheemse gidsen door het oerwoud van Peru gemaakt.

Natura-2000 gebied Polder Stein-Noord

Polder Stein-Noord is samen met de plas Broekvelden-Vettenbroek (ons goed bekend als de Surfplas Reeuwijk) een groot Natura2000 gebied, vanwaar aan- en omliggende NNN-linten de verbinding leggen naar de Nieuwkoopse Plassen, eveneens uitgeroepen tot Natura2000 gebied, en verder. Deze Natura2000 gebieden zijn dus opgenomen in het NatuurNetwerk Nederland, het NNN.

Links: het Natura2000 gebied bij Reeuwijk. Boven: het NNN slingert door Zuid-Holland. Bron kaartjes: provincie Zuid-Holland. Rechterpagina boven: de uitkijktoren; onder: uitzicht op de plasdras.

Biologische boer De Goeij heeft in Stein-Noord deels gronden in eigendom, en pacht deels percelen van Staatsbosbeheer (SBB). Er is onderling veel overleg over de inzet op behoud en toename van biodiversiteit, kruidenrijkheid en de overlevingskansen van weidevogels, sloten- en slootkanten beheer. SBB bezit de rest van de NNN-percelen tussen de spoorlijn en de Twaalfmorgen en langs de oostzijde van de plassen. Dat deze polder in bezit is van Staatsbosbeheer heeft als voordeel dat er geen andere partijen zijn (op het waterschap na) waarmee overleg moet zijn t.a.v. het beheer. Natuur is dynamisch en zorgt regelmatig voor verrassingen. Afspraken liggen wel vast, maar om de verschillende natuurdoelen te behalen én aan de diverse habitat- en vogelrichtlijnen te voldoen, blijkt beheren in de praktijk nog steeds lastig. Dát klinkt ons in de Krimpenerwaard bekend in de oren, waar bij ons dan nog de complicerende factor meespeelt dat allerlei instanties ook zeggenschap hebben of willen over natuurinrichting en -beheer.

Bedrijfsvoering op de biologische Hoeve Stein

De eerste stop is gelijk op de boerderij Hoeve Stein. Vanaf het wandelpad leidt een hoge metalen brug naar een vrij toegankelijke ruimte, vanwaar we van boven in de stal kunnen kijken. Bijna het gehele proces is geautomatiseerd: koeien weten waar en wanneer ze gemolken worden, ze krijgen brokken met de juiste bijvoeding aan de hand van een chip in hun halsband en ze hebben een riante koele vrijloopruimte met veel schoon stro ter beschikking. De potstal wordt 's winters dagelijks en 's zomers naar behoefte ingestrooid met stro of maaisel uit natuurgebied. Deze opgepotte mest wordt later opgebracht op het land ter bevordering van het bodemleven, dat zorgt voor verbetering van de mineraalhuishouding, doorlaatbaarheid van de bodem en voedsel voor adulte weidevogels. En de mest zorgt voor insecten voor de kuikens. De inzet is steeds meer kringlooplandbouw: een cirkel van gewas-voedsel-mest. Later zien we vanaf afstand dat de koeien in een lange rij naar buiten gaan: het werd 's middags minder warm. In de stal vlogen veel spreuwen boven ons hoofd met voedsel in de snavel, maar ook al veel jonge spreuwen. De boerenzwaluwen nemen hier straks de bovenruimte over, de eerste hebben hun plek al ingenomen. Ook hier staan kalfjes van de moederkoe gescheiden zodat haar melkopbrengst bijdraagt aan het noodzakelijke bedrijfsresultaat; dat blijft een onnatuurlijk gebeuren.

De familie De Goeij boert al enige generaties in de Reeuwijkse polders. In 1996 is het bedrijf verplaatst van de Steinsedijk naar de Oukoopsedijk. Sinds 2012 staan Ardy en Ivanka aan het roer met hun zonen. Dit mooie biobedrijf kende hier een trieste start. De bouw van de vrijloopstal was gebaseerd op 180 koeien om rendabel te kunnen zijn. Omdat boeren vanwege het mestoverschot koeien moesten 'inleveren', zelfs al stond er nog geen koe in die gloednieuwe stal, betekende dat voor boer De Goeij dat hij slechts aan de slag kon met 130 koeien en 50 stuks jongvee. Zie dan zo'n grote investering maar eens terug te verdienen, met al je goede bedoelingen om klaar voor een toekomst van natuurlijk boeren te zijn. Het waren zeer spannende tijden voor deze agrariër. De gedwongen extensivering betekent wel dat er ongeveer een ha per koe beschikbaar is. Daarvoor moeten de koeien soms een flink eind lopen. Om die reden wordt met een fokprogramma gestuurd op koeien met sterke poten zodat ze een flinke wandeling aankunnen. Het gaat om de rassen Holstein (voor een hoge

melkproductie), Zweeds Roodbont en Brown Swiss (voor sterke benen om de weelde te dragen). Ruime stal en weideland, binnen en buiten, voor een blij koe.

Uitzicht vanaf de toren op het landschap

We verlaten de stal. Piet stopt om me te wijzen op graafwerk door mollen op het wandelpad dat destijds is opgehoogd met Gouds stadsafval. Dat bestond destijds nog uit verteerbaar materiaal, aangevuld met 'toemaak', de restanten van de Goudse aardewerk-industrie. Gebakken klei is in feite ook natuurlijk afval. Met hun gegrave brengen mollen soms interessante scherven en pijpenkoppen naar boven! Vandaag echter niets bijzonders.

Onderweg langs de gemaaide landerijen van De Goeij komen de alarmerende tureluurs heel dichtbij, kieviten komen ze ondersteunen, en we zien later door de verreikers ook pullen lopen: wat grotere tureluurjongen en nog kleine kievitdonspullen. Een idyllisch plaatje omlijst door kikkergekwaak.

We lopen verder over de voormalige polderdijk van Kort Roggebroek. Verderop staat een brede ronde uitkijktoren, op de randen zit een vermakelijke rij jonge spreuwen.

We klimmen het trapje op naar boven, vanwaar we een prachtig uitzicht hebben over de landerijen van De Goeij links en rechts achter ons, en het natuurgebied van SBB voor ons, met rechtsvoor een flinks plasdras. Een man slobeend zwemt snel uit het zicht de oeervegetatie in, op de slikranden foerageren kieviten, tureluurs, een grutto, witte kwikstaart, een paartje bergeenden. Boven ons hoofd roept een visdief.

Het uitkijkpunt biedt ook in het broedseizoen een prachtig gezicht op het omringende veld, want tot hier mag je altijd komen. Het gras staat op SBB-gronden nu hoog, maar als je vroeger in het jaar komt, zie je ongetwijfeld veel meer vogels. Piet vertelt dat hier eerder al eens kluten hebben gebroed, en iets verderop steltkluten.

Het graspad over de polderdijk loopt verder door langs 180 ha polderland naar Reeuwijk. De Twaalfmorgen loopt er dwars doorheen. Aan de andere kant ligt Lang Roggebroek, waar we zo heengaan. De bosrand ver achteraan onttrekt de Reeuwijkse Plassen aan het gezicht. Die zijn ontstaan doordat het gebied van hier tot aan Den Haag volledig is uitgeturfd, alles wat kwalitatief goede tot redelijke turf opleverde is uitgegraven. Dat Polder Stein nog land is, komt omdat de Hollandse IJssel vanaf de ijstijden kleilagen heeft afgezet op het veen, waardoor het economisch niet loonde om deze polder ook uit te graven.

Goede jeugdherinneringen

Piet gaat er even voor zitten, wijst naar een bosrand richting Gouda en vertelt hoe die tot stand is gekomen. Zijn vader had zich opgewerkt tot boekhouder en opende na verloop van tijd een eigen kantoor in Gouda. Hij had veel boeren als klant in de Krimpenerwaard en Reeuwijk. Als investering kocht hij samen met twee vrienden een strook land aan de Twaalfmorgen die doorliep tot aan de plassen. Ze verdeelden die in twintig perceeltjes met de bedoeling die als recreatierentjes te verhuren voor caravans of kleine bouwsels. De verhuur was al zo goed als rond, toen duidelijk werd dat er geen vergunning voor werd afgegeven door de gemeente Reeuwijk.

Tja, toen hebben de investeerders de strook weiland maar verkocht aan SBB. Staatsbos wilde er boompjes in keurige rijtjes planten. Die kregen ze in stapels aangeleverd per soort in bosjes. Piet mocht als tienjarige helpen samen met zijn broertje en ze knipten vast alle touwtjes door. Dát was niet de bedoeling! Maar die actie had als gelukkig gevolg dat alle boompjes door elkaar lagen, waardoor er een mooie gevarieerde bosrand is ontstaan. Het is nu nog steeds een open terrein voor dagrecreatie, waar je ook met een bootje kunt aanleggen.

Piet vertelt dat hij zowel in dit poldergebied is opgegroeid als in de Middelblokboezem. De Middelblokboezem was in bezit van een boer die slechts acht koeien uit liefhebberij hield, wat hem uiteraard niet voldoende inkomen opleverde. Hij werkte daarom deels ook op kantoor. Naast de boezem lag een perceeltje hooiland. Dat was eigenlijk gewoon blubber en ontzettend schraal, want nooit bemest geweest. Net zoals alle boezems destijds, was ook Middelblok water dat moeras werd. Zijn vader mocht er van de boer samen met een vriend een bootje neerleggen. De boer zei tegen hen: als jullie nu die boezem kopen, kan ik een paar koeien erbij kopen om mijn bedrijfje te laten groeien. Piets vader en zijn vriend kochten samen de Middelblokboezem voor toen 30.000 gulden. De jongens Piet en Fred hebben er in hun middelbare schoolleeftijd heerlijk op snoek en karper gevestigd. Daar groeide echter ook hun brede belangstelling voor de natuur.

Bijzonder om te noemen is dat Piet samen met broer Fred inmiddels weer regelmatig terugkomt in de Middelblokboezem: ze plegen er onderhoud voor het Zuid-Hollands Landschap, het ZHL.

Foto's rechterpagina. Linksboven: de kievitsbloemen zijn nu uitgebloeid. Foto: Maarten Breedveld. Rechtsboven: de sloot met blaasjeskruid. Linksonder: mooie vegetatie langs de sloot van Lang Roggebroek met o.a. grote ratelaar en valerian. Rechtsonder: rietorchissen.

Waardevolle boezems in de Krimpenerwaard

Het ZHL nam op een bepaald moment de vier Krimpenerwaardse boezems over. De Goudse bioloog Chris van Leeuwen had in publicaties geschreven dat die vier boezems misschien wel de rijkste natuur van Nederland bevatten. Chris had zijn eerste studiejaar geologie achter de rug toen de oorlog uitbrak, waarna hij drie jaar ondergedoken heeft gezeten op een boerderij vlakbij. De buurkinderen brachten hem daar allerlei bloemen en polderplanten uit de boezems om te determineren. Hoe toeval soms bepaalt: door de oorlog werd Chris van Leeuwen een gerenommeerd bioloog, niet geoloog. Na de oorlogstijd werd hij overal in Nederland ingezet om gebieden te inventariseren op florarijckdom. Hij schreef vanuit eigen kennis in de zeventiger jaren de driedelige boekenserie Wilde Planten, die jarenlang bij iedere bioloog op de plank stond. Hij beschreef de planten op ecologische wijze: niet alleen een plantenlijst, maar ook bijzonderheden van de plant, de biotoop waar ze voorkomt en van afhankelijk is, en de waterhuishouding. Zo kwam hij op zijn Relatietheorie, die de principes en wetmatigheden beschrijft achter de werking van ecosystemen.

En dat brengt Piet terug bij de plasdras waarnaar we kijken: een afgegraven stuk weiland waar in het vroege voorjaar water wordt vastgehouden, eventueel verder opgezet met een pompje, om een pleistergebied te creëren voor vogels als de grutto. Die kwamen hier voorheen in grote aantallen opvetten, totdat de Hooge Boezem achter Haastrecht was ingericht. Dáár komen inmiddels tien keer zoveel grutto's aan uit hun winterverblijf, maar nog steeds komen er mooie aantallen trekvogels in dit gebied terug, ook een aantal om er te broeden.

Natura2000 door kievitsbloemen en andere florarijckdom

Het beheer blijkt zoals eerder gezegd, nog steeds gecompliceerd. SBB heeft de greppels watervoerend (=dieper) gemaakt, met als doel dat de zoetwaterbel onder de percelen zo hoog mogelijk komt te staan. Er is echter gebleken dat de waterstromen onder het oppervlak niet goed in beeld zijn, waardoor de praktijk niet klopt met de theorie. Er zijn peilbuizen geplaatst om die stromen in beeld te krijgen. Op basis van die gegevens kan nu per deelgebied een besluit worden genomen. Het rijkste deel van Polder Stein zijn de laatste vier percelen. De eigenaar had zelf wat sloten afgedamd zodat hij het water onafhankelijk van het polderpeil kon verlagen. Door die grotere onderbemaling zakte de bodem bij hem uiteraard sneller dan elders. Inmiddels is alles één waterpeil geworden, wat betekent dat als het droog staat waar wij ons bevinden, die percelen nog steeds drassig zijn. Met als gevolg dat daar de meeste kieviten en grutto's zitten.

Piet wijst naar een lage elzenkade iets verderop. Dat is nog het enige stukje waar in Stein-Noord wilde kievitsbloemen groeien op de drassige bodem van klei op veen. Alleen op dat ene dijkje dat inmiddels helemaal is weggezaakt in het veen, terwijl ooit de hele polder vol stond met honderdduizenden kievitsbloemen! Er werd vanuit de IJssel waar de stallen waren geboerd, wat betekende dat de meeste mest op de huiskavels terecht kwam. Reeuwijkse boeren werkten juist de andere kant op. Zo kwam Polder Stein-Noord in de negentiende eeuw aan de kant van de spoorlijn Gouda-Utrecht te liggen waar nooit mest werd uitgereden. Drassig land met wel wat klei in de bodem maar nauwelijks bemest en door hooien steeds verder verschaald. Die combinatie kleurde de polder in het voorjaar paars – en op sommige plekjes wit – van de kievitsbloemen. Ze werden ooit

Goudse tulpen genoemd, door de armsten geplukt en verkocht op de markt in Gouda. De elzen op het dijkje worden om de twee jaar afgezet, want kievitsbloemen moeten behalve veel vocht in de bodem, in het voorjaar wel licht hebben. Het zijn kritische planten, het duurt wel acht jaar om vanuit zaad onder de juiste omstandigheden tot bloei te komen. Uitsteken en in je tuin planten is dan ook zinloos.

Uiteraard was de bloemenrijkdom veel breder dan de kievitsbloemen. Alle plantengemeenschappen in het gebied met hun bijbehorende en al dan niet afhankelijke insecten zijn inmiddels in beeld gebracht. In 2002 is door Nederland zelf (niet door Brussel!) vastgelegd wat de doelen voor het gebied zijn, en waar men zich voor behoud op moet richten. Polder Stein-Noord kreeg de Natura2000 status en maakt nu ook deel uit van het NNN.

Rivierkreeften en slootvegetatie

We verlaten de uitkijktoren en vervolgen de wandeling rechtsaf, noordwaarts. Piet vertelt dat het graspad ruim een kilometer doorloopt tot aan de Oukoopse Molen. Vervolgens gaat de route over de Prinsendijk door tot Bodegraven.

Kort Roggebroek ligt nu achter ons en we wandelen langs een slootje van Lang Roggebroek. De vegetatie in het perceel links is prachtig, o.a. veel grote ratelaar. Ik maak een foto, begeleid door een kikkerkoor.

Piet vertelt dat de KNNV al vijftien jaar lang sloten in het gebied telt op soorten. De mannen met specialistische kennis monitoren, Piet noteert. Ze hebben in die tijd de vegetatie per sloot terug zien lopen van 8 naar 1 soort, en dat was flab. De sloten zijn volledig dood, leeggegeten. Er móet iets gebeuren, het is immers Natura2000 gebied! Het waterschap komt als enige optie uit op vangen.

Vorig jaar is uitgebreid onderzoek gedaan in de sloten naar rivierkreeften. Waarom zitten in de sloten in Lang Roggebroek veel minder kreeften dan in de sloten ernaast? Hier zit minder dan 0,9 kreeft per m², de dodelijke grens. Hoe kan dit als hetzelfde beheer wordt gevoerd als elders in Stein? Deze sloten zijn smaller dan die in de aanliggende polder Kort Roggebroek; de grens is tevens de overgang van klei op veen naar vooral veen, dat kan meespelen. Er zijn stukken sloot afgezet en kreeften gevangen, gemerkt en later weer teruggevangen ('capture-mark-recapture'), een manier om de omvang van de populatie te berekenen.

De sloten in Lang Roggebroek stonden vol met het vleesetende waterplantje blaasjeskruid, dat leeft van watervlooien. De sloten zagen een jaar of drie geleden nog geel van de bloemetjes. Ze zijn flink uitgebaggerd, en het blaasjeskruid is praktisch verdwenen, maar gelukkig vinden we van de plantjes toch nog een sloot vol! Piet verwondert zich over het feit dat planten miljoenen jaren nodig hadden om zich te ontwikkelen tot op het land levend organisme, en dat er dan eentje bij zit die toch besluit om weer terug het water in te gaan. Alle hindernissen die dat oplevert voor de bestuiving, met bloemen die weer boven het oppervlak moeten uitsteken, verspreiding van zaden voor de voortplanting, overleving onder water door de seizoenen. Hij zegt: "Het is zo'n moeizame strijd geweest; als ik ze dan zie, die ijle bloemetjes boven het water uitstekend, heb ik echt zo'n gevoel van 'Zet 'm op jongen!' Wát een keus heb je gemaakt!"

De brede afgeplagde oever van het slootje verdient een groot compliment voor boer Ardy de Goeij: er groeien veel grote ratelaars en andere bloeiende kruiden. Er staan zelfs bloeiende rietorchissen.

Afplaggen remt ook het graafwerk van de kreeften.

De verspreiding van grote ratelaars

D Piet vertelt over veldonderzoek het volgende. In dit soort gebieden heb je te maken met percelen die al twintig jaren geen mest hebben gezien, maar ook met percelen die pas een jaar in transitie naar kruidenrijk zijn. Je kan dus in één onderzoeksjaar de resultaten nagaan één tot twintig jaar verschraling. Voor onderzoekers is dit uiteraard een feestje.

Binnen die periode zie je de grote ratelaar, een halfparasiet van grassoorten op zure, drassige veengronden, toenemen en daarna geleidelijk weer afnemen. Grote ratelaar is eenjarig en zaait zich elk jaar opnieuw uit. Het leek de onderzoekers te makkelijk om maar gelijk te concluderen dat de geleidelijke afname na verloop van jaren, veroorzaakt werd door de afname van grassen als gastheer voor de parasiet. Kon het ook zijn dat er wellicht een insect was dat predeert op de zaden? Dus werden er duizenden zaaddoosjes onderzocht en inderdaad: daar bleken rupsjes in te zitten! Was het dan zo dat de ratelaar eerst de percelen met de gastheer-grassen moest ontdekken en daarna geleidelijk toenam, en dat vervolgens het vliindertje dat de rupsjes voortbracht weer de velden met veel ratelaar moest ontdekken waardoor de afname van de ratelaar als eenjarige plant werd veroorzaakt? Dit soort basale vragen houdt onderzoekers lekker bezig, en is van belang bij goed natuurbeheer van zo'n polder als Stein.

De conclusie werd uiteindelijk dat meer grote ratelaar wel meer rupsen betekent, maar niet in een mate dat die de populatie grote ratelaar zou drukken. Als grote ratelaar zich eenmaal met moeite heeft gevestigd, want een zaadje moet maar net kunnen kiemen tussen als dat grassenwortelgeweld, dan komen er steeds meer lege plekjes waarop hun zaden het volgende jaar kunnen kiemen: de toename. De afname zou inderdaad te maken kunnen hebben met een dusdanig toegenomen kruidenrijke vegetatie, dat er minder grassen zijn om op te parasiteren.

Van Piet mogen we grasrijke percelen met natuurdoelen best een handje helpen door grote ratelaarzaden erop uit te zaaien. Om puriteinen de mond te snoeren die vinden dat planten uit zichzelf

moeten terugkomen in een biotoop, en dat je inheemse vegetatie niet een handje mag helpen ('natuurvervalsing') in de omslag naar de oorspronkelijke kruidenrijkheid, is de volgende quote uit een oud onderzoek geweldig: "Het verspreiden van de grote ratelaar in de grienden van Zuid-Holland, gebeurde voornamelijk door zaden aan en in de klompen van de griendwerkers." Verspreiden bleek toen al mensenwerk!

Gedurende de hele rondwandeling zagen we niemand. Waar vind je nog een Natura2000 gebied waar geen mens komt? We besluiten nog door te lopen naar de Prinsendijk.

Otterpassages

O De otter vond via de Prinsendijk, waarover straks meer, de aansluiting vanuit de Nieuwkoopse Plassen naar de Krimpenerwaard. Als otters op zoek gaan naar nieuw leefgebied, doen ze dat veelal over land, niet via het water. Dat is de reden dat ze regelmatig doodgereden worden, en daarom zijn die otterpassages onder de verkeersaders door zo belangrijk. Bij de herinrichting van de N228 van Oudewater naar Gouda, zijn dan ook otterpassages meegenomen en daarom leven er nu weer otters in de Krimpenerwaard. Ook daar zijn passages voor ze gemaakt onder de N210, zodat ze uiteindelijk – ondanks verkeersslachtoffers – zeer recent de Biesbosch konden bereiken, een fantastisch leefgebied voor visotters. Zo'n passage is van wezenlijk belang voor verspreiding van die ene soort, die als toppredator een belangrijke rol heeft in het ecosysteem. Een fijne bijkomstigheid: visotters lusten ook graag exotische rivierkreeften!

Paaltjes op de dijk van de Prins van Oranje

P We lopen de trap op naar de Prinsendijk die hier een bijna haakse bocht maakt. De houten leuning zit vol mooie korstmossen. Piet: "Die zijn jaren weggeweest, nu zijn ze weer terug. Aangewaaid? Schonere lucht? Sporen nog aanwezig in het hout? Wie het weet mag het zeggen."

Als we bovenop de Prinsendijk staan, kijken we uit op de Enkele Wiericke die hier achter de dijk ook afbuigt naar het oosten.

Een stuk verderop staat de Oukoopse Molen op de Prinsendijk. Deze dijk met het gebied erachter is onderdeel van de Hollandsche Waterlinie. De Waterlinie was hier op z'n smalst: slechts vier km breed meet het zuidelijke deel van de polder tussen de boezems Enkele en Dubbele Wiericke, die afwateren op de Hollandsche IJssel bij Hekendorp. De Lopikerwaard ten zuiden daarvan is een veel breder onderdeel van de Waterlinie geweest.

In het Rampjaar 1672 werd de Republiek der zeven Verenigde Nederlanden aangevallen door Engeland, Frankrijk en de bisdommen Münster en Keulen. Dit betekende gelijk het abrupte einde van de Gouden Eeuw. De Engelsen voerden oorlog op zee, de Duitse bisschoppen vielen aan vanuit het oosten. De Fransen rukten op vanuit het zuiden en hadden rechtstreeks kunnen doorlopen naar de vesting Amsterdam, zo kwetsbaar was het gebied. Maar de Franse soldaten hadden honger en al tijden geen soldij gehad, dus plunderden ze onderweg elke vesting en elk dorp dat ze tegenkwamen. Versterkte steden lagen er onderweg nogal wat. Vestingen innemen kostte extra tijd en heeft de Fransen ongeveer een half jaar vertraging opgeleverd, waardoor hier intussen twee dijken konden worden verhoogd. De

Foto's linkerpagina. Linksboven: Grote ratelaar bloeiend en met zaaddoosjes; foto: Max Ossevoort. Rechtsboven: de houten leuning met korstmossen. Linksonder: De Prinsendijk met als je goed kijkt in de verte de Oukoopse Molen. Rechtsonder: de haakse bocht in de Enkele Wiericke. Hierboven: de stenen afstandsmaatjes uit 1672.

toenmalige Prins van Oranje was een goede strateeg en heeft die dijkversterkingen verordonneerd: deze dijk heet daarom de Prinsendijk. De Krimpenerwaard ligt ook in de oorspronkelijke Hollandsche Waterlinie. Schoonhoven wilde in eerste instantie niet meewerken aan het doorsteken op twee plaatsen van de Lekdijken. De boeren in de Krimpenerwaard waren ook fel tegen, hun oogsten zouden vernietigd worden en het land zou nog lang onder water blijven staan. Inundatie van de Krimpenerwaard kon voorkomen worden door aanleg van de Franse Kade; we weten nu hoe die aan z'n naam komt. Ten westen daarvan is het land droog gebleven. Erachter werd het gebied onder een laagje water gezet waarin de Fransen zich met hun paarden en zware kanonnen vastliepen. In dieper water kun je nog vooruit komen met bootjes, maar juist dit zompige land hield ze tegen, waardoor de vesting Amsterdam en de andere Hollandse steden waren gered. Heel oude stenen geven op de Prinsendijk afstanden van +/- 300 meter aan, zoals tegenwoordig onze hectometerpaaltjes. De stenen paaltjes worden door metalen buizen beschermd tegen de maaimachine.

De Put van Kruijt luidde het einde van het turfsteken in

Als je vanaf de voet van een dijk gaat turven, dan wordt-ie zwak, je veroorzaakt uitspoeling. Naast de Oukoopse Molen is langs de Prinsendijk toch een heel perceel in de polder Oukoop uitgeturfd, ondanks een verbod en zelfs terwijl de kwaliteit door klei in het veen niet zo goed was – want er kwam immers nooit iemand controleren uit Den Haag. Toen het toch bekend werd is er door de overheden besloten dat de turfwinning acuut gestaakt moest worden. Hierdoor zijn de oorspronkelijke legakkers in perfecte staat bewaard zijn gebleven, alsof de turfstekers even pauzeren. De veenput heet de Put van Kruijt, is in particulier eigendom en wordt in goede samenspraak met SBB beheert als moerasreservaat. De oevers zijn niet geërodeerd zoals in de grotere Plassen, waardoor deze veenput een levend museum is over de historie van het turfsteken.

Het verbod betekende gelijk het einde van het verturven van westelijk Zuid-Holland.

Tijdens het teruglopen naar de Hoeve Stein praten we over de verstoorde natuurbalans in ons cultuurlandschap, over de liefde voor het onderwijsvak en over Peru. Piet blijkt een geestverwant met wie het makkelijk is om een onderwerp in de diepte te verkennen. Intussen ontwikkelen zich donkere wolken aan de lucht, maar we houden het droog. We nemen afscheid bij de boerderij en ik bedank hem voor zijn tijd en het delen van zijn inzichten. Als ik terugrijd is het met een heel fijn gevoel over ons gesprek. 🐾

Leren van grutto's in verschillende gebieden in Zuid-Holland

Dreef, C., van der Winden, J., Kleyheeg, E., Roodhart, C. & Y. Verkuil (Oftewel Camilla, Jan, Erik, Celine en Yvonne). 2026. *Graslandbeheer en predatie bepalen overleving grutto*. De Levende Natuur 127(01): 22-28. **PERSBERICHT**

De gruttopopulatie in Nederland neemt al decennia af met intensivering van de landbouw als aanjager. Maar ook in gebieden die optimaal lijken voor grutto's gaat het niet altijd goed. In opdracht van Provincie Zuid-Holland onderzocht Lowland Ecology Network de knelpunten voor grutto's in verschillende natuur- en agrarische gebieden in Zuid-Holland. We keken naar het ruimtegebruik en het belang van kruiden en de hoogte van het gras.

Wekelijks telden we op afstand, zodat we de grutto's niet verstoorde, alle gruttoparen in de studiegebieden en stelden we vast of ze kuikens hadden of niet. Ook karteerden we het grasland in deze gebieden. In vrijwel alle gebieden werden er weinig gruttjongen vliegvlug. Dat komt vooral, omdat veel kuikens niet groot konden worden. Opvallend was dat het broedsucces in agrarisch gebied elk jaar iets hoger was dan in natuurgebieden. Hoe komt het dat de grutto's het beter doen in het agrarisch gebied met veel minder kruiden in het grasland?

We zagen dat gruttofamilies liever in hogere vegetatie verbleven, maar niet per se de kruidenrijkste percelen kozen. Mogelijk dat andere factoren, zoals predatie, op dit moment doorslaggevend zijn in de kuikenoverleving. Zeer korte vegetatie als gevolg van langdurige inundatie in de winter is geen ideaal opgroei gebied voor gruttokuikens. Variatie in graslandtypen, met ook hoge vegetatie om dekking in te zoeken, is volgens ons van belang.

Korte conclusie: graslandbeheer en predatoren bepalen overleving grutto's in Zuid-Holland. Lees het hele artikel hier:

Uw kaas van Toos en Klaas,
Ouderkerk a/d IJssel, 0180-682019

We staan op de weekmarkten:

Dinsdag : Krimpen a/d IJssel
Woensdag : Schoonhoven
Donderdag : Capelle a/d IJssel
Vrijdag : IJsselstein

Administratiekantoor Verwaal

Voor al uw boekhoudzaken, belastingadviezen,
belastingaangiften en loonadministraties

Ook over uw privé-aangiften geven wij u graag advies.

Meidoornstraat 3-F
2861 VH BERGAMBACHT

Telefoon: 0182 - 351240
E-mail: info@verwaaladministratie.nl

REGULIERE EN COMPLEMENTAIRE KIJK OP HET BEWEGINGSAPPARAAT

Drs. Anne.L. Jans , Alfredo A. Pugliese en Ingrid Snoek

ARTHROKINEMATIKA & IPC

Behandelcentra voor chronische rug-, heup-, knie- en
voetklachten met de Dr. R. Bourdiol-methode.
We zijn aangesloten bij diverse beroepsverenigingen, o.a.
het Kwaliteitsregister Paramedici en Kabiz.

De zorgverzekeraars vergoeden behandelingen en therapiezolen
vanuit aanvullende pakketten.

Voor nadere informatie zie www.voet-statiek.nl.

PRAKTIJKADRESSEN

Krimpen aan den IJssel
Vrijhof 13, 2923 BR
Telefoon: 0180-51 42 91

Rotterdam
Oostmaaslaan 33a-35a, 3063 AN
Telefoon: 010-212 27 30

't Groenehart

tuin & parktechniek
onderhoud & reparatie van alle merken

Piet van Oosterom

tel: 06-11 38 16 34

Benedenkerkseweg 41a
2821LA Stolwijk

www.groenehart-tuinenparktechniek.nl

Uw Stiga dealer voor de
Krimpenerwaard

"De Veerstalhoeve"

Boerderijwinkel voor:

Fam. Van Drunen
Gouderakse Tiendweg 99
2831 KA Gouderak
Tel.: 0182-521646
Email: Henk.van.Drunen@deveerstalhoeve.nl

- * Vlees (pakketten)
- * Boerenkaas
- * Ambachtelijke producten

Openingstijden: op dinsdag / woensdag en vrijdag van 14.00 tot 18.00 uur en op zaterdag van 09.00 tot 15.00 uur.

In onze boerderijwinkel verkopen we vlees van eigen gefokt vee. De kalfjes die bij ons komen hebben het 1e halve levensjaar bij hun moeder gelopen. Daarna lopen de dieren 's zomers in het weiland. Voor de weilanden zijn overeenkomsten gesloten met de landelijke overheid voor botanisch- en weidevogelbeheer. Door dit beheer ontstaat een gevarieerd grasland. 's Winters lopen de dieren los in de stal, waar ze alleen eigen gewonnen kuilgras krijgen. Zo groeien ze op een natuurlijke wijze tot ze groot genoeg zijn om te slachten.

We doen iedere keer alsof nog meer biodiversiteitsverlies ons overkomt

<https://milieufederatie.nl/blog/>, 27 mei 2026, Alex Ouwehand, Regisseur Duurzame Haven, Industrie en Circulariteit

BLOG

Soms zijn cijfers ongemakkelijk omdat ze zo weinig ruimte laten voor excuses. Het nieuwe Statusrapport Nederlandse Biodiversiteit 2025 van Naturalis legt opnieuw de vinger op de zere plek. Geen activistisch pamflet, geen alarmistische campagne, maar een wetenschappelijke stand van zaken. En die boodschap is glashelder. De Nederlandse biodiversiteit staat er slecht voor. Heel slecht.

Ja, er zijn succesverhalen. De bever keerde terug. De otter herstelde. De zeearend is terug van weggeweest. De ooievaar kan je weer meer zien. Maar wie deze uitzonderingen gebruikt om een optimistisch verhaal te vertellen, kijkt weg van het echte probleem. Sinds 1950 verdwenen 462 soorten uit Nederland. De natuurdoelen die we onszelf en Europa hebben beloofd, raken steeds verder uit zicht. Slechts 14 procent van onze oppervlaktewateren haalt een goede ecologische kwaliteit. Grote delen van onze bodem zijn ecologisch verarmd. Insecten, soorten van het agrarisch gebied en specialistische soorten blijven onder druk staan. In de 70er jaren liep Nederland Europees voorop. Veel Europese Natuurwetgeving is toen met steun vanuit Nederland tot stand gekomen. Maar anno 2026 blijft Nederland in vergelijking tot andere Europese lidstaten ver achter bij het halen van natuur- en biodiversiteitsdoelen. Misschien is Nederland gewoon een lastig land? Klein, dichtbevolkt, intensief gebruikt? Misschien worstelen alle landen hiermee?

Nee. Gemiddeld haalt in Europa ongeveer 40 procent van het oppervlaktewater een goede ecologische toestand. Maar niet in Nederland, dat blijft daar ver onder. Bij habitatkwaliteit scoort Nederland eveneens structureel in de verre achterhoede. Op stikstofdruk, pesticiden belasting en ruimtelijke versnippering behoren we ook al jaren tot de slechtst presterende lidstaten van Europa.

Dat is anno 2026 de pijnlijke beleidsgeschiedenis. Het beeld is en blijft onveranderd slecht, alsof de boodschap dat het slecht gaat niet aan ons gericht is. Dat het over andere landen gaat dan Nederland. Hier gaat alles goed en we gaan fluitend verder. Wat kan het ons bommen. Sinds de invoering van de Europese Kaderrichtlijn Water in 2000 blijft Nederland zwaar achter op waterkwaliteit. Sinds de eerste vergelijkbare Europese natuurbeoordelingen onder de Habitatrichtlijn in de vroege jaren 2000 is hetzelfde beeld zichtbaar. Veel bescherming op papier, slechte ecologische prestaties in werkelijkheid.

We hebben het dus niet over een recente misstap of incident. We hebben het over meer dan twintig jaar structureel falen. En dat is misschien wel het meest confronterende aan dit nieuwe rapport. Niet dat het slecht gaat, want dat wisten we toch al. Maar dat dit zolang al bekend is en er nauwelijks iets ten goede is veranderd. Nederland kan zich daarbij niet beroepen op gebrek aan kennis. We hebben topinstituten, universiteiten, monitoringssystemen, kennisorganisaties en datasets waar veel landen jaloers op zijn. Naturalis laat zelfs zien dat nieuwe technieken als AI-monitoring en DNA-analyse onze kennis nog verder kunnen vergroten. Het probleem is niet dat we niet weten wat er gebeurt. Het probleem is dat we blijven doen alsof het iemand anders' verantwoordelijkheid is.

Ondertussen is Nederland een land geworden waar werkelijk elke vierkante meter een bestemming heeft. Intensieve landbouw. Logistiek. Industrie. Woningbouw. Wegen. Energie-infrastructuur. Recreatie. En de natuur? Die moet zich maar aanpassen aan wat overblijft. Net zolang tot het echt niet meer kan en ook de laatste insecten Nederland uit worden gewerkt.

Dat zie je terug in alles. In de stikstofdruk. In de chemische belasting van water. In de versnippering van leefgebieden. In het verdwijnen van specialistische soorten die niet mee kunnen in een landschap dat volledig is ingericht op menselijke efficiëntie zonder intrinsieke waarden. Zelfs ons zicht op biodiversiteit is scheef. Minder dan één procent van alle Nederlandse soorten bestaat uit de gewervelden waar we vooral naar kijken. Vogels, zoogdieren, reptielen, amfibieën en vissen. Het echte fundament van ecosystemen, insecten, schimmels, bodemleven en micro-organismen blijft grotendeels buiten beeld en verdwijnt steeds meer. Dat maakt de situatie waarschijnlijk niet beter, maar slechter dan we nu al denken. Dat in het Statusrapport van Naturalis is verwoord. En dus is het tijd voor een uiterst ongemakkelijke conclusie.

Het is 2026. Nederland behoort tot de rijkste, best georganiseerde en meest kennisintensieve landen van Europa. En toch bungelen we al decennia onderaan de Europese lijstjes voor biodiversiteit en waterkwaliteit. Niet door pech. Niet omdat het ingewikkeld is. Maar omdat we dit al meer dan twintig jaar gewoon laten gebeuren. Dat is geen natuurprobleem. Dat is een bewuste politiek bestuurlijke keuze. En eerlijk gezegd: dat kan gewoon niet meer, willen we Nederland nog in de nabije toekomst gezond en veilig houden. Als we nog bestuivers willen hebben voor het verbouwen van ons voedsel. Als we nog water gewoon willen drinken uit de kraan en nog een beetje natuur willen doorgeven aan volgende generaties. Dan moet het roer echt om.

NVWK en JNW 'vogelen het uit'

André Bloot, Jeugdnatuurwacht Krimpen aan den IJssel

Op twee vrijdagavonden stond NVWK en JNW 'vogelen het uit' op het programma. De samenwerking tussen de NVWK en Jeugdnatuurwacht Krimpen krijgt vooral gestalte in het samen wandelen en organiseren van excursies waaraan de jeugd mee kan doen. Het is fantastisch dat er steeds weer mensen bereid zijn om hun kennis en enthousiasme te delen met jonge kinderen. Zoals deze keren bij het Doove Gat in Haastrecht. Voor de geroutineerden wellicht niet heel sensationeel, maar als je tien jaar oud bent en je voor het eerst door een telescoop mag kijken naar een **lepelaar**, een **oeverloper** of een **zomertaling**, dan doet dat iets met je motivatie. Doe er ook nog maar een **zwarte stern** bij en een **kleine karekiet** en vooruit, ook een **snor**. Niet alles is gezien, maar veel ook gehoord. Geweldig. Ogen en oren tekort. Ook leuk: jonge **kluten**, die zijn al heel snel weer groot (net als de kinderen zelf). Om de meer dan dertig soorten die zijn waargenomen hier op te noemen, gaat wat ver. Nou, eentje nog dan: de Canadese gans. Fout, volgens Wim. Het moet zijn de **grote Canadese gans**. Zo moet je hem ook invoeren in 'Waarneming'. Ach, je bent nooit te oud om te leren. Graag tot volgend jaar.

Nieuws uit de werkgroep RO

Brede maatregelen voor natuurherstel in de maak

Leen Verschoor, NVWK-werkgroep RO

In het kort een aantal ontwikkelingen die onze aandacht hadden. Heeft u hierover vragen of wilt u een bedreiging voor de natuur onder onze aandacht brengen, laat het ons weten via werkgroep@nvwk.nl.

Europese Natuurherstelverordening (NHV)

De Nederlandse en Europese natuur moet herstellen.

De natuur in Europa gaat al jaren achteruit. Ook in Nederland staan soorten en ecosystemen onder druk. Zo zijn er steeds minder diersoorten en plantensoorten. Ook zijn het water en de bodem vervuild. En dat terwijl gezonde natuur juist hard nodig is: voor schone lucht, water, voedsel en een leefbare omgeving. Ook beschermt gezonde natuur tegen de gevolgen van klimaatverandering, zoals droogte en overstromingen.

In alle EU-landen geldt sinds 2024 de Europese Natuurherstelverordening (NHV). Deze Europese wet moet ervoor zorgen dat ecosystemen niet alleen beschermd maar ook hersteld worden.

Met de NHV moet Nederland gebieden herstellen en beschermen op land, aan de kust, in zoet water, bos, in landbouwgebieden, in steden en zee. Doel van de NHV is dat in 2030 minimaal 30% van de Europese natuur is hersteld. In 2040 moet dat 60% zijn. En in 2050 90%. In de Natuurherstelverordening staan alle doelen die EU landen moeten halen:

Europa, en dus ook Nederland, beschermt en herstelt de natuur met wetten zoals de Vogelrichtlijn, de Habitatrichtlijn en de Kaderrichtlijn water. De NHV bouwt hierop voort met extra doelen. Ook buiten Natura 2000-gebieden, en met concrete deadlines voor natuurherstel in 2030, 2040 en 2050.

Natuurplan

Nederland moet net zoals andere EU-lidstaten hiervoor een Natuurplan maken. Daarin komt te staan hoe Nederland gaat werken aan de hersteldoelen voor de natuur.

Zonder basiskwaliteit natuur (BKN) is dit simpelweg niet haalbaar. Basiskwaliteit natuur legt de ecologische basis voor breed natuurherstel. Door te investeren in leefomstandigheden voor algemene soorten, zoals egels, vlinders en merels in stedelijke en landelijke gebieden, bouwen we aan een robuust ecosysteemnetwerk dat ook zeldzame soorten en beschermde gebieden ondersteunt. Meer over Basiskwaliteit Natuur leest u

op pag. 32 in de Waardvogel.

Uiterlijk 1 september 2026 moet Nederland een eerste versie van het Natuurplan indienen bij de Europese commissie. De commissie geeft vervolgens feedback. Hiermee verbetert de overheid het plan en maakt het definitief.

Uitgaande van de planning van de EU en het Rijk kan in de Waardvogel van september 2026 melding worden gemaakt van de eerste versie van het Natuurplan van het Rijk.

Stikstof

Voor de zomer 2026 wil het kabinet een breed pakket met herstructurende maatregelen presenteren dat ons land van het stikstofslot moet halen. Op dit moment werkt een ministeriële taskforce Stikstof, onder leiding van landbouwminister Jaimi van Essen, aan wat naar verwachting een omvangrijke en ingrijpende structuurwijziging in het landbouwbeleid gaat betekenen.

Volgens het kabinet moet er samenhang komen tussen de stikstofaanpak en de klimaat- en wateropgaven in Nederland.

Voorgenomen drinkwaterwinning Oasen in polder Den Hoek

Drinkwaterbedrijf Oasen heeft Den Hoek en Waal gekozen als voorkeursalternatief voor de volgende fase van het onderzoek naar een nieuwe drinkwaterwinning in de Krimpenerwaard en Alblasterwaard. De polder Den Hoek ligt tussen Bergambacht en Lekkerkerk.

Het voorkeursalternatief wordt in de vervolgfase verder uitgewerkt. Voor de grondwateronttrekking is in ieder geval een vergunning van de provincie Zuid-Holland nodig. De NVWK heeft eerder op 17 november 2025 al aan de provincie Zuid-Holland kenbaar gemaakt geen voorstander van nieuwe drinkwaterwinning in de Krimpenerwaard te zijn. De polder Den Hoek is nota bene recentelijk met veel gemeenschapsgeld heringericht als veenweidenatuurgebied met een verhoogd polderpeil en onderdeel van het Natuurnetwerk Nederland, NNN.

Petitie van ZHL voor aanpak Amerikaanse rivierkreeft

Op 2 juni 2026 heeft het Zuid-Hollandsch Landschap haar petitie met 34.321 handtekeningen aangeboden aan de Tweede Kamer commissie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN). Met de petitie vraagt het ZHL om een landelijke samenhangende aanpak van de Amerikaanse rivierkreeft. De invasieve soort veroorzaakt op steeds meer plekken grote schade aan het waterleven, de waterkwaliteit en oevers.

Het ZHL vraagt minister Van Essen om drie concrete stappen:

1. Een samenhangende landelijke aanpak
D.w.z. niet versnipperd per gebied, maar met duidelijke

doelen, monitoring en samenwerking tussen overheden, terreinbeheerders en waterbeheerders.

2. Structureel budget voor aanpak, herstel en preventie
Voor effectief beheer, monitoring, schadeherstel en maatregelen die watersystemen weerbaarder maken, zoals natuurvriendelijke oevers.

3. Aanpassing van wet- en regelgeving in lijn met de aanpak van beschikbare middelen zodat effectieve en verantwoorde vangst op grotere schaal mogelijk wordt, met duidelijke randvoorwaarden voor uitvoering en dierenwelzijn.
Wordt vervolgd. ➡

Vervang die hete, spiegelende tegels op schoolpleinen door bomen

AD, zaterdag 23 mei 2026, *katern Opinie*,

Vincent van der Veen (IVN Natuureducatie) en Marijne Landman (directeur Nationaal Huidfonds)

PERSBERICHT

'Weren, smeren, kleren' is het motto deze dagen. Kinderen zijn het meest kwetsbaar in de zon. Maar schoolpleinen zijn onbeschermd hitteplekken. Bomen zijn heel effectief om zon en hitte te weren, stellen Vincent van der Veen en Marijne Landman. Vincent van der Veen zet zich in voor natuurlijk onderwijs en kinderopvang, Marijne Landman werkt aan huidkankerpreventie.

Met deze eerste hete dagen wordt het motto voor goede zonbescherming actueel: 'weren, kleren, smeren', met 'weren' als belangrijke eerste stap. Extra urgent voor kinderen, want zonverbranding op jonge leeftijd vergroot de kans op huidkanker, de meest voorkomende kankersoort in Nederland.

Vorig jaar kregen 81.000 mensen huiskanker: elke 7 minuten een diagnose. Maar kijk je rond op een gemiddeld schoolplein, dan zie je meteen het probleem: de omgeving is nauwelijks ingericht op zonwering.

Uit een rondvraag op 1018 basisscholen door het Nationaal Huidfonds blijkt dat 73% onvoldoende schaduw biedt. Tegens asphalt en rubber domineren en veranderen in hitte-eilanden waar het wel 15 graden warmer kan zijn dan in een groene omgeving. Bovendien weerkaatsen tegens uv-straling, waardoor kinderen extra worden blootgesteld. Kortom, op de plekken waar ze uren doorbrengen, krijgen kinderen nauwelijks natuurlijke bescherming.

De oplossing is zonneklaar: meer groen. Boomrijke speelpleinen fungeren als parasols met ingebouwde airconditioning. Een volwassen boom kan tot 80 à 90% van de uv-straling tegenhouden, vergelijkbaar met SPF 2 tot 20. Een grote boom kan evenveel koelen als tien airco's. Vergroenen is dus het adagium. Maar doe het slim. Niet elke boom is immers een even sterke zonnefilter. Kies je voor boomsoorten die snel groeien en een dicht bladerdek vormen, dan bescherm je kinderen effectief.

Kies je daarbij voor inheemse soorten met grote ecologische waarde, dan help je óók de biodiversiteit en maak je natuurbeleving en educatie mogelijk. De gewone esdoorn is zo'n groeier en ontwikkelt al binnen een paar jaar een brede, dichte kroon die veel schaduw biedt. Zijn gevleugelde helikopterzaadjes zijn bovendien goed voor eindeloos speelplezier en hij is geliefd bij bijen en zweefvliegen, soorten die het bar moeilijk hebben. Of de zomereik: zijn gelaagde bladerdak filtert bijna alle directe straling en herbergt tot wel 400 soorten insecten, vogels en mossen.

Ook voor de bredere ontwikkeling van kinderen doet een groen speelplein veel goeds. Onderzoek toont aan dat kinderen op groene pleinen 20% minder stress ervaren, zich beter concentreren en minder ruzie maken. Het stimuleert gevarieerd en creatief spel: er wordt niet meer alleen gerend en gevoetbald, maar ontdekt, gekleuterd en samengewerkt. Deze dagen met hoge zonkracht herinneren ons eraan dat we de plicht hebben onze kinderen te beschermen.

Speelpleinen met een 'harde' bodembedekking zijn een plek van hitte en uv-straling. Bron foto: yalp.nl

Basiskwaliteit Natuur

Natuur is noodzaak, geen luxe

Marieke von Lindern, secretaris en Leen Verschoor, werkgroep Ruimtelijke Ordening

Hoe staat het ervoor met de natuur in Nederland, in de Krimpenerwaard?

We zien steeds meer bevers en slootkanten vol bloeiende gele lis. De zeearend wordt gespot. De purperreiger slaapt in Kinderdijk en snackt in de Krimpenerwaard. In de NNN-gebieden zingt de veldleeuwerik. Er zijn pareltjes, maar de natuur heeft meer nodig dan wat pareltjes. Het moet ook goed gaan met alle algemene soorten aan planten en dieren. Hoe gevarieerder onze natuur is, hoe beter de natuur om kan gaan met droogte of veel regen, met warmte en kou. Beter voor de natuur en beter voor onze gezondheid. De stand van de natuur wordt daarom afgemeten aan de biodiversiteit: de variatie in soorten die we in de natuur waarnemen.

Statusrapport Nederlandse Biodiversiteit 2026

Op 20 mei 2026 verscheen het (jaarlijkse) Statusrapport Nederlandse Biodiversiteit 2026 van Naturalis Biodiversity Center (Zie <https://www.naturalis.nl/system/files/inline/naturalis-statusrapport-2026-nl.pdf>). Ondanks succesverhalen, denk bijvoorbeeld aan de terugkeer van de bever, gaat het niet goed met de natuur in Nederland: veel van de circa 48.000 soorten worden steeds schaarser. Naar aanleiding van het rapport van Naturalis schreef Alex Ouwehand van de Natuur- en Milieufederatie Zuid-Holland op 27 mei 2026 in zijn blog: "We doen iedere keer alsof nog meer biodiversiteitsverlies ons overkomt." en "Dat is geen natuurprobleem. Dat is een bewuste politiek bestuurlijke keuze. En eerlijk gezegd: dat kan gewoon niet meer, willen we Nederland nog in de nabije toekomst gezond en veilig houden. Als we nog bestuurders willen hebben voor het verbouwen van ons voedsel. Als we nog watr gewoon willen drinken uit de

kraan en nog een beetje natuur willen doorgeven aan volgende generaties. Dan moet het roer echt om." Zie pag. 27 voor de hele blog. Tot zover over het statusrapport van Naturalis.

Gelukkig wordt er ook vanuit de overheid actie ondernomen. Het ministerie van LNVN heeft de groene bondgenoten (waaronder de landelijke Natuur en Milieufederatie, Vogelbescherming Nederland, Naturalis en de KNNV) opdracht gegeven om het project Basiskwaliteit Natuur op te starten. Basiskwaliteit Natuur (BKN) gaat over de kwaliteit van de Nederlandse natuur in zijn geheel. Het doel is de natuurkwaliteit in onze directe leefomgeving te verbeteren: om de natuur van landschappen, dorpen en steden te verrijken en duurzaam in stand te houden. Dit is nodig omdat veel algemene soorten zoals konijn, huismus, gewone pad en allerlei insectensoorten in aantal afnemen.

De aanpak is niet gericht op specifieke soorten maar op de condities die een rijke natuur mogelijk maken: schone lucht, schoon water en een schone grond; een gevarieerd landschap en het juiste landschapsonderhoud. Als de condities en het beheer in orde zijn, dan komen de soorten vanzelf.

Het gaat bij BKN om een meetbaar kwaliteitsniveau van de natuur, met name buiten de natuurgebieden. Voor het meten worden bestaande databanken gebruikt van onder andere Sovon en FLORON maar ook de gegevens van [Waarneming.nl](https://www.waarneming.nl). Die gegevens worden samengevat om de biodiversiteit en staat van de natuur in een specifieke regio te beoordelen. Het geeft aan wanneer een bepaalde locatie voldoet aan een minimale standaard van de aanwezigheid van algemene, wijdverspreide wilde planten en dieren. Op dit moment voldoet de basisconditie van veel Nederlandse landschappen –zowel agrarisch als stedelijk– niet aan de ondergrens voor basiskwaliteit. Wil je weten hoe het er bij jouw in de buurt voorstaat? Ga dan eens naar de website <https://soorten kijker.groenebondgenoten.nl>.

BKN is verbinding zoeken

BKN is niet specifiek bedoeld om de rode lijst soorten en de natuurgebieden te ondersteunen maar wel om natuurgebieden te verbinden. Met alleen natuurgebieden kunnen we een deel van de natuur redden maar voor een gezonde natuur en een gezonde omgeving moeten algemene natuur en natuurgebieden met elkaar in verbinding staan. Een soortenrijke natuur is cruciaal voor een gezonde leefomgeving. Basiskwaliteit natuur zorgt er voor dat we niet onder de natuurarmoedegrens belanden. Het verbetert de condities voor de algemene soorten. BKN heeft ook als opdracht om mensen en organisaties te verbinden juist omdat het over

	WAT DOEN WE AAN VERBETERING?	HOE WETEN WE DAT HET WERKT?	
BLIJKE NATUUR Natuurgebieden, speciale habitats & condities	Natuurherstel en ontwikkeling met focus op specifieke soorten en habitats	Monitoring condities (korte termijn) Monitoring condities + Implementatie KPN's	Monitoring biodiversiteit (lange termijn) Monitoring soorten + Habitats
BASISKWALITEIT NATUUR Natuur buiten natuurgebieden	Natuurherstel met focus op de basiskwaliteit	Monitoring condities BKN	Monitoring algemene soorten
Natuurarme gebieden			
NATUURKAMPDEDE	Wettelijk vastgelegde natuurwaarden	Monitoring condities Soorten, GABA, Waterwaarde	Staat van de natuur LPI, Kennisnet Landbouw & Biodiversiteit

onze directe leefomgeving gaat. Hoe kunnen we verbinding van natuurgebieden verbeteren door als organisaties beter samen te werken? Hoe kunnen we in projecten van de gemeente en andere overheden standaard de meetlat natuur en gezondheid meenemen? Hoe kunnen we inrichting, beheer en monitoring van de natuur verbeteren door als uitvoerders en natuurbeschermers beter samen te werken.

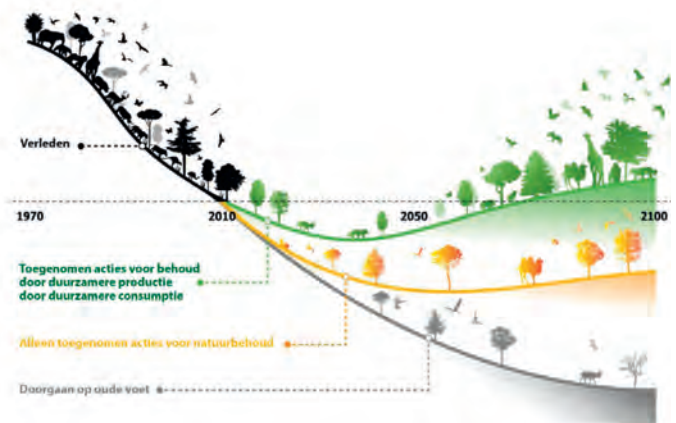
Wat is Basiskwaliteit Natuur? Een minimale ondergrens in dorpen, steden en andere omgevingen om natuur en mensen gezond te houden.

En wat moeten we nu doen?!
Er wordt door de groene bondgenoten hard gewerkt aan kennisdocumenten en handvatten om daadwerkelijk aan het werk te gaan. Ook de verschillende overheden doen al mee om deze enorme opgave om DE NATUUR in Nederland te verbeteren, in werkzame projecten onder te verdelen. Zo worden er aparte documenten gemaakt voor ieder landschapsprofiel. Bijvoorbeeld 'het veen-weide gebied' en 'bebouwing in het veenweidegebied' zijn voor ons van belang. De provincie en het hoogheemraadschap daarentegen hebben iconsoorten gedefinieerd die de maatlat vormen voor de natuur in onze omgeving, en ook de soortenrijker werkt met iconsoorten die de maatgevend zijn voor de stand van de natuur.

Basiskwaliteit natuur in de Krimpenerwaard
Hoe de Basiskwaliteit Natuur in de Krimpenerwaard te verbeteren? Wij weten het (nog) niet. U wel? De vele rapporten

geven nog geen concrete handvatten, behalve dat het al helpt als we dat wat we doen samen doen. Naturalis, Wageningen Universiteit, ministerie van LNVN, Vogelbescherming, SoortenNL, etc. werken Basiskwaliteit Natuur verder uit. Ook Prachtlint is al een mooie start. Binnen Prachtlint wordt door 12 organisaties (overheden, bedrijven en (natuur)organisaties) samengewerkt aan bloemrijke bermen en natuurpareltjes in de Krimpenerwaard en Alblasserwaard (zie prachtlint.nl). Maar er is meer nodig en de natuur kan niet langer wachten. Gezien het Statusrapport is de noodzaak tot actie over te gaan groter dan ooit.

Hoe pakt de NVWK Basiskwaliteit Natuur aan?
* Door vast te stellen welke kansen er zijn voor het verbeteren van de Basiskwaliteit Natuur in de Krimpenerwaard. Allereerst met de NVWK-werkgroepen. En vervolgens samen met het Zuid-Hollands Landschap, Staatsbosbeheer, het NatuurBeheer Collectief Krimpenerwaard, het Hoogheemraadschap van

Schieland en de Krimpenerwaard, de provincie Zuid-Holland en de gemeenten Krimpenerwaard en Krimpen aan den IJssel.

- * Door in het najaar 2026 een natuurcafé Basiskwaliteit Natuur te organiseren.
- * Door supporterte worden van het Deltaplan Biodiversiteitsherstel

Meedoen? Meer informatie?
Wilt u, wil je, meedenken? Laat het Marieke of Leen weten. Meer weten over Basiskwaliteit Natuur, kijk dan naar o.a. de toolbox van het Deltaplan Biodiversiteitsherstel. Zie www.samenvoorbiodiversiteit.nl

Protocollen zwaluwen tellen

Paul Appeldoorn

De zwaluwen zijn weer in het land, het voorjaar is begonnen. En de tijd is gekomen om te gaan tellen! Met de zwaluw werkgroep willen we dit jaar een nulmeting gaan doen. Daarmee willen we een indruk krijgen van het aantal nesten huis- en gierzwaluwen. Zo kunnen we de komende jaren de koloniën gaan volgen en zien of het lukt ze te behouden. Ofwel door hier en daar in te grijpen de aantallen toe te laten nemen. We hebben voor de volgende Waardvogel wat goed nieuws te melden! Maar dat volgt. Om de zwaluwen te monitoren is het van belang dit op een correcte en consistente manier te doen. Voor de huis- en gierzwaluw hebben we tel protocollen opgesteld. Die zijn hier te zien. Als je mee wilt tellen, heel fijn. Ga aan de slag en laat ons weten dat je telt en waar je dat doet. Stuur dan een bericht naar zwaluwen@nvwk.nl. Vergeet niet de tellingen op de goede manier in de online databases te voeren, want alleen op die manier kunnen we goed de ontwikkelingen volgen. 🐦

Huiszwaluwen tellen

Algemeen

• Noteer tellingen op waarneming.nl of de app Sovon-Avimap. Daar is ook informatie te vinden over al aanwezige kolonies. Noot: om gegevens aan te leveren bij Sovon moet je geregistreerd staan als officiële teller. Neem contact op met Sovon bij vragen.

Tellingen van nesten

• De meest geschikte periode is van 15 juni tot en met 15 juli. Bewoonde nesten bij voorkeur tellen in de tweede helft van juni en bij voorkeur in dezelfde 2 weken elk jaar.

- Bij tellingen in juli of augustus zal een deel van de kolonie al verlaten zijn. Tel daarom in deze periode alle intacte nesten, niet alleen de bewoonde nesten.
- Tellingen kunnen de hele dag door. De late ochtend of namiddag is het meest geschikt.
- Voer bij voorkeur 2 tellingen uit met een tussenpose van minstens 10 dagen.
- Bewoonde nesten zijn te herkennen aan een goede conditie, in- en uitvliegende oude vogels, al dan niet uit de nestopening kijkende jonge vogels en verse uitwerpselen onder de nesten.
- Zeer uitgezakte of verbrokkelde nesten niet meetellen. Net als nesten met strootjes en veren uit de nestopening. Deze zijn bewoond door mussen.

Bronnen: Handleiding Sovon Broedvogelmonitoring. BMP & kolonievogels 2024

Gierzwaluwen tellen

Algemeen

• Noteer tellingen op waarneming.nl of de app Sovon-Avimap. Daar is ook informatie te vinden over al aanwezige kolonies. Noot: om gegevens aan te leveren bij Sovon moet je geregistreerd staan als officiële teller. Neem contact op met Sovon bij vragen.

- Er zijn meerdere telmethoden beschikbaar. Tellingen met geluid worden afgeraden vanwege mogelijke verstoring van de nesten. Ook tellingen met camera's raden we af vanwege privacy gevoeligheid.

Tellingen van nesten

• De meest geschikte periode is van 1 juni tot en met 15 juli.

- Tel 1,5 uur vóór tot een half uur ná zonsondergang. Wacht op droog weer en weinig wind. Tel niet de dag vóór of ná een onweersbui. Tel bij een windkracht van ≤ 4 Bft.
- Let op invliegers en uitvliegers. Alleen dan betreft het een nest. Gierzwaluwen die aan komen vliegen, even blijven hangen of zich aan de muur vasthouden, kunnen wijzen op de aanwezigheid van een nest, maar dit telt niet als nest.
- Voer bij voorkeur 2 tellingen uit met een tussenpose van minstens 10 dagen.
- Let op: dakkapellen, openingen onder dakpannen, loodslabben bij schoorstenen, ventilatiegaten waar het gaas van weg is en nestkasten.
- Nestplaatsen liggen zelden onder de 3 meter hoogte vanwege de benodigde aanvliegroute.

Tellen van laagvliegende vogels

• Alleen als het tellen van nesten niet kan vanwege een onoverzichtelijke locatie.

- Tellen van laagvliegende vogels kan van 15 mei tot en met 15 juli.
- Deel het aantal laagvliegende gierzwaluwen door 1,5 en noteer dit. Niet alle vliegende vogels broeden.
- Let op het roepen van de vogels. Als dit op dezelfde plek wordt herhaald en wordt beantwoordt, dan is de kans op de aanwezigheid van een nest groot.

Bronnen: Kennis document Gierzwaluw. Bij 12. Versie 2.0. Juli 2023, Soortinventarisatieprotocollen. Netwerk Groene Bureaus. Versie nov. 2023

Stekjesmarkt en Ledendag

25 mei 2026

Tom van Tintelen, coördinator werkgroep weidevogelbescherming. Martijn Perk maakte foto's met de camerastok van de roofvogelwerkgroep, Maria Kuijf maakte de foto bij Josefien thuis in de tuin.

Het was warm en zonnig, er kwamen veel mensen langs, we genoten van de mooie plek en aten een heerlijk ijsje. Op zaterdag 23 mei vond de jaarlijkse Stekjesmarkt en NVWK-Ledendag plaats op het erf van de biologische geitenboerderij De Bonte Weide van Willy en Mart-Jan de Jong. Mart-Jan is onze NVWK-afgevaardigde bij het Natuurbeheercollectief (NBC) Krimpenerwaard, en daarmee was zijn erf niet 'toevallig' gekozen. Het was ook de Week van de Biodiversiteit: biodiversiteit was zichtbaar in de oude Nederlandse dieren-, groente- en fruitrassen die Willy en Mart-Jan houden, in de prachtige bloemrijke bermen langs het erf en langs de sloten, en er is de biodiversiteit die we als NVWK koesteren. 🐦

De tafels van de Stekjesmarkt waren goed gevuld. Colette en Marjan hadden er weer veel tijd en werk ingestopt en ook leden brachten nog veel stekjes aan. Jessica, Annemarie en Dicky hielpen bij de verkoop. Dit jaar was de stekjesgroep vrijdagmiddag al begonnen met het opzetten van de tafels en het indelen van de plantjes, allemaal voorzien van naamkaartjes. De stekjesjagers kwamen al vroeg met hun doosje langs, maar de hele dag door vonden bezoekers er nog iets van hun gading. Zo was de Stekjesmarkt de spil van deze geslaagde dag: de gezelligheid, de bijdrage aan groene tuinen met gezonde stekjes, en een mooie opbrengst waarvoor we weer een mooie besteding gaan zoeken. Het wordt beslist een bijdrage aan biodiversiteit.

Naast de Stekjesmarkt presenteerden de NVWK-werkgroepen zich. De knotgroepen gaven advies over knotten en snoeien, de plantenwerkgroep nodigde vooral de kinderen uit om insectenhotels te maken en de zwaluwwerkgroep had een tuinranger meegenomen. Mooie voorbeelden van hoe bezoekers tips kregen om biodiversiteit in de directe omgeving te bevorderen. De uilengroep pluiste uit wat er te zien is in de braakballen van kerkuilen. De zwarte sternwerkgroep liet luxe vakantie-broedvlotjes zien – heb je ze ook gezien? De roofvogelwerkgroep liet zien hoe het gaat met de torenvalken in ons gebied, de weidevogelgroep wierf nieuwe weidewachters, en de werkgroep RO vertelde graag hoe ze zorgen dat de gemeente zich aan de omgevingswet en omgevingsplannen houdt. Er was een puzzeltocht met vragen over de werkgroepen en wat er te zien was op het terrein – die is met glans gewonnen door Josefien Kleyheeg en haar moeder. Ze kregen een nestkast mee en later kreeg Josefien thuis nog een prentenboek.

De picknicktafels werden goed bezet door bezoekers die tussendoor een drankje, een ijsje of een broodje kochten van de landwinkel. De vrijwilligers die er de hele dag waren kregen een broodje en een drankje van het bestuur, verzorgd door De Bonte Weide. We hebben negen(!) nieuwe leden kunnen inschrijven. Al met al was het een prachtige dag en ging iedereen blij weer naar huis nadat alles was opgeruimd... en de stekjes die over waren? Die doken een week later weer op bij de stekjesmarkt in de Kleituin Opperduit. Er wordt niets zomaar weggedaan.

Kom je volgend jaar ook (weer) langs op de Stekjesmarkt en Ledendag? Het was een heel gezellig NVWK feestje! 🐦

Voedsel familie

Ilonka Cirk vertelt over de pijler Voedsel educatie

Tekst: Ilonka Cirk; foto's: Voedsel familie Krimpenerwaard

In december 2025 brachten we een uitgebreid artikel naar aanleiding van het 10-jarig bestaan van de Voedsel familie. De Voedsel familie is van een idealistisch initiatief in die korte tijd gegroeid naar een stichting die handen en voeten geeft aan het belang van en de bewustwording naar gezonder en lokaal eten. Hiervoor bedacht en startte Arike Mijnlief een breed spectrum aan projecten rond duurzaam voedsel produceren en eten, waaronder Voedsel educatie. Ilonka Cirk is coördinator Voedsel educatie en beantwoordt onze vragen; red. 🍌

In januari stond in het Kontakt dat de Voedsel familie Europese LEADER-subsidie heeft gekregen voor haar pijler Voedsel educatie. Gefeliciteerd!

Wat maakt voedsel educatie zo belangrijk?

Voedsel educatie is tegenwoordig enorm belangrijk. Als we naar kinderen kijken, zien we dat overgewicht toeneemt en dat een groot deel van de kinderen niet gezond eet en onvoldoende groenten binnenkrijgt. Tegelijkertijd merken we dat de herkomst van voedsel voor veel mensen – niet alleen voor kinderen – onbekend is.

De kloof tussen consument en producent is groot geworden. Veel mensen weten niet meer waar hun voedsel vandaan komt en kennen de verhalen achter onze mooie voedsel producerende bedrijven niet. Daardoor ontstaat ook minder bewustzijn over de waarde van goed en eerlijk geproduceerd voedsel.

We weten inmiddels dat overgewicht bij kinderen niet alleen gevolgen heeft voor hun gezondheid, maar ook invloed heeft op schoolprestaties en op de kans om later een gezonde leefstijl te ontwikkelen.

Wat wil de Voedsel familie bereiken met voedsel educatie? (Is het een pilot, zijn er doelstellingen of kijk je eerst eens wat aanslaat en lukt?)

De doelstellingen van het project Voedsel educatie zijn helder: meer bewustzijn creëren over voedsel van dichtbij en over de boeren die dit voedsel produceren. Daarnaast wil Voedsel familie kinderen leren om gezonde en duurzame voedsel keuzes te maken. Daarmee draagt het project ook bij aan het bevorderen van de gezondheid van leerlingen, door hen kennis te laten maken met gezonde voeding én met de bereiding daarvan.

Een ander belangrijk doel is om kinderen meer te leren over de specifieke landschapskenmerken van hun eigen leefomgeving in de Krimpenerwaard en de relatie tussen landschap, water, bodem, biodiversiteit, landbouw en voedsel productie.

Het project begon ongeveer vijf jaar geleden als een pilot, in samenwerking met vijf scholen: vier in de gemeente Krimpenerwaard en één in de gemeente Krimpen aan den IJssel. Inmiddels is duidelijk geworden dat er veel behoefte bestaat aan deze vorm van onderwijs. Ruim de helft van de scholen in de Krimpenerwaard en Krimpen aan den IJssel neemt inmiddels één of meerdere lessen bij ons af.

Wat begon als een kleinschalig initiatief, is uitgegroeid tot een onderwijsaanbod waarbij jaarlijks meer dan 150 lessen worden verzorgd, verdeeld over 25 scholen. En onze wens is dit verder te laten groeien.

Juist daarom vinden wij voedsel educatie zo belangrijk. Door kinderen al op jonge leeftijd kennis te laten maken met voedsel, de herkomst ervan en de mensen die het produceren, werken we aan bewustwording, gezonde keuzes en waardering voor goed voedsel. Zo investeren we niet alleen in een gezonde jeugd, maar ook in een gezonde toekomst voor de Krimpenerwaard én voor onze voedsel producerende bedrijven.

Ook op organisatorisch vlak heeft het programma een belangrijke ontwikkeling doorgemaakt. Dit jaar kon voor het eerst een boekje naar alle scholen worden gestuurd, waarin het volledige aanbod van Voedseleducatie staat beschreven, dit zijn inmiddels 25 verschillende lessen. Daarnaast is aan de website een boekingssysteem gekoppeld, waarmee scholen zich eenvoudig kunnen inschrijven voor lessen. Beide ontwikkelingen zijn mogelijk gemaakt dankzij de LEADER-subsidie en vormen een belangrijke stap in de verdere professionalisering van het programma.

Hoe bereik je de ouders; die bepalen immers mede vanwege het economisch aspect, welk voedsel wordt aangekocht?

Binnen het educatieproject proberen we ouders op verschillende manieren te betrekken.

Na een bedrijfsbezoek krijgen kinderen een diploma mee naar huis met de uitnodiging om samen met hun ouders nog eens op de boerderij te komen kijken. We merken dat veel ouders dat ook echt leuk vinden.

Daarnaast gaat soms lesmateriaal mee naar huis, zodat het gesprek thuis verder kan gaan. Ook zorgen enthousiaste verhalen van kinderen en foto's die leerkrachten maken tijdens excursies en gastlessen ervoor dat ouders meekrijgen wat er gebeurt. Het project richt zich primair op kinderen; we planten een zaadje voor de toekomst.

Via andere projecten van Voedsel familie richten we ons ook op ouders en volwassen consumenten, bijvoorbeeld met kookworkshops, oogst- en streekmarkten en ons nieuwe project 'Van vensterbank tot voedselbos'.

Wat gaan jullie nog meer doen met deze LEADER-subsidie?

Met de LEADER-subsidie hebben we verschillende zaken kunnen onderzoeken en ontwikkelen. Een belangrijk onderdeel was het verkennen van samenwerkingen met onze lesgevers, de boeren en andere voedselproducenten. We hebben onderzocht welke samenwerkingsvormen goed bij ons passen en welke administratieve systemen het beste aansluiten bij onze lessen. Daarnaast hebben we ons lesmateriaal uitgebreid kunnen evalueren en verder ontwikkelen. We hebben nieuw materiaal toegevoegd en bestaand lesmateriaal meer professioneel vormgegeven. Daarmee kunnen we nu ook kijken naar de volgende stap: hoe we dit lesmateriaal breder in de markt kunnen zetten, zodat het ook op andere plekken gebruikt kan worden. Tegelijkertijd zijn we nog op zoek naar nieuwe boeren die willen aansluiten. Op dit moment missen we bijvoorbeeld nog boeren uit de pluimvee- en eisector, schaaphouderij en boeren die actief zijn in natuurontwikkeling. Die zouden we graag aan ons netwerk toevoegen.

Recent lazen we een column van de Voedsel familie in Het Kontakt, in jullie herkenbare huisstijl. Komen er vaker zulke informatieve columns?

Jazeker. Iedere twee weken verschijnt er een column van Voedsel familie Krimpenerwaard in Het Kontakt. Op die manier wil Voedsel familie Krimpenerwaard inwoners blijven informeren, inspireren en betrekken bij alles wat er speelt rondom de activiteiten van de Voedsel familie en lokaal voedsel. 🐦

Nieuwbouw
Verbouw
Renovatie
Onderhoud
Exclusief timmerwerk

**Hagendijk
Bouw**

Tel. 06-51809068 / www.hagendijkbouw.nl

Tuinontwerp en hoveniersbedrijf
'Projecten in het groen'

ontwerp
beplantingen
onderhoud

www.projecteninhetgroen.nl

0
6
.
5
4
2
1
3
9
8
8

**breedveld
staal**

staal komt tot leven

breedveldstaal.nl

staalnieuws.nl

staalprijsen.nl

Breedveld Staal bv - Parallelweg 4 - 2921 LE Krimpen aan den IJssel - 2920 AB Krimpen aan den IJssel
T +31 (0)180 512933 - F +31 (0)180 514208 - E info@breedveldstaal.nl

Wij dragen graag een
steentje bij.
Dat is het idee.

Rabobank Krimpenerwaard
ondersteunt uw vereniging.

Rabobank. Een bank met ideeën.

www.rabobankkrimpenerwaard.nl

Pijn aan uw hand of pols?

Wij bij Kliniek Voor de Hand helpen u graag!

kliniek
**voor
de
hand**
en pols

Verzekerde zorg zonder wachtlijst!

0348-214016

info@voordehand.nl

www.kliniekvoordehand.nl

Dit is Vlist! en 10 jaar Weidehof 'Natuur op z'n mooist, boeren op hun best'

Joke Colijn, met gebruik van de presentatie van Mariëlle Oudenes, waarvoor dank. Foto's: Harry Kolenbrander, HaKo Fotografie

30 mei was een zaterdag met overal festiviteiten, ook in de Krimpenerwaard en vooral in het kleine Vlist. Zo was er een competitie polsstokverspringen, maar ook de manifestatie Dit is Vlist! Agrariërs Burchart de Jong en Arjan Mulder organiseerden dit initiatief voor het tweede jaar, onder het motto 'Natuur op z'n mooist, boeren op hun best'. Parkeren aan de West-Vlisterdijk kon op het erf van de familie Mulder op nr. 17. 🐦

Een prachtige manifestatie op een prachtige dag

De jonge boeren hadden een wandelroute van 2,5 km uitgezet vanaf de boerderij van de familie Mulder via hun landerijen naar die van de familie De Jong op nr. 32. Onderweg waren er informatieve stops als Slootgeheimen, Bodemspeurtocht en Vogelspot Avontuur. Het behoeft geen betoog dat het een unieke gelegenheid was om weidevogels in hun natuurlijke omgeving te zien, want normaal gesproken kom je als burger nooit zo ver op een agrarisch bedrijf. Op twee plekken kon men vogels spotten. Klaas de Mik stond halverwege klaar met verrekijkers en telescoop en vertelde van alles over weidevogels en het weidevogelbeheer in de praktijk, en Max Ossevoort had toegezegd om weer uitleg te geven over de broedcyclus van de zwarte stern. Hij had zijn foto's meegenomen. Dit jaar kon men achter een 'kijkscherm' van stobalen de vogels in hun natuurlijke habitat zien met minimale verstoring. Dat loonde, de vogels vertoonden hun natuurlijke foerageer- en broedgedrag en lieten zich goed zien. Max had zijn telescoop op de kolonie gericht opgesteld en Arnout de Redelijkheid van De Groene Motor had speciaal verrekijkers meegebracht. Het weer werkte heel goed mee dit jaar: waar vorig jaar de zware regen zorgde voor een kletsnat en voortijdig einde, was een parasol nu een goede aanvulling voor een standje in het weiland! Op de beide erven was ook van alles te doen: van het ruime aanbod aan koffie, thee en water werd vanwege de warmte grif gebruik gemaakt, er stonden indrukwekkende landbouwmachines, de Wildbeheereenheid serveerde plakjes heerlijke ganzenworst bij hun verhaal, er was een kaasboerin, een friteskraam met perfecte patatjes en uiteraard was Weidehof goed vertegenwoordigd.

Officiële viering 10 jaar BoerenNatuur

Want het collectief Weidehof heeft ook iets te vieren: het collectief (voorheen onder de naam Agrarisch Collectief Krimpenerwaard (ACK), nu als Weidehof) bestaat tien jaar, het collectievenetwerk BoerenNatuur bestaat tien jaar, en de huidige vorm van weidevogelbescherming ANLb (Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer) bestaat tien jaar.

Vanwege het meervoudig tienjarig bestaan is Weidehof mede organisator van deze dag geworden, toepasselijker wordt het niet. De voorzitter van de agrarische collectieven in Nederland, Marije Klever, was uitgenodigd om te spreken op een officiële bijeenkomst vanaf 13.30 uur, met vertegenwoordigers van vele belangengroepen. Marije had een helder verhaal. Ze is zelf boerin, kent de huidige problematiek als geen ander, maar gelooft in een toekomst voor agrariërs waarin boeren en natuur steeds meer samenwerken, en daarin wil ze sturen met BoerenNatuur.

Van de provincie Zuid-Holland die deze manifestatie ook deels mogelijk maakte, was gedeputeerde landbouw Aad Straathof uitgenodigd. Aad was gekleed in zijn overall met op de rug de tekst 'Aad is overal'.

Inkomen uit zuivel én uit 'natuurproductie'

Mestvlaaien die koeien achterlaten tijdens weidegang voorzien weidevogelkuikens inderdaad van maden en dikke vliegen. Dat is prima! Maar we weten ook dat het kruidenrijke land met bloemen en de open grassen waar kuikens goed doorheen kunnen lopen, alleen bereikt wordt met minder mest. De dichte eiwitrijke grassoorten die met grote mestgift keihard groeien, maken dat de kuikens van honger sterven omdat ze niet goed door die dichte grasmat kunnen waden, én omdat er te weinig insecten in te vinden zijn. Kuikens halen daar niet de duizenden insecten die ze per dag nodig hebben om te overleven. Dat is de grote uitdaging voor weidevogelboeren: een groot tegengesteld belang. Er wordt bij Weidehof met keihard puzzelen meegedacht over de juiste mozaïeken, zodat er voldoende opgroeigebied is voor kuikens, en de boer tóch een goede melkopbrengst heeft. Marije Klever pleitte opnieuw voor een ander beleid waarin landbouw en natuur elkaar versterken. Zij noemt een nieuwe balans in het inkomen voor weidevogelboeren: deels uit de melk, deels uit de 'natuurproductie'.

Arjan en Burchart deden een stukje duo-presentatie uit het leven van een weidevogelboer. Want een weidevogelboer is heel veel tijd kwijt aan het monitoren en zorgen voor zijn kuikens. Die heeft hij nu eenmaal niet aan een touwtje of in een rennetje. Waar zit dat gruttogezin nu, kan hij dat perceel (deels) al maaien, en als er gemaaid wordt doet hij dat zelf, of zelfs met de veldcoördinator van Weidehof erbij op de tractor; geen racende loonwerker op zijn kuikenland. En hoe dan wel? Langzaam, goed blijven kijken, niet te breed, oeps... toch een kuiken! Stop, het kuiken wordt eerst over de sloot gezet, dan pas langzaam verder. En als er meerdere kuikens zitten, toch maar stoppen en terug naar huis. Kortom, het boeren met weidevogels kost behalve inkomen, veel extra tijd. Dit laatste is waar de NVWK-weidewachters in kunnen bijdragen: door te monitoren waar de gezinnen met kuikens blijven en die gegevens in te voeren in het digitale Boerenlandvogelportaal; maar de agrariër moet het beschermen uiteindelijk uitvoeren bij zijn beheer. En soms

zitten de vogelgezinnen dan tóch weer ergens anders. Een echte weidevogelboer heeft de vogels 24 uur per dag in zijn hart zitten, begrijpt hun problematiek, verliest er vele uren aan die hij niet elders kan inzetten en zou dus ook met die inzet een stuk inkomen moeten verdienen i.p.v. verlies lijden!

We willen allemaal onze prachtige weidevogels niet kwijt, maar het gaat ze nog steeds niet goed in Nederland. Wij genieten in het voorjaar nog van hun roep, hun balts, hun gebuittel in de lucht; ze horen bij ons gebied! We zouden als consumenten dus ook een stukje verantwoordelijkheid moeten nemen door het kopen van zuivelproducten van natuurminnende boeren, en niet altijd het goedkoopste pak uit de koeling pakken.

Presentatie 10 jaar Weidehof en ANLb door Mariëlle

Mariëlle Oudenes, tegenwoordig directeur bij Weidehof, had een heel mooie presentatie voorbereid, waaruit ik mag aanhalen. Want Weidehof doet veel, het takenpakket en het aantal werknemers zijn in de loop van tien jaar enorm gegroeid. Mariëlle vertelt dat het ook voor haarzelf een jubileumjaar is, zij begon tien jaar geleden als het eerste en enige personeelslid bij Weidehof. In het begin voor 20 uur, ze dacht zelfs over een tweede baan. Inmiddels werkt ze fulltime en heeft zes collega's. Van 60 deelnemers in 2016, doen er nu 126 mee aan ANLb: het leeuwendeel van alle nog actieve boeren in de Krimpenerwaard. En van 1200 ha in 2016, ligt er nu op 2600 ha natuurbeheer.

Onderzoek kuikenoverleving ook in Krimpenerwaard

Er is een groot onderzoek gaande door de Rijksuniversiteit Groningen (RUG) naar kuikenoverleving. Data worden verzameld door kuikens te zenderen, en predatoren vast te leggen op camera. Voordat de kuikens vliegvlug zijn, na ongeveer 27 dagen, wordt het zendertje verwijderd en de conditie van de jongen onderzocht. Om te bepalen of er voldoende voedselaanbod is in het land, zijn op vier verschillende plekken in het gebied paaltjes met plakvallen geplaatst. Dat zijn gele kaarten met lijm bestreken waar insecten op af komen en blijven zitten, zodat ze geteld kunnen worden. Mariëlle heeft juist vanmorgen nog de plakvallen gewisseld.

Een gruttokuiken moet 5.000 tot 12.000 insecten per dag eten, om vliegvlug te worden. Omgerekend moet hij elke minuut dus zo'n 8 tot 12 kleine insecten zien te vinden, een flinke uitdaging voor een kuiken!

Mariëlle is super trots dat Weidehof Krimpenerwaard meedoet aan dit onderzoek. Niet alleen omdat het belangrijk is – de data kwamen tot nu alleen uit Friesland – maar ook omdat het iets zegt over hoe Weidehof en de deelnemende boeren het hier doen. Bij de provincie Zuid-Holland heeft Jort Verhulst bij de RUG flink gestuurd op het verzamelen van gegevens ook in de Krimpenerwaard.

Wat Weidehof allemaal doet

–Weidevogelbeheer

Er wordt gestuurd op mozaïekbeheer in de polders. Er zijn inmiddels 52 plas-drassen aangelegd om de juiste habitat te creëren. In gebieden met zogenaamde 'harde' grenzen worden de broedparen grutto in april, en gruttogezinnen in mei geteld.

Deze BTS-monitoring zegt iets over het broedsucces.

De provincie Zuid-Holland telt al jaren weidevogels in de hele Krimpenerwaard volgens een andere methode, om de totale populatietrends te volgen.

Een paar honderd broedparen zwarte sterns broedt nog in de Krimpenerwaard als één van de weinige gebieden in Nederland, een unieke soort waarvan Nederland in totaal nog ongeveer 1250 broedparen telt.

–Slootbeheer en botanisch beheer

Weidehof heeft bijna 3.000 km aan duurzaam slootbeheer uitgezet bij haar deelnemers, en 2.000 km aan botanische randen. De biodiversiteit in de oevers is groot. De plantenrijkdom wordt vastgesteld met een erkende meetmethode van Floron. Een rijke oeverbegroeiing bemoeilijkt het graafwerk van de rivierkreeften die zorgen voor dode sloten. Collega Celia is de plantenkenner bij Weidehof. Mariëlle zei: "Zij komt menigmaal helemaal gelukkig op kantoor aan het einde van de dag: slootkanten met 50 soorten kruiden en grassen zijn geen uitzondering."

–Samenwerking met partijen uit het gebied

Mariëlle noemde hier LTO, de Wildbeheereenheid (WBE), het Natuurbeheercollectief (NBC), de NVWK, agrarische adviesbureaus, kennisinstellingen. En uiteraard het waterschap HHSK, de gemeente Krimpenerwaard en de provincie Zuid-Holland.

–Projecten en onderzoek

Mariëlle zei hierover: "We vinden elkaar gedurende het gebiedsproces en de projecten of onderzoeken waarin kansen liggen voor de Krimpenerwaard en onze veenweidepolders.

Weidehof is een uitvoerende organisatie en wil projecten of onderzoeken die bijdragen aan het behoud van ons landschap met de agrarische bedrijven, de weidevogels en de biodiversiteit in ons gebied, uitvoeren en begeleiden. Zo gaan we van start met een project rondom verduurzaming van de agrarische bedrijven, een onderzoek naar stevige ecologisch waardevolle oevers, en zijn er verschillende projecten opgestart om de bodemdaling en CO2 uitstoot terug te dringen."

Na haar presentatie gaf Mariëlle het woord aan Piet Blanken, de voorzitter van het bestuur van Weidehof, die vertelde over het belang van de agrarische collectieven in Nederland. Hij dankte vervolgens ieder voor z'n inbreng en aanwezigheid en beval de wandeling met informatieve stops van harte aan. 🐾

Foto's Dit is Vlist!: Harry Kolenbrander, HaKo Fotografie

De Tiendweg

Mia Bersma

De Tiendweg, zoals ik hem ken vanuit m'n jeugd, was ooit een smal veenpad tussen weilanden met aan weerskanten sloten, slechts bereden door paarden en boerenkarren. In de winter vaak met modderige sporen en in de zomer uitgedroogd.

Het pad werd van tijd tot tijd verhoogd en verstevigd met scherven van serviesgoed en koolas. In de sloten boomden de boeren hun boten met op de bodem de melkbussen wanneer ze naar de weiden gingen om de koeien te melken. Wanneer dat gebeurde, werd de melk in de bussen gedaan en later door melkauto's bij de boerderijen opgehaald. In het voorjaar waren de weiden vol paarse pinksterbloemen die wij met armenvol plukten en in de zomer was het gras hoog, vol boterbloemen met de rustende koeien daartussen. Allerlei weidevogels vlogen er rond met de luid zingende leeuwerikken daarboven, hoog in de lucht.

Vaak werden de Kievitten lastig gevallen door roofzuchtige kraaien en meeuwen die het op de nesten voorzien hadden. Het was een hels geschreeuw als de vogels om elkaar heen draaiden bij het aanvallen en afweren.

Wanneer het gras lang was, kwamen de boeren naar het land met hun zeisen om het af te maaien. Er werden hooioppers gevormd die op regelmatige afstand van elkaar werden gezet om het gras te drogen.

Zodra de boeren verdwenen waren, was het onze beurt. Met de vriendjes en vriendinnetjes liepen we over de vlonder en renden we naar zo'n hooiopper toe om daar onze spelletjes mee te spelen, waarna het ding uitgeplozen achterbleef. Soms waarschuwde een vriendje: "Weg, weg, daar komt de boer!" Vanuit de verte zagen we hem aankomen met zwaaiende armen en boze scheldwoorden. Wij maakten dan dat we wegkwamen.

Wanneer het hooi voldoende gedroogd was, kwamen de hooiwagens het land opgereden. Met hooivorken werd het hooi op de wagens gestoken totdat ze overvol schuddend en slingerend de Tiendweg op reden.

Dit beeld en dat van de boeren, melkend onder de koe, is nu voorgoed verdwenen, ook hun schouwen en veel van de oude schuren met nesten van zwaluwen. De roep van weidevogels is nog maar zelden te horen. Wat je nu vaak ziet zijn vissende reigers en vooral zwanen en meerkoeten en soms sterns, hun jongen voedend op een kunstmatig eilandje, mooi om te zien.

Veel is verdwenen, maar er zijn andere dingen voor teruggekomen. Nog altijd is de nu verharde Tiendweg een heerlijk pad om te fietsen en nog altijd is die wijde om je heen een geschenk. 🍃

Pinksterbloem, bron: iStock

Torenvalken logboek

Hetty Nieuwstraten, foto's: Max Ossevoort

Er staat een torenvalkkast in de op privéterrein door de NVWK aangelegde graslandvlinderhabitat van de familie Nieuwstraten. Deze Idylle wordt door henzelf gemonitord en beheerd en wordt door hun zorg steeds rijker en kleuriger. Dit komt uiteraard zowel de insecten als het bodemleven, waaronder prooidieren voor torenvalken zoals woelmuizen en veenmollen, ten goede. Dirk Nieuwstraten voorziet onze roofvogelwerkgroep regelmatig van afgedankte bokpalen, die een nieuw leven krijgen met een torenvalkkast in top. De huidige kast bij henzelf is in januari 2023 geplaatst en werd vanaf het eerste broedseizoen bezet. Er vond in afgelopen drie jaren heel veel valkenlief en -leed plaats in of rond die kast, waarvan Hetty Nieuwstraten Max trouw op de hoogte hield. Ze appt hem zulke leuke en informatieve stukjes, dat we haar vroegen of de tekst van dit broedseizoen als een 'blog' in de Waardvogel geplaatst mocht worden. Dat vond ze leuk. Tot zover inbreng van de redactie. 🐦

22 januari 2026

Mooi schouwspel, torenvalken zijn al aan het baltsen.

24 februari 2026

Het vrouwtje van bovenstaand bericht houdt hier al die tijd al de nestkast bezet en in de gaten, kauwen hebben weinig kans. Sinds net is er een nieuwe man valk op bezoek. Man en vrouw gaan afwisselend de nestkast in.

En de muizenruiter doet ook goed zijn werk. Bijna elke dag haalt vrouw valk daar wel een muis vandaan.

Max: Toppie. Leuk om op de hoogte gehouden te worden. Dat die mannetjes makkelijk van vrouw wisselen is mij inmiddels ook opgevallen. Vandaag weer een paring op de kast bij mij op de volkstuin. Beetje vroeg nog voor eieren. Misschien voor de lol?

Ook leuk om te horen dat de muizenruiter doet waar hij voor gemaakt is. Hopelijk blijven er muizen zitten t/m het groot brengen van de pullen.

25 februari 2026

Hier ook paringen, ze hebben de lente in hun bol met dit weer. Wordt er vanuit de torenvalkenwerkgroep een inspectie-/schoonmaakronde gedaan?

Max: het stond dit jaar niet in de planning. Dat moet dan wel voor februari gebeurd zijn!

Kijk Dirk wel lief aan, is het noodzakelijk?

Max: Nee hoor, je kunt gerust een jaar overslaan.

11 maart 2026

Nog steeds dikke mik tussen man en vrouw torenvalk sinds mijn bericht van 24/2. Zitten vaak samen te chillen rond de muizenruiter.

1 april 2026

Gaat nog steeds prima hier met de torenvalken. Ze zijn nog steeds vaak rond de muizenruiter en de compostbak, lekker poetsen in het zonnetje.

Kast wordt goed verdedigd, kauwen, kraaien, houtduiven, nijlganzen, het maakt niet uit, ze komen er niet in.

Vrouw slaapt sinds half maart in de kast en jaagt al een tijdje niet meer zelf zover ik het kan zien, maar wordt prima verzorgd door man. Er komen zoveel muizen dat ze soms overslaat.

Sinds een dag of vijf is vrouw (soms man) heel vaak in de kast, vroeg misschien, maar ik vermoed eitjes of zeer binnenkort.

Op [Nestkastlive.nl](https://nestkastlive.nl) volg ik een paartje torenvalken in Molenaarsgraaf, daar zijn inmiddels al een paar eitjes.

9 april 2026

Hoi Max, af en toe rek- en strekoefeningen en prooi overdrachten buiten de kast, maar verder zit vrouw valk 'vrij vast' in de kast. Ik denk dat ze vanaf het weekend ongeveer aan het broeden is.

Man valk neemt keurig over als vrouw er even niet is. Muizen worden zeer regelmatig door hem gebracht.

Ik las in de Waardvogel over project Torenvalk, is dat afgesloten? Wordt er dan nog door jullie gecheckt met de camera en geringd, of is dat gestopt?

Zie bij Boer [een eindje verderop hangt ook een torenvalkkast; red.] ook af en toe valken. En hier af en toe nog een andere vrouw valk.

Max: Hallo Hetty, het Torenvalkproject gaat ook dit jaar gewoon door. We zijn nu ronden aan het plannen!

Bij mij op de volkstuin zit vrouwlief ook al ruim een week in de kast. Klinkt alles bij elkaar dus positief.

29 april 2026

Hoi Max, het gaat nog steeds goed met de valken en de prooiaanvoer. Sinds gisteren worden muizen naar de kast gebracht, zijn er al jonge valkjes? Man bereidt de maaltijd voor en brengt naar de kast, soms komt vrouw het ophalen.

5 mei 2026

Zijn jullie hier al bij de kast geweest?

Max: nee, nog niet. Vorige week de eerste ronde met aan de Lekdijk al de eerste pullen. Deze week gaan we weer op stap. Wordt hetzij donderdag, hetzij vrijdag.

Dan hoop ik vrijdag! Donderdag ben ik er niet.

Maar volg vooral jullie eigen plan, je weet de weg. Ben benieuwd!

[Op vrijdag 8 mei is een foto met de camerastok gemaakt, waarop een bundel dons en 1 ei zichtbaar zijn. Max bekijkt de foto's later beter op groot scherm; red.]

8 mei 2026 's avonds

Hoi Max, vind het erg leuk om bij het ringen te zijn. Is het mogelijk om dat op woensdag of vrijdag te plannen? En anders heb ik pech...

Bij jou op de tuin ook jongen?

Max: Yep. 2 hele kleine pullen en 5 eieren.

17 mei 2026

Vrouw valk is inmiddels ook vaak buiten de kast en af en toe zelf op jacht. Maar meest is man op jacht. Ongelooflijk hoeveel prooien er aangevoerd worden, tien in een paar uur zo ongeveer, vandaag met regenachtig weer misschien iets minder.

Moet ook wel met een groot gezin. Nog even spannend hoeveel kuuks het precies zijn!

Territorium en kast worden nog steeds fel verdedigd; duif, kauw, fazant, kat, alles wordt verjaagd. Af en toe komt er een kiekendief langs, daar hebben de valken wel ontzag voor, dan gaan ze in dekking.

Enkele dagen geleden langdurig alarmroep en aanvallen van man valk op iets in een boom. Uiteindelijk vloog er een sperwer of havik weg, dat had hij goed gezien.

Max: Over de inhoud van de kast: op de foto op mijn pc tel ik 1 muis, 1 ei en volgens mij 7 pullen! Het vraagt in ieder geval om een tweede foto op korte termijn!

20 mei 2026

Hebben jullie al een ringdatum in gedachten?

Max: Zou deze week al kunnen. Cor is deze week met vakantie. Ik heb een berichtje naar Erik gestuurd met de vraag of hij zou kunnen ringen. Nog geen reactie ontvangen. Ga hem straks even bellen.

Net Erik aan de lijn gehad. In principe komen we as. vrijdagavond ringen. Hij moet nog wel even afstemmen met Jonne, zijn vrouw. Volgt.

22 mei 2026

Max: In principe zijn we vanavond om 20.00 uur bij jou om te ringen.

29 mei 2026

Uitvliegen is hier begonnen, in ieder geval AJ9 de zwaarste van het team is de kast uit en zit rond de compostbak, vrouw zit op wacht.

Het menu was de laatste tijd wel gewijzigd, veel veenmollen en een stuk minder muizen. Inmiddels is er weer gemaaid zo hier en daar, waarschijnlijk vinden ze de muizen dan weer beter.

Max: Leuk dat je daarover bericht. Ook leuk om dat zo te mogen volgen.

Vanochtend weer twee kasten geringd van beide 6 stuks. Eén op Zuidbroek en bij mij op de volkstuin.

Mooie aantallen overal zeg!

Max: Tot nu toe: 121 eieren en pullen!

7 juni 2026

Genieten hoor, een familie torenvalk in je tuin. De jongen zaten steeds rond de compostbak en de takkenril daaromheen, dat is

verzamel poets- en eetplek. Er ligt ook een tegel waar ze soms op zitten, en wat ik nog nooit eerder gezien heb, ze vangen ook vliegen en eten die op.

En af en toe ook nog eens een vliegshow tussendoor, prachtig. Het was lastig te volgen welke er precies uitgevlogen waren, soms gaan ze ook weer terug in de kast. Maar een week na de eerste heb ik het laatste en lichtste jong buiten de kast gezien. Alle 6 uitgevlogen! Ringen met veel geduld allemaal af kunnen lezen met de telescoop.

Inmiddels zien we de jongen steeds minder bij elkaar, maar ze worden wel regelmatig geroepen door de ouders als er een prooi aangevoerd wordt.

Wat zijn pa en ma verder van plan? Een tweede legsel is niet gebruikelijk, maar ze zijn nog steeds in en rond de kast en er zijn ook weer regelmatig paringen.

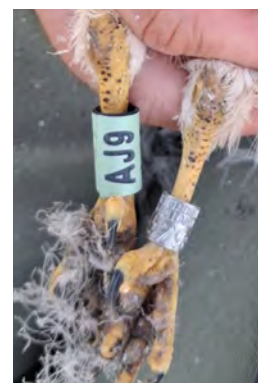
10 juni 2026

Pa valk heeft het best druk, jonge valken zijn nog in de buurt en worden regelmatig van muizen voorzien.

Ma valk houdt de kast nog steeds bezet en gaat niet zelf op jacht voor zover ik het kan zien, maar wacht tot man een muis komt brengen, prooi overdracht op het hek.

Ook nog paringen. Het lijkt er echt op dat ze nieuwe plannen hebben.

Ik houd je op de hoogte! 🐿

Tellers IHC-bos en De Zaag

Trots op onze tellers! Een collage - helaas zonder geluid

Joke Colijn; foto's: de tellers van het IHC-bos en De Zaag.

Om te laten zien hoe leuk BMP- en andere vogeltellingen kunnen zien, hierbij een greep uit de foto's die zij met elkaar delen in hun app. De rust tijdens vroege ochtendtellingen, soms de kakofonie van tegen elkaar op zingende vogels, romantische avondtellingen, maar ook een onverwachte stortbui op je hoofd of een omgestormde boom op het pad, het hoort erbij. Lopen, luisteren, stilstaan, genieten, meestal samen. Denk je nu: dit wil ik ook? Misschien heb je de cursus gedaan en wil je graag eens meelopen? Kom uit je comfortzone en bel, pag. 2. En: er zijn nog meer leuke telgebieden in de Krimpenerwaard, vast ook dichterbij jou! 🐦

De Markerwadden

Excursie op 25 april naar dit nieuwe natuurgebied

Tekst: Marieke von Lindern, foto's: Michiel Fokkema

Er kon maximaal een groep van twintig personen mee op de boot naar de Markerwadden, die was snel gevuld. In de Markerwaddenapp werden de meerijs-groepjes gevormd en we troffen elkaar in de haven van Lelystad, bij de boot. 🐦

Tijdens de boottocht zagen we **meeuwen**, en **aalscholvers** en **zwarte sterns** bij aankomst in de Markerwadden. Vol verwachting stapten we van de boot voor een wandeling langs duinen, strand, binnenmeertjes, stenen oevers, wad, rietvelden, over zand en klei en over een plankier door het moeras. Verrassend hoeveel verschillende biotopen er op dit kunstmatig waddeneiland zijn aangelegd.

Dat trekt dan ook veel vogels aan. Bij aankomst is er eerst een stukje duin en overal druk zingende, vrolijke gele vogels: **gele kwikstaarten**. Zoveel bij elkaar hadden de meesten van ons er nog nooit gezien. Iets verder, bij de uitzichttoren keken we op een vlakte die half onder water stond. In het water liepen heel veel kluten en daar tussendoor **krombekstrandlopers** en plevieren (**kleine plevier**, **bontbekplevier** en **strandplevier**). Waar het droog werd moest je iets beter kijken, maar dan zag je heel veel plekjes met broedende **kluten** keurig verspreid over de vlakte.

Bij een volgend vogelkijscherm liepen een paar **kemphaan** mannetjes. Niet baltsend, maar wel heel verschillend van tekening. Nu we in het nattere gedeelte van de markerwadden waren beland werden we begroet door een koor aan **rietzangers** die tegen elkaar opboden in zang en vaak hoog in de rietstengels zaten.

Weer wat verder kwam het rietveld waar iedereen naar uit had gekeken – het rietveld van de **baardmannetjes**. Aanvankelijk duikelden ze naar beneden om zich te verstoppen, maar als je even stil bleef staan hipten ze langs de rietstengels weer naar boven, vrouwtjes- en mannetjesvogels. En dan hipten ze van stengel naar stengel soms naar een plekje dichtbij waar ze zich lieten bewonderen. Keken wij naar de baardmannetjes? Of keken de baardmannetjes naar al die vreemde wezens op twee benen die een merkwaardig zwart object als twee extra grote ogen voor hun eigen ogen hielden?

Daarna kwam het moerasgedeelte met goed bewoonde muurtjes voor **oeverzwaluwen** en met **eendensoorten**. De meesten van ons hebben alleen de korte wandeling gemaakt, omdat er zoveel te zien is in de goed drie uur die we op het eiland mochten zijn. Degenen die wel de langere wandeling maakten, hebben er op het eind nog even de sokken in moeten zetten om de boot te halen. Het was een prachtige excursie waarvan we maar een goede gewoonte moeten maken in april. 🐦

Nederland moet bescherming grutto verbeteren

<https://www.vogelbescherming.nl/actueel/bericht/nederland-moet-bescherming-grutto-verbeteren>, 9 juni 2026, Bernard de Jong

PERSBERICHT

Eind juni moet Nederland bij de Europese Commissie duidelijk maken hoe het de bescherming van de grutto en het leefgebied gaat verbeteren. Dat is niet alleen belangrijk voor de natuur, maar ook voor boeren die willen investeren in natuurvriendelijke landbouw. De kennis en plannen zijn er al. Wat nu nodig is: concrete keuzes, langdurige steun en echte zekerheid.

De grutto hoort bij Nederland. Toch verdwijnt deze bijzondere weidevogel steeds verder uit ons landschap. Omdat de Nederlandse regering onze nationale vogel en de leefgebieden onvoldoende beschermd, diende Vogelbescherming al in 2016 een klacht in bij de Europese Commissie. Helaas is de situatie sindsdien niet verbeterd. Sinds de jaren zestig is ruim driekwart van de grutto's uit Nederland verdwenen.

Dwangsom

Nederland draagt een bijzondere verantwoordelijkheid voor de grutto, omdat een groot deel van de wereldpopulatie hier broedt. Daarom heeft de Europese Commissie nu ingegrepen. Nederland staat onder toezicht en er is een officiële procedure gestart. Als Nederland nu niet in actie komt, kan dat uiteindelijk leiden tot een zeer hoge boete en een dwangsom. Maar veel belangrijker nog: we dreigen de grutto voorgoed te verliezen.

Aanvalsplan Grutto

De tijd dringt. Als onderdeel van deze procedure moet Nederland eind juni een plan naar de Europese Commissie sturen waarin staat hoe het de grutto en het leefgebied beter gaat beschermen. Dat maakt dit een cruciaal moment: dé kans om eindelijk de keuzes te maken die nodig zijn voor herstel van de grutto én voor boeren die willen bijdragen aan natuurvriendelijke landbouw.

Het goede nieuws: Rijk en provincies hebben afgesproken om werk te maken van het Aanvalsplan Grutto, een gezamenlijk plan van provincies, boeren en natuurorganisaties (waaronder Vogelbescherming) om leefgebieden te herstellen en boeren te ondersteunen bij natuurvriendelijke landbouw. Daarmee ligt er eindelijk een kans om natuurherstel en landbouw beter te laten samenwerken. Maar alleen goede bedoelingen zijn niet genoeg. Nu moeten er concrete keuzes worden gemaakt.

Zekerheid voor boeren

We weten namelijk wat werkt voor weidevogels: grote, open weidelandschappen met natte, bloemrijke graslanden met voldoende insecten en schuilmogelijkheden. Boeren die hiervoor kiezen, doen vaak ingrijpende aanpassingen in hun bedrijfsvoering. Denk aan hogere waterstanden, later maaien en extensiever gebruik van het land. Dat vraagt om investeringen én zekerheid voor de lange termijn.

Daarom roepen wij het kabinet en de provincies op om nu door te pakken. Wij laten in Den Haag en de provincies zien welke keuzes nodig zijn om de grutto te beschermen én boeren toekomstzekerheid te geven. Daarbij zijn drie stappen volgens ons onmisbaar.

1. Verbeter de juridische bescherming van weidevogels en hun broedgebieden
Vrijwillige afspraken hebben tot nu toe onvoldoende resultaat opgeleverd. Er moeten duidelijke doelen komen waar overheden zich ook echt aan moeten houden. Alleen dan ontstaat de zekerheid die nodig is om leefgebieden van de grutto duurzaam te herstellen.

2. Zorg voor structurele financiering

Goed weidevogelbeheer kost geld. Zonder langjarige financiering kunnen boeren en natuurorganisaties geen duurzame plannen maken. Bescherming van de grutto vraagt daarom om vaste en betrouwbare investeringen vanuit Rijk en provincies, zodat boeren weten waar ze aan toe zijn.

3. Geef boeren een eerlijk toekomstperspectief

Boeren die bijdragen aan natuurherstel moeten daar ook goed van kunnen leven. Niet met af en toe een subsidie, maar met een verdienmodel dat natuurvriendelijke landbouw mogelijk maakt. Denk aan langdurige contracten, betaalbare grond met betere beloningen voor natuurbeheer vanuit de overheid en de zuivelketen.

Overheid, doorpakken nu!

De kern is simpel: wat goed is voor de grutto, kan ook goed zijn voor de boer. Maar dan moet de overheid nu wel doorpakken. Niet met opnieuw een papieren belofte, maar met beleid dat natuur beschermt en boeren zekerheid geeft. Eind juni moet Nederland aan de Europese Commissie duidelijk maken hoe het de grutto gaat redden. Dat moment is nu. Alleen met concrete keuzes en echte investeringen kunnen we ervoor zorgen dat het geluid van de grutto onderdeel blijft van het Nederlandse landschap.

De grutto heeft het zwaar door een veelvoud aan factoren, waaronder predatie, foto: Bernard de Jong

Scan voor een mooi filmje met Bernard de Jong de QR-code.

Steun op die pagina de oproep via de deelknoppen bovenaan de pagina (Facebook, Bluesky, LinkedIn en e-mail). Dank je wel!

DeDuurzameTuin.nl

De webwinkel

met duurzame producten voor
mens, dier, tuin en huishouden!

Kinderopvangboerderij 'Achter 't Potdekse'

- opvang van 07.00 tot 19.00 uur
- verticale groep van 0 tot 4 jaar (max. 16)
- optimale zorg en aandacht
- ervaren en gediplomeerde leiding
- in landelijke en agrarische omgeving
- unieke accommodatie in voormalige koeienstal
- buitenspeelruimte in openlucht en overdekt
- natuur-educatieve visie en uitgangspunten

www.kinderopvangboerderij.nl

info@kinderopvangboerderij.nl

Aad van der Meijden & Netty Brussee
Benedenberg 66 - 2861 LH Bergambacht

☎ 0182-353183

Bureau Schildwacht v.o.f.

Landschap – Cultuurhistorie – Ecologie - Klimaatadaptatie

Advies – Realisatie – Educatie

Wij staan voor u klaar om u te helpen bij:

- QuickScans, ecologisch vervolgonderzoek en aanvragen ontheffingen m.b.t. Omgevingswet, natuur.
- Ecologische en landschappelijke inventarisaties.
- Advies, ontwerp en directievoering bij inrichting van natuurterreinen, openbaar groen, landgoederen en (boeren)erf.
- Opstellen van (groen)beheerplannen en gebiedsvisies overheden en natuurorganisaties.
- Advies, lezingen, excursies en cursussen m.b.t. Natuur en Landschap.

info@bureau-schildwacht.nl
www.bureau-schildwacht.nl
Beukendaal 3, 2831 VA Gouderak
06-22978424

Autobedrijf De Waal

Kijk voor ons actuele
occasionaanbod op
WWW.AUTOBEDRIJFDEWAAL.NL

Middelblok 202 - Gouderak - (0182) 37 26 23

STRIJBOS DIERVOEDERS

IN- EN VERKOOP VAN KLEINE HUISDIEREN

knaagdieren - kippen - vogels - watervogels
Klonten in alle maten en kleuren!
(vanaf peuter tot volwassenen)

Verkoop van diervoer o.a.:

rundvee, pluimvee, paarden,
knaagdieren, vogels, honden, katten
en dierbenodigdheden hooi en stro enz.

Strijbos Diervoeders
Lageweg 45A
Ouderkerk aan den IJssel
Telefoon: 0180 - 682817

Uw duurzame drukker in de Krimpenerwaard

FSC® gecertificeerd en premium partner

EFFICIËNTA **GRAFISCH PLUS**

KENRO

DAKBEDEKKINGEN

0180-683804

06-25040070

T. Rook • IJsseldijk Noord 358
2935 CS Ouderkerk

Biologische geitenboerderij De Bonte Weide

- 🌿 Biologische boerderijwinkel
- 🌿 Rustpunt met koffie, thee en lekkers
- 🌿 Biodivers erf, boordevol natuur

Van harte welkom!

Openingstijden:
Maandag t/m zaterdag van 8 tot 20 uur

Benedenkerkseweg 106b, Stolwijk

WWW.DEBONTEWEIDE.NL

In het prachtige Berkenwoude, in het hart van de Krimpenerwaard, ligt Cultureel Centrum De Zwaan.

Of het nu gaat om een buffet, lunch, diner of borrel in een versierde zaal in De Zwaan of bij u thuis, vraag gerust naar de vele mogelijkheden.

U kunt contact met ons opnemen door een mail te sturen naar dezwaanberkenwoude@gmail.com, of te bellen naar 0182-362546 of 06-53214225.

Wij zijn geopend voor de afhaalmaaltijden en snacks op vrijdag en zaterdag van 17:00 tot 20:00 uur. De Zwaan, Kerkweg 2 te Berkenwoude. Neem voor de overige activiteiten een kijkje op onze website: www.dezwaanberkenwoude.nl

Met veel passie bereiden Marjan en Corrie zo veel en zo vers als mogelijk vanuit de keuken van De Zwaan.

De zalen in De Zwaan zijn te gebruiken voor verjaardagen, vergaderingen, jubilea, diners, lunches. De lunches en diners kunnen à la carte of in buffetvorm.